

Dobre prakse

U RADU MJESNIH ZAJEDNICA U BIH

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Švicarska agencija za razvoj i saradnju SDC

Švedska
Sverige

Dobre prakse

U RADU MJESNIH ZAJEDNICA U BIH

Septembar 2018. godine

„Jačanje uloge mjesnih zajednica u Bosni i Hercegovini“ je zajednički projekat Vlade Švicarske i Vlade Švedske. Za njegovu sprovedbu zadužen je Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP) u BiH u partnerstvu sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstvom uprave i lokalne samouprave Republike Srpske, Federalnim ministarstvom pravde, Vladom Brčko Distrikta, Savezom općina i gradova FBiH i Savezom opština i gradova RS.

UVOD

Jedan od osnovnih ciljeva projekta „Jačanje uloge mjesnih zajednica u BiH“ je kreiranje usaglašene, inkluzivne i rodno osjetljive vizije mjesnih zajednica u BiH. U izradu izvještaja, u kojem je definisana vizija mjesnih zajednica, bile su uključene različite kategorije stanovništva kako bi ona odražavala različite potrebe tog stanovništva, naročito stavove žena i marginaliziranih grupa. Vizija je verificirana na sastanku održanom u decembru 2017. godine u Sarajevu, kojem je prisustvovao veliki broj predstavnika lokalnih zajednica, mjesnih zajednica, ministarstava i nevladinih organizacija.

U *Viziji mjesnih zajednica* su definisana četiri modela mjesnih zajednica:

- a. Zagovaranje i pristup upravi
- b. Pružanje usluga u MZ
- c. MZ kao društveni centar i centar kulture u zajednici
- d. MZ kao prostor za učešće građana
 - i. Učešće žena u radu MZ
 - ii. Učešće mladih u radu MZ
 - iii. Učešće penzionera u radu MZ
 - iv. Učešće osoba s invaliditetom u radu MZ

Pored tih funkcionalnih modela, takođe su verificirani modeli koji se tiču strukture, rada i finansiranja MZ:

1. Finansiranje MZ
2. Teritorijalna organizacija MZ
3. Informisanje i komuniciranje
4. Organizacija MZ

Principi koji su osnova vizije i buduće uloge MZ u BiH, koji su naglašeni u ovom istraživanju, su: reprezentativnost, odgovornost, inkluzivnost, koordinacija između svih tijela i organa MZ, transparentnost i hijerarhija, profesionalizacija i sposobljenost uposlenika, fokusiranje na konkretnе prioritete koji se tiču građana, nezavisnost i depolitizacija.

Imajući u vidu sve navedene principe vizije i modele mjesnih zajednica, u istraživanju koje je uslijedilo nakon verificiranja vizije identifikovani su primjeri dobrih praksi u mjesnim zajednicama u BiH, gdje se ti principi već primjenjuju i gdje su izgrađene navedene funkcije mjesnih zajednica. Kao i u prethodnom istraživanju, i ovaj put je korišten participativni pristup, koji je omogućio uvažavanje i usvajanje različitih perspektiva, koje su učesnici u istraživanju istaknuli. U toku istraživanja obavljeno je preko trideset intervjua s ispitanici-

ma koji su predstavljali mjesne zajednice, lokalne zajednice i nevladine organizacije, na osnovu uzorka koji je određen u saglasnosti s projektom „Jačanje uloge MZ u BiH“.

U toku istraživanja uzete su u obzir preporuke *Izvještaja o viziji mjesnih zajednica* i struktura ovog izvještaja koji prati četiri navedena modela mjesnih zajednica.

Kao što je vidljivo iz primjera koji slijede, jako puno je faktora koji doprinose uspjehu u radu jedne mjesne zajednice – od inicijative pojedinaca do podrške lokalne zajednice i društva u cjelini. Iako je uloga mjesnih zajednica u društvu poprilično atrofirala zbog vremenske distance i njihove marginalizacije u pojedinim sredinama, te zbog različitih zakonskih rješenja, primjetan je određeni podstrek njihovom radu u posljednje vrijeme. Mnoge lokalne zajednice su prepoznale vrijednost ponovnog aktiviranja mjesnih zajednica i boljeg definisanja njihove uloge. Takođe, građani u velikom broju i dalje gaje simpatiju prema ovom vidu organizovanja i uključivanja u rad lokalne zajednice. Uloga MZ se vraća njenom izvornom obliku, što je već rezultiralo aktivnijim MZ i većim interesom građana.

U svakom od primjera opisanih u ovom izvještaju navedeni su različiti faktori koji su doprinijeli jačanju jedne ili više uloga mjesnih zajednica u toj sredini. Ipak, postoji određeni broj faktora za koje se može reći da se izdvajaju kao naročito važni i kao faktori uspjeha za većinu dobrih praksi u mjesnim zajednicama u BiH.

VIZIJA I INTERES ZA OŽIVLJAVANJEM ZAJEDNICE

U svim pozitivnim primjerima rada i oživljavanja mjesnih zajednica vidan je otpor prema apatiji i negativnim percepцијамa mjesne zajednice i njene uloge. U sredinama gdje postoji vizija o ulozi mjesne zajednice i potrebi uključivanja građana daleko je lakše bilo animirati zajednicu i ostvariti veći stepen učešća različitih kategorija stanovništva. Takođe je bitan interes za oživljavanjem zajednice i potreba za davanjem doprinos-a realizaciji društvene koristi. Među građanima koji su aktivni kroz mjesne zajednice značajno je izgrađena svijest i percepција da se aktivizmom u MZ doprinosi cijelokupnoj zajednici.

POLITIČKA PODRŠKA JAČANJU MZ I VEĆEM UKLJUČIVANJU GRAĐANA

Političko opredjeljenje za jačanje MZ i njihovo uključivanje u proces donošenja odluka je jedan od osnovnih preduslova u jačanju uloge mjesnih zajednica. To se prvenstveno odnosi na odlučnost lokalnih vlasti da stvore zakonski okvir za rad mjesnih zajednica, ali i da razviju svijest da suštinski uključe mjesne zajednice u sve vidove saradnje. To zahtijeva postojanje vizije o ulozi MZ u poboljšanju kvaliteta usluga koje se pružaju građanima, zatim opredjeljenje vlasti da stvore pravni okvir za djelovanje MZ i njihovo jačanje, te podršku službenika jedinica lokalne samouprave i odlično poznavanje pravnog okvira i prakse u djelovanju MZ.

OTVORENOST I TRANSPARENTNOST

Transparentnost je jedan od osnovnih principa vizije mjesnih zajednica u BiH koji se odnosi na različite aspekte njihovog djelovanja: dostupnost i javnost informacija, transparentnost u procesu izrade nacrta i prijedloga budžeta; otvorenost u pristupu prema manjinskoj populaciji; vidljivost u radu i transparentnost u svim aktivnostima mjesnih zajednica, naročito finansijskih aspekata; otvoreni pristup podacima o utrošku sredstava u projektima; vidljivost rezultata i realizacija projekata u skladu sa zacrtanim ciljevima; zatim da su ciljevi projekata u mjesnim zajednicama vrlo jasni od samog početka, da postoji odgovornost prema građanima, što se oslikava i kroz ispunjenje datih obećanja; otvorenost jedinice lokalne samouprave u pristupu prema MZ i dostupnost predstavnika jedinice lokalne samouprave za sve predstavnike MZ; takođe, transparentnost se odnosi i na izborni proces i odgovornost u postupku provedbe izbora; otvorenost i transparentnost se postižu i kroz brži protok informacija između građana i jedinice lokalne samouprave (JLS), a gdje mjesne zajednice imaju vrlo značajnu ulogu, kao što je slučaj u Zenici, Starom Gradu, Brčkom i Bijeljini.

LIDERSKE SPOSOBNOSTI I POKRETAČKA SNAGA POJEDINACA

U onim primjerima za koje se može reći da su među najuspješnjim, ili imaju najvidljivije rezultate, ključni faktor je pokretačka uloga pojedinaca u zajednici i njihov liderски kapacitet. Liderstvo u zajednici podrazumijeva senzibilitet prema potrebama šire zajednice, kao i potrebama pojedinaca, zatim lične kvalitete, kao što su karizma i samopouzdanje, ali i želja pojedinca da doprinese zajednici i da osjeti korist za zajednicu kroz vlastiti angažman. Pokretačka snaga pojedinaca govorи о njihovoj želji да doprinesu izgradnji zajednice kroz stvaranje pozitivnog okruženja u sredini u kojoj žive. Vidna je želja za ostvarivanjem boljih uslova života i kvalitetnijom svakodnevnicom, naročito za mlade i djecu.

Liderstvo u MZ negdje pokazuje predsjednik mjesne zajednice, kao što je slučaj u MZ Donja Međida u Gradačcu, MZ Gra-

čanica u Zenici, MZ Piskavica u Gračanici, MZ Vuk Karadžić u Bijeljini, MZ Grčica u Brčkom, i mnogim drugim. Pokretačka snaga može doći i od vijećnika i članova vijeća/savjeta MZ i njihove proaktivnosti, kao što je slučaj u MZ Dolovi u Olovu, MZ Maoča u Brčkom, itd. Predsjednik MZ i članovi vijeća/savjeta koji su u projektu revitalizacije MZ pronašli ličnu motivaciju kroz društvenu korist i doprinos razvoju zajednice su ostvarili i velike rezultate.

Liderski kapaciteti i velike mogućnosti u animiranju zajednice su naročito vidljivi kod mladih ljudi, koji su se pokazali kao najveći pokretači mjesnih zajednica. To je slučaj u MZ Slatina i MZ Donja Jablanica u Jablanici, MZ Vuk Karadžić u Bijeljini, MZ Vida I u Gradačcu, u Ključu, itd. Mladi su pronašli različite modalitete djelovanja u zajednici i pokazali liderstvo na razne načine. Negdje je to grupa volontera koji su kroz vlastiti primjer aktivizma u zajednici stvorili novu energiju i uključili različite dijelove populacije. Negdje mladi organizuju redovna neformalna okupljanja, koja vremenom privlače i druge građane da se na različite načine uključe u rad MZ. Takođe su popularne aktivnosti usmjerene ka djeci, preko kojih se širi i aktivizam među roditeljima.

Liderstvo je vidno i među menadžerima društvenih centara, koji su otišli korak dalje u stvaranju navika kod građana da koriste usluge MZ i društvenog centra kroz promociju, komuniciranje s javnošću, zagovaranje u zajednici, zatim aktivnostima pojedinaca i drugim aktivnostima koje stvaraju otpornost prema skepticizmu, a zagovaraju ideju revitalizacije MZ. To je slučaj u društvenim centrima u Gradačcu, Bijeljini, Gračanici, itd. Društveni centri postaju inkubatori društvenih ideja i mesta kreiranja bolje zajednice.

UVAŽAVANJE PRIJEDLOGA I MIŠLJENJA GRAĐANA

Decenijska tradicija aktivne MZ u kojoj su mještani upućeni na MZ, gdje potražuju rješenja za ostvarivanje svojih potreba, postoji u Ključu, Bijeljini, Kotor Varoši, itd. Uvažavanje mišljenja i potreba mještana i različitih kategorija stanovništva je jedna od osnovnih funkcija mjesne zajednice i kako je bitno evidentirati različite primjere koji pokazuju na koji način se može realizovati ta njena uloga. Takvi primjeri postoje u Gračanici, Zenici, Jablanici, Starom Gradu, Brčkom, itd. Preduслов za to je bliska saradnja JLS i MZ u svim fazama pripreme budžeta i organizacije javnih rasprava, pripreme projekata, i generalno razmjene informacija i uvažavanja mišljenja građana. Bitan faktor je i tradicija jakog aktivizma i uspješne saradnje između nevladinih organizacija i mjesnih zajednica, što je slučaj u Ključu.

Od praksi koje se primjenjuju u aktivnim mjesnim zajednicama koje su usmjerene prema građanima ističu se osluškivanje potreba građana, redovni kontakti s građanima, stalna prisutnost u zajednici i informisanje o potrebama građana i idejama za njihovo ostvarivanje, zatim prepoznavanje potreba građana, naročito ugroženih kategorija, te artikulacija

njihovih interesa. Intenzivna komunikacija i redovni formalni i neformalni sastanci članova vijeća odnosno savjeta MZ su takođe bitni, kao i odlična radna atmosfera i dobra komunikacija unutar organa MZ, koja podrazumijeva dobro moderiranje, prihvatanje različitosti, pa i diplomatske vještine.

UVID U PROBLEME I POTREBE ZAJEDNICE

Ovaj princip se oslanja na prethodnu temu i podrazumijeva postojanje povjerenja od strane građana koji prepoznaju ulogu MZ, ili društvenog centra, ili značaj angažmana pojedinaca koji rade za društvenu korist. S druge strane, to takođe podrazumijeva podršku građana i njihov angažman u dobrovoljnim akcijama i drugim aktivnostima. Na primjer, uvid u potrebe i probleme zajednice, kao i mogućnosti koje postoje u pojedinim sredinama podstiču veću uključenost mještana u svim fazama pripreme projekata od identifikacije problema, preko definisanja projektne ideje, do faze realizacije projekta. To podrazumijeva partnerski odnos između MZ i građana, kao i između MZ i JLS po principu zajedničkog učešća u određivanju prioriteta i realizaciji projekata.

Angažiranost MZ na rješavanju problema i potreba zajednice često rezultira promjenom svijesti i izgradnje percepcije kod građana o važnosti društveno korisnih projekata i mogućnostima koje takav angažman pruža. Takav primjer postoji u MZ Slatina u Jablanici, MZ Donja Međida u Gradačcu, MZ Gračanica u Zenici. Građani su znatno aktivniji tamo gdje su i MZ aktivne, a prepoznata je i uloga lokalnih vlasti u animiranju građana kroz MZ. S druge strane, aktivne MZ olakšavaju rad lokalnih vlasti i komunikaciju s građanima. Takvih primjera je dosta, u Brčkom, Olovu, Zenici, Gradačcu, Bijeljini, itd.

SARADNJA IZMEĐU MZ, KAO I S NEVLADINIM SEKTOROM I PRIVREDNIM SUBJEKTIMA

U nekoliko primjera pokazana je dobra praksa saradnje između više mjesnih zajednica u kojima je ukazano na iste ili slične probleme. U takvim slučajevima došlo je do realizacije jedinstvenog nastupa nekoliko ili svih MZ u JLS sa zajedničkim ciljem, kao što je slučaj kod formiranja Mreže volontera u Petrovu, Mreže aktivnih građana u Kotor Varoši i formiranja Centra za pomoći djeci sa poteškoćama u razvoju u Kotor Varoši. Preduslov za taj vid saradnje je dobra i otvorena komunikacija i koordinacija između MZ, nevladinih organizacija i JLS. Takođe je bitno kvalitetno odrediti projektne prioritete u skladu s potrebama zajednice.

Stvaranje sinergije između vladinog i nevladinog sektora se omogućava kroz održavanje mreže kontakata (networking), kroz intenzivnu i otvorenu komunikaciju s mogućim partnerima, i stvaranje poveznica između različitih organizacija i institucija u svrhu ostvarivanja interesa građana. U velikom broju primjera realizirana je saradnja s privrednicima, udru-

ženjima i JLS za potrebe ranjivih kategorija stanovništva. Na taj način je omogućeno otvaranje prostora za rad udruženja koja pomažu djecu s poteškoćama u razvoju i njihove porodice u Gračanici i Kotor Varoši, zatim izgradnja sportskog igrališta i bine za potrebe Kulturno-umjetničkog društva u MZ Piskavica, Gračanica. Podrška privrednika i vlasti na lokalnom nivou je ponukana i primjerima ličnog angažmana velikog broja mještana, koji su obezbijedili besplatnu radnu snagu u tim slučajevima, kao i u primjerima otvaranja igraonica u MZ Donja Međida, Gradačac i igraonice u Rudom, te u aktivnostima na izgradnji izletišta u MZ Vida I u Gradačcu. U dobre prakse ulazi i saradnja s javnim institucijama, školama i organima lokalne uprave u mnogim primjerima.

IZGRADNJA POVJERENJA

Izgradnja povjerenja među građanima kroz iskren i otvoren pristup u zajednici je dobra praksa prisutna u mnogim primjerima. Izgradnja povjerenja zahtijeva javnost u radu vijeća/savjeta MZ, transparentnost u donošenju odluka, te uvažavanje potreba i interesa mještana. Takođe, važno je poznавanje situacije i potreba u MZ i uključivanje velikog broja mještana kroz kontakte i pripremu projekata, ažurnost i odgovornost rukovodstva MZ, precizna identifikacija problema u MZ i predlaganje adekvatnih rješenja. Često je naglašena i odgovornost predsjednika vijeća/savjeta MZ, te kvalitetna komunikacija s donosiocima odluka na lokalnom nivou.

DEPOLITIZACIJA

U svim uspješnim primjerima primjetno je odsustvo politike u određivanju prioriteta zajednice. To se odnosi i na izborni proces u mjesnim zajednicama u nekoliko jedinica lokalne samouprave, gdje se poštuje politička neutralnost mjesnih zajednica i uvažavaju demokratski i principi transparentnosti, kao što je slučaj u Zenici i Gradačcu.

UKLJUČENOST MLADIH

U velikom broju primjera dobre prakse ohrabruje angažman mladih osoba, u različitim vidovima aktivizma – kroz provedbu projekata, kandidovanje na izborima, kao podrška u zajednici, kroz dobrovoljne akcije, u osmišljavanju projekata i davanju kreativnih rješenja, kao i promociji prioriteta mladih kroz društvene mreže i medije. U nekim slučajevima, aktivizam mladih kreće kroz neformalna druženja u MZ, negdje je potaknut aktivizmom u nevladinih organizacijama, a mladi su najčešće pokretači dobrovoljnih akcija kroz koje su izgrađeni Planinarski dom Pisvir u Jablanici, sportsko igralište u MZ Piskavica, u Gračanici, akcijama čišćenja i obnove objekta MZ kao npr. u MZ Vuk Karadžić u Bijeljini, izgradnji hostela u Ključu, kao i u dobrovoljnim akcijama za pomoći osobama u stanju potrebe kao što je slučaj u Kotor Varoši i Petrovu. U nekoliko primjera je primjetan entuzijazam mladih i obrazovanih vijećnika u MZ (ili članova vijeća/savjeta MZ), koji su pokretači promjena u lokalnoj zajednici. Kroz mnoge projekte

su uspostavljena nova poznanstva i efekti projekta su prošireni kroz druženja i zajedničke aktivnosti.

KREATIVNOST I INOVATIVNOST

Kreativnost i inovativnost u osmišljavanju projektnih ideja izdvajaju se u nekoliko primjera dobre prakse koji su opisani u ovom izvještaju. Kreativnost, idejnost i mogućnost artikulisanja interesa u zajednici je faktor uspjeha u MZ Slatina, Jabolnica. Inovativan i kreativan pristup rješavanju problema u zajednici je takođe naveden kroz primjer osnivanja rafting sekcije pri Dobrovoljnem vatrogasnog društvu u Olovu, kroz osnivanje mjesnog vodovoda u MZ Maoča u Brčkom i MZ Gračanica u Zenici kako bi se riješio problem redovnog snabdijevanja pitkom vodom. Pored kreativnosti, u primjerima uspješnih praksi se ističu odlične komunikacijske vještine, timski rad, upornost, otvorenost, komunikativnost, zalaganje i rad pojedinaca, i lična komunikacija i kontakti sa širokim krugom ljudi. Kreativnost u pristupu i odvražnost, kao i komunikacijske vještine, mogu se vidjeti na primjeru izgradnje hostela u Ključu, koja je realizovana kroz saradnju udruženja mladih, mjesnih zajednica i JLS.

PRIMJENA NOVIH ZNANJA

U dosta primjera dobrih praksi je presudna bila primjena znanja stečenih kroz razne obuke u cilju unapređenja rada MZ. Najčešće su to znanja o pisanju projektnih prijedloga, što je omogućilo samostalnost u radu i osmišljavanju projekata od strane predstavnika MZ koji su takve obuke pohađali. Na primjer, predstavnice Društvenog centra u Gračanici su iskoristile stečena znanja kako bi pokrenule cijeli niz društveno korisnih projekata u zajednici, od kojih su mnogi već i realizirani.

SVRSHODNOST PROJEKATA

Svrshodnost inicijativa i projekata je najvažniji garant njihove održivosti. Za inicijative koje su bile prijeko potrebne u zajednici relativno je lako iznaći modalitete održivosti, bilo kroz podršku lokalne zajednice, doprinose i učešće građana, ili čak na komercijalnoj osnovi. U tom smislu se ističe inicijativa za obnovu prostora u MZ Zdena, Sanski Most, koji koriste osobe iz socijalno ugroženih porodica, a koji je dugo nedostajao u ovoj zajednici nakon što je devastiran u poplavama u 2014. g. Isto se odnosi i na Centar za djecu sa poteškoćama u razvoju u Kotor Varoši, kao i na aktivnosti MZ Stari Grad, Vratnik, gdje je opremljen fitnes centar prevenstveno namijenjen ženama, a koji se finansira kroz simboličnu članarinu. Hostel u Ključu je takođe primjer koji pokazuje važnost postojanja vizije samoodrživosti projekta, koji pored toga ima i veliku vrijednost kroz društvenu korist.

OSJETLJIVOST PREMA RANJVIM KATEGORIJAMA

Važnost uloge mjesne zajednice je možda najvidljivija kroz brigu i osjetljivost prema ranjivim kategorijama i mobiliziranje podrške šire zajednice. U primjerima gdje se takva funkcija realizuje uspješno evidentno je postojanje i jačanje svijesti o potrebi za brigom o socijalno ugroženom stanovništvu. Takvi primjeri vraćaju vjeru u duh zajednice i humanizam, afirmišu volonterski aktivizam i društveno korisne aktivnosti. Posvećenost ideji solidarnosti pokazuju osobe angažovane kroz Mrežu volontera u Petrovu, zatim volonteri koji pomažu porodicama djece s poteškoćama u razvoju u Kotor Varoši, grupa žena iz naselja Bakići kod Olova koje su od sredstava zarađenih prodajom vlastitih prehrabnenih proizvoda obezbijedile pakete pomoći za socijalno ugrožene porodice u njihovoj mjesnoj zajednici. Bitno je naglasiti da potreba za brigom o osobama u stanju potrebe često nadomještava nedostatak odvražnosti za pokretanje projekata velikog obima. Ključni faktor u takvim slučajevima je usklađenost ideje s prepoznatim potrebama u zajednici, i postojanje svijesti o potrebama stanovništva iz socijalno ugroženih kategorija i volje da im se pomogne kroz volonterski rad. Važnost i vrijednost volonterskog rada je iskazana i kroz saradnju mjesnih zajednica i Udrženja oboljelih od multiple skleroze u Nevenjinu.

UČEŠĆE ŽENA U AKTIVNOSTIMA MZ I UDRUŽENJA

Prepoznavanje potencijala među ženama koje su aktivne u mjesnoj zajednici doprinijelo je jačanju pozicije žena u nekoliko mjesnih zajednica. U naselju Bakići kod Olova uključivanje žena u projekt u MZ je realizovano dobrom artikulacijom ideje koja je obuhvatila njihove mogućnosti i viziju za samodrživost projekta u budućnosti kroz proizvodnju i prodaju tradicionalne hrane i zimnice. U tom slučaju, žene koje su do tada bile neaktivne u zajednici okupljene su na inicijativu predsjednika MZ, koji je pokazao inventivnost u pristupu i razumijevanje za poziciju žena u društvu i konkretno u ovoj sredini. Sličan primjer je i projekat koji je implementiralo Udrženje žena „Impuls“ iz Bijeljine, gdje su žene animirane kroz kurseve za izradu ručnih radova, a primjer su im bile žene s invaliditetom iz tog udrženja.

Dobra praksa je i zajedničko djelovanje MZ i udrženja žena, gdje udrženje kroz iskustvo u implementaciji projekata i okupljanju žena pruža pomoći u inicijalnim aktivnostima kako bi se stvorila pokretačka snaga i otklonili strahovi. To je naročito važno u slučajevima gdje su ciljna grupa žene u ruralnim sredinama, koje je u početku teško animirati. Angažman kroz MZ omogućava učešće većeg broja žena zbog blizine i pristupačnosti prostorija MZ u kojima se mogu okupljati i realizovati sve aktivnosti. Takođe, prepoznata je potreba za druženjem i okupljanjem žena kroz društveno korisne aktivnosti, što je takođe moguće realizovati kroz aktivnosti i infra-

strukturu MZ. Kroz takve prakse podstiče se izgradnja svijesti o mogućnostima koje žene imaju i mogu stvoriti vlastitim radom i angažmanom.

Za angažman žena u zajednici ključno je postojanje vizije i svijesti o ulozi žena u lokalnoj sredini i mogućnostima koje za to postoje. U mnogim primjerima dobre prakse evidentno je udruživanje snaga, vještina i znanja koje svaka od žena pojedinačno posjeduje sa zajedničkim ciljem, te njihova kreativnost i sposobnost u prepoznavanju prilika i mogućnosti za razvoj i širenje društveno korisnih projekata. Žene pokazuju i liderstvo u iniciranju projekta, njegovoj promociji, animiranju drugih žena, a pokazale su se kao vrlo uspješne u menadžmentu projekata i njihovoj provedbi.

UČEŠĆE ŽENA U ORGANIMA MZ

Iako u BiH nema mnogo primjera žena koje su aktivne u organima mjesnih zajednica, određene promjene se ipak dešavaju. Na osnovu primjera dobre prakse prikupljenih kroz ovo istraživanje može se uvidjeti da je probuđena želja i motivacija kod žena da se uključe i kroz kandidovanje na izborima. Žene predsjednice MZ su izabrane u Starom Gradu, Jablanici, Zenici, Bijeljini, Ključu, Gradačcu, Žepču, itd. Mnoge žene su postale članice vijeća/savjeta MZ u mjestima gdje to nije bio slučaj do sada. Na primjeru izbora za MZ u Rudom evidentiran je nekonvencionalan pristup i odvažnost u zagovaračkim aktivnostima, što je rezultiralo izborom žena u vijeća/savjete MZ. Kroz prisustvo žena u vijećima/savjetima MZ dolazi do nametanja pitanja rodne ravnopravnosti u sredinama koje do sada i nisu bile naročito otvorene prema toj problematiki. Prisustvo žena u organima MZ takođe motivira angažman žena u zajednici kroz inicijative i projekte, te buđenje interesa kod većeg broja učesnica u različitim aktivnostima.

MOTIVACIJA

Motiviranje različitih dijelova populacije da se aktivnije uključe u rad MZ je ipak najteži zadatak. Iz tog razloga su bitne dobre prakse koje pokazuju na koji način se može i ta prepreka savladati. U nekim slučajevima rješenje se nalazi u prepoznavanju projekata koji imaju kapacitet da mobiliju i motiviraju različite grupacije u zajednici, u skladu s njihovim potrebama. To može biti i želja da se zaustavi ili uspori odlazak mlađih osoba iz lokalne sredine i države, te da se stvore uslovi da mlađi brinu o vlastitoj budućnosti i jedni o drugima, kao što je to slučaj u općini Ključ.

Motivaciju često podstiču i sami rezultati projekata u zajednici, koji mobiliju različite vrste podrške. Na taj način često dođe do podrške iseljenika i spremnosti da pomognu i podrže projekte u zajednici, kao što je slučaj u MZ Piskavica u Gračanici, MZ Donja Međida, Ključu, itd. Uključenost mještana u aktivnosti za dobrobit MZ motivira druge, pa se kroz jedan kaskadni efekat od inicijalnog uskog kruga aktivista u dobrovoljnim akcijama ta podrška proširi na veći krug volontera. Na taj način je izgrađena plaža na Jablaničkom jezeru

u MZ Slatina, kao i Planinarski dom Pisvir. Širenje interesa u zajednici se postiže i kroz širenje pozitivne poruke o aktivnostima, a što je uspješno rađeno u MZ Vuk Karadžić u Bijeljini, zatim kroz projekat Udruženja građana „Impuls“ u Bijeljini, u Društvenom centru u Gračanici, itd. Motivirajući faktor je i angažman entuzijasta koji na dobrovoljnoj osnovi pokreće projekte, kao i vrednovanje volonterizma u zajednici, a što je slučaj u Nevesinju, Petrovu, Kotor Varoši, Zenici, Ključu, itd.

ZAGOVARANJE I PRISTUP UPRAVI

Monitoring/praćenje provedbe propisa	Savjetodavna uloga
Edukacija	Izvještavanje i planiranje
Konsultacije	Predvidivost, javnost, transparentnost
Institucionalizacija	Otvorena komunikacija
Inkluzivnost	Posrednička uloga
Koordinacija i komunikacija	Olakšan pristup upravi
Participacija	Povjerene/delegirane nadležnosti
Prva stepenica prema upravi	E-usluge
Pružanje povratnih informacija	Decentralizacija javnih rasprava
Partnerski odnosi	Ispitivanje javnog mnijenja
Artikulisanje prijedloga	Depolitizacija procesa i struktura
Evidencija i dokumentovanje	Vraćanje povjerenja u MZ
Umrežavanje i uspostava odnosa	Transparentan izborni proces
Liderstvo u zajednici	Transparentnost u odlučivanju
Razmjena dobrih praksi	Zastupanje opštег i lokalnog interesa
Učešće u procesu donošenja odluka	Smanjivanje uticaja političkih stranaka
Strateški i integrисан pristup	Ravnomjerna teritorijalna zastupljenost

KONSULTACIJE S GRAĐANIMA U SKLOPU JAVNIH RASPRAVA

Jablanica
OPĆINA JABLICA

MODEL MZ

Zagovaranje i pristup upravi

TEMA:

Konsultacije građana kroz MZ u sklopu javnih rasprava za usvajanje budžeta općine

KONTAKT:

Dženan Mulahasanović,

sekretar općinskog organa uprave

dzenan.m@gmail.com

OPIS PRIMJERA

Općina Jablanica u svom sastavu ima devet MZ, u čijem okviru je osnovano 40 podružnica. Općinsko vijeće je donijelo odluku o osnivanju MZ i data je sагласност na statute MZ. U statutima MZ stoji da one imaju status pravnog lica i svoj pečat, ali to nije do kraja zaživjelo u praksi.

Općinski organ uprave je uključio građane putem MZ u različite faze procesa odlučivanja, od izrade Strateškog plana razvoja općine do obavljanja godišnjih javnih rasprava, gdje sve MZ imaju priliku da se očituju o Nacrtu budžeta općine. Prilikom izrade Strateškog plana razvoja, općinski organ uprave je koristio miPRO metodologiju, te su formirane sektorske grupe i jedna partnerska grupa u kojoj su bili predstavnici svih MZ, nevladinih organizacija i svi građani koji su željeli da se na taj način očituju. Na taj način su MZ učestvovali u izradi Strategije razvoja, koja se koristi kao osnova za izradu budžeta i za planove projekata po MZ u općini Jablanica.

Općina Jablanica je takvu praksu konsultiranja MZ putem javne rasprave uvela prije više od deset godina. Svi materijali se najmanje 8 dana unaprijed dostavljaju svim podružnicama MZ, a putem medija se obavještava javnost o terminima održavanja javnih rasprava. Na svim vidnim mjestima

i oglasnim pločama se postave obavijesti. Obavijesti se postavljaju prvo sedam dana prije održavanja javnih rasprava u svim MZ, a ponove se još jednom tri dana ranije. Javne rasprave se održavaju u svakoj MZ prema unaprijed određenom rasporedu. Obaveza rukovodstva MZ je da obezbijede ade-

kvatne uslove za rad i održavanje javnih rasprava. Procedura javne rasprave se odvija u roku 15-20 dana.

Zamišljeno je da MZ održe pripremne sastanke sa zborovima građana prije održavanja zvaničnih sastanaka s predstvincima Općine u sklopu javnih rasprava. Svaka MZ dostavlja općinskom organu uprave spiskove prisutnih s javnih rasprava, kao i pisane prijedloge i komentare koji su prikupljeni. Općinski organ uprave obrađuje sve dostavljene komentare i sumarno ih prikazuje za cijelu općinu prije nego što ih dostavi Općinskom vijeću, uz komentare prikupljene u toku samih jav-

nih rasprava. Potom Kolegij općinskog načelnika analizira sve primjedbe, prijedloge i sugestije i očituje se o njima kroz prijedlog budžeta.

Tokom održavanja javne rasprave predstavnici Općine iščitavaju rezultate iz prethodne godine, kao i prijedloge i planove za MZ u narednoj godini, na osnovu čega se dalje odvija rasprava. Prioriteti za narednu godinu, naročito oni koji se odnose na kapitalna ulaganja, određeni su na osnovu Strateškog plana razvoja općine Jablanica do 2024. g. Pored toga, općinski organ uprave organizuje godišnje pripremni sastanak Komisije za strateško plani-

ranje u kojoj su zastupljeni predstavnici svih MZ. Općinski organ uprave pripremi dokument koji sadrži plan implementacije Strategije, u kojem su pobrojani svi projekti i koji je osnova za operativni plan za tu godinu.

Općina svake godine dodjeljuje građevinski materijal za infrastrukturne radove u MZ, gdje postoji volja da se provedu projekti uz učešće MZ i dobrovoljni rad mještana.

CILJEVI

- Uključivanje građana u javne rasprave prilikom izrade Strateškog plana razvoja općine i općinskog budžeta.

METODE I PRAKSE

- Uključivanje građana u javne rasprave povodom usvajanja budžeta kroz sastanke koji se organizuju po mjesnim zajednicama.
- Dostavljanje svih materijala unaprijed, obavještavanje javnosti o planovima Općine i o vremenu i mjestu održavanja javnih rasprava.
- Prezentacija izvještaja za prethodnu godinu, planova za narednu godinu, te prijedloga raspodjele sredstava.
- Prikupljanje i obrada komentara, prijedloga i sugestija od strane općinskog organa uprave.
- Uvrštanje odabralih komentara i sugestija u prijedlog budžeta od strane Kolegija općinskog načelnika.

AKTIVNOSTI

- Sav materijal koji obuhvata budžet se unaprijed dostavlja MZ radi efikasnijeg obavljanja javnih rasprava i uključuje odluku o izvršenju budžeta, operativni akcioni plan i materijale o implementaciji Strateškog plana razvoja s kapitalnim projektima.
- Javne rasprave o budžetu se organizuju u svakoj MZ, uz prisustvo predstavnika općinskog organa uprave.
- Javnost se obavještava putem medija i postavljanjem obavijesti na istaknutim mjestima za oglašavanje. Obavještenja putem medija se ponavljaju tri dana prije održavanja javne rasprave u određenoj MZ.
- Vođenje zapisnika i evidencije po osnovi komunikacije s mještanima u vezi s nacrtom budžeta.
- Prikupljanje pisanih primjedbi i prijedloga, njihova obrada i sumiranje na nivou općine za sve MZ.
- Obrada i analiza prikupljenih prijedloga, sugestija i primjedbi od strane Kolegija općinskog načelnika.
- Uvrštanje prijedloga u prijedlog budžeta koji se upućuje na Općinsko vijeće.
- Kvartalno održavanje sastanaka s predsjednicima MZ u vezi s potencijalnim novim zahtjevima mještana.

**UČESNICI,
PARTNERI I
CILJNE GRUPE**

- Općinski organ uprave
 - Građani
 - Rukovodstvo MZ
 - Udruženja građana.
-

PREDUSLOVI

- Uvođenje procedure za organiziranje javnih rasprava i konsultacije građana putem MZ.
 - Stvaranje uslova za organiziranje javnih rasprava u MZ, u saradnji s rukovodstvom MZ.
 - Animiranje građana i njihovo pravovremeno obavljanje o aktivnostima u sklopu javnih rasprava.
 - Javnost i dostupnost dokumenata potrebnih za održavanje javnih rasprava.
-

**FAKTORI
USPJEŠNOSTI**

- Uključivanje građana u rane faze osmišljavanja plana razvoja općine kroz javne konsultacije za izrade Strateškog plana razvoja.
- Bliska saradnja Općine i MZ u svim fazama pripreme budžeta i organizacije javnih rasprava.
- Dostupnost i javnost informacija, transparentnost u procesu izrade nacrtta i prijedloga budžeta.
- Dostupnost informacija o održavanju javnih rasprava.
- Uvažavanje prijedloga građana kroz njihovo uvrštavanje u prijedlog budžeta i izvršavanje budžeta u skladu s usvojenim prijedlozima.
- Podrška općinskog organa uprave inicijativama građana i dobrovoljnim akcijama kod rješavanja infrastrukturnih problema.

IZGRADNJA MJESNOG VODOVODA

Gradačac

MZ DONJA MEĐIĆA

MODEL MZ

Zagovaranje i pristup upravi

TEMA:

Organizacija volonterskih akcija, Organizovani oblik predstavljanja građana, Vraćanje povjerenja u MZ, Transparenost u odlučivanju, Zastupanje opšteg i lokalnog interesa, Liderstvo u zajednici, Potrebe stanovništva u ruralnim sredinama, Analize potreba stanovništva i kapaciteta

KONTAKT:

Omer Šaldić,
predsjednik Vijeća MZ Donja Međića

OPIS PRIMJERA

Novoizabrano rukovodstvo MZ je utvrdilo prioritet rješavanja smještaja MZ, jer prostor koji posjeduje MZ nije bio adekvatan. Općina Gradačac je učestvovala sa 80% sredstava, dok je 20% finansirano sredstvima koja su prikupili mještani. Kanclerije su opremljene uz pomoć donatorskih sredstava, a u funkciju su stavljeni i prostorije mjesne ambulante porodične medicine i jedna prostorija za smještaj privatne zubarske ordinacije na komercijalnoj osnovi. Najbliže stomatološke ordinacije su udaljene 15-25 km, tako da je mogućnost ostvarivanja tih potreba na teritoriji MZ bilo od interesa za sve mještane ove i susjednih MZ.

Takođe, nije bilo riješeno vodosnabdijevanje u MZ Donja Međića, zbog čega je aktuelni predsjednik Vijeća MZ podnio inicijativu za rješavanje tog problema. Mještani su se lično angažovali kako bi pronašli adekvatno izvoriste i prikupili inicijalna sredstva za istraživanje izvora. Nakon što je istraživanjem utvrđeno da izvoriste posjeduje dostatne kapacitete za snabdijevanje vodom 160 domaćinstava, mještani su se sami javljali da ponude sredstva za izradu projektne dokumentacije i izgradnju mjesnog vodovoda. Uz podršku aktuelnog načelnika općine riješeni su imovinsko-pravni odnosi i obezbijeđen je priključak struje, te je vodovod ospozobljen. Izgradnju vodovoda su u potpunosti finansirali mještani.

Na sličan način se pristupilo i rješavanju problema izgradnje kanalizacione mreže u MZ. Na inicijativu predsjednika MZ, mještani su prikupili sredstva za izradu projektne dokumentacije i studije izvodljivosti, kojom je utvrđena vrijednost

ukupnog projekta kao osnova za daljnju realizaciju ako budu iznađena sredstva za izgradnju dijela ili cijelokupne kanalizacione mreže.

Izgrađeno je i nogometno igralište u MZ, koje je 80% finansirala Općina i 20% su finansirali mještani. U izgradnji je asfaltni put kroz MZ, finansiran u istom odnosu između Općine i mještana.

Zbog svega što je urađeno u vrlo kratkom roku, mještani su se okrenuli ka ostvarivanju svojih potreba preko MZ, jer su uvidjeli prednosti takvog angažmana i ponukani rezultatima koji su postignuti. Mještane naročito motiviše javnost u radu rukovodstva MZ, i iskren i otvoreni pristup, kao i odgovornost prema mještanima i njihovim potrebama.

CILJEVI

- Rješavanje problema mještana, naročito u domenu infrastrukture.
- Stavljanje MZ u funkciju mještana i njeno jačanje kroz ostvarivanje rezultata.

METODE I PRAKSE

- Uključivanje mještana u određivanje prioriteta zajednice.
- Uključivanje mještana i privrednika u prikupljanje sredstava za finansiranje projekata u zajednici.
- Bliska saradnja sa službama općinske uprave i općinskom vlasti na realizaciji projekata od interesa za MZ.
- Prikupljanje doprinosova za sufinansiranje projekata i dobrovoljni rad na realizaciji infrastrukturnih projekata.
- Stavljanje prostorija MZ u funkciju zadovoljavanja potreba svih mještana, naročito djece školskog i predškolskog uzrasta.
- Podrška inicijativama pojedinaca.

AKTIVNOSTI

- Obnova i izgradnja prostorija i objekta MZ.
- Sufinansiranje izrade projektne dokumentacije od strane mještana za projekt izgradnje vodovodne i kanalizacione mreže.
- Dobrovoljne akcije na pripremi terena za izgradnju mjesnog vodovoda.
- Izgradnja nogometnog igrališta i asfaltnog puta uz 20% sufinansiranja od strane mještana.
- Provodenje ankete „od vrata do vrata“ kako bi se ispitalo oko 75% mještana o podršci za izgradnju kanalizacione mreže, odnosno početka izrade projektne dokumentacije finansirane kroz samodoprinos mještana.
- Prikupljanje tri ponude za izradu projektne dokumentacije za izgradnju kanalizacione mreže i odabir projektnog biroa koji je izradio projekat s pratećom dokumentacijom.
- Aktivnosti Kulturno-umjetničkog društva i mjesnog fudbalskog kluba.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Mještani MZ
- Vijeće MZ
- Općinska uprava i vlasti
- Privrednici
- KUD „Zambak“ i fudbalski klub.

PREDUSLOVI

- Pokretačka uloga predsjednika MZ kod iniciranja projekata važnih za MZ, ali i podrška Vijeća MZ.
- Vidljivost rezultata i realizacija projekata u skladu sa zacrtanim ciljevima.
- Odlična saradnja sa službama općinske uprave.
- Finansijska podrška donatora i Općine, kao i doprinosi mještana i privrednika.

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Izgradnja povjerenja među građanima kroz iskren i otvoren pristup.
- Odsustvo politike u određivanju prioriteta zajednice.
- Javnost u radu Vijeća MZ, transparentnost u donošenju odluka, te uvažavanje potreba i interesa mještana i zajednice.
- Ažurnost i odgovornost rukovodstva MZ.
- Kod otvaranja zubarske ordinacije prepoznat je obostrani interes, za mještane koji do tada nisu imali u blizini stomatološke usluge, a i za privatnog stomatologa koji je na taj način riješio smještaj ordinacije.

DRUŠTVENI CENTAR

Podrška inicijativama pojedinaca

Solidarnost i volonterske akcije

Saradnja s NVO

Uvid u situaciju u lokalnoj zajednici

Korištenje prostorija MZ, procedure

Saradnja s kulturnim, obrazovnim i sportskim organizacijama/institucijama

Kalendar aktivnosti

Projektni pristup

Projektna saradnja

PROSTOR ZA UČEŠĆE GRAĐANA

Motiviranje građanskog aktivizma

Afirmacija građanskog aktivizma

Organizirano učešće građana

Organizovani oblik predstavljanja građana

Organizacija volonterskih akcija

Operativna podrška akcijama građana

Transparentnost i sprečavanje korupcije

Okvir za građanske akcije

Redovno informisanje građana

Zastupanje interesa manjinskih populacija

Zastupanje interesa marginaliziranih grupa

Zaštita prava žena, mlađih, penzionera, i njihova uključenost

Promocija društvene odgovornosti

Inkluzija

PROJEKAT „AKTIVNI MLADI U MJESNIM ZAJEDNICAMA OPŠTINE KOTOR VAROŠ”

Kotor Varoš

MZ VRBANJCI, MZ OBODNIK I
MZ MASLOVARE

MODEL MZ

Prostor za učešće građana

TEMA:

Afirmacija aktivizma, Učešće mladih, Volonterizam

KONTAKT:

Mladen Tepić,

MZ Vrbanjci, Opština Kotor Varoš

OPIS PRIMJERA

Na forumima održanim u tri mjesne zajednice obuhvaćene ovim projektom, MZ Maslovare, Obodnik i Vrbanjci, građani su izrazili interes za izgradnjom dječjeg igrališta. Cilj je bio da se prostori koje koriste MZ otvore za građane, da više ne budu samo prostorije za sastanke Savjeta, koje je koristio uži krug ljudi. Neformalna grupa mladih je prethodno pokrenula inicijativu za uređenje izletišta Uzlomac. Kombini-

rajući napore ove grupe mladih ljudi, nevladine organizacije „Zmajevac“ i mjesnih zajednica, kao i mobilizirajući sredstva iz više izvora, bilo je moguće povećati obim ove projektne ideje i njene implementacije. Namjera je bila da se ovim projektom mladima u ruralnim mjesnim zajednicama posalje poruka da nisu zaboravljeni i da postoje načini da se poboljšaju uslovi života na selu. Da bi se to ostvarilo potreban je i angažman njih sami u takvim projektima, koji poboljšavaju uslove života na selu.

Kroz ovaj projekat je obuhvaćeno više problema koji su akutni u opštini. Dosta igrališta u opštini Kotor Varoš je u lošem stanju i neupotrebljivo, a nevladin sektor je dosta neaktivovan. Mladi nisu okupljeni u nevladinim organizacijama, nemaju iskustvo u učešću u sličnim projektima i relevantnim obukama, niti su se organizovala druženja za mlade iz ruralnih sredina. Sportski tereni su većinom neuredni i zapušteni, a ne postoje prostorije u kojima bi se mladi mogli okupljati i raditi korisne stvari za sebe i svoju mjesnu zajednicu. Prije ovog projekta, povremeno su se organizovale aktivnosti na čišćenju okoliša, sadnji cvijeća i sličnim ekološkim projektima.

Kroz implementaciju ovog projekta, u tri mjesne zajednice su uvedeni novi sadržaji za mlade – dječja igrališta, obnovljeni su centri za mlade s poboljšanim mogućnostima za bavljenje sportom. Dječja igrališta su napravljena ispred objekata sve tri mjesne zajednice. Centri za mlade opremljeni su profesionalnim stolovima za stoni tenis, spravama za vježbanje, tatami strunjačama, biciklima, trakama za trčanje, ozvučenjem. Povećane su aktivnosti u mjesnim zajednicama kroz dru-

ženja, bioskop za mlade, prezentacije, slikarske radionice, karaoke, itd. Ojačani su kapaciteti mladih, mjesnih zajednica i nevladinih organizacija koje djeluju u ruralnim dijelovima opštine kroz obuke za pisanje projekata, osni-

vanje udruženja žena, formiranje savjeta mladih, organizovanje sportskih turnira, ali i vraćena je vjera u mjesne zajednice kao dio života opštine.

Projekat je obuhvatio 135 korisnika, od toga 35 žena, i socijalno isključene kategorije stanovništva. U različitim akcijama u sklopu ovog projekta učestvovalo je 50 volontera.

CILJEVI

- Jačanje uloge mjesnih zajednica.
- Prenos nadležnosti na MZ kod zimskog održavanja puteva i mobilizacije ljudskih resursa.
- Racionalnije korištenje sredstava i resursa.

METODE I PRAKSE

- Uključivanje mladih u određivanje prioriteta u opštini.
- Poboljšanje kvaliteta života mladih, naročito u ruralnim sredinama kroz kvalitetnije uslove života i sportsko-rekreativne sadržaje.
- Okupljanje mladih kroz nevladine organizacije i podizanje njihovih kapaciteta za pisanje i implementaciju projekata.
- Dobrovoljne akcije kroz MZ.
- Veće mogućnosti finansiranja projekata kroz zajedničke napore i sufinansiranje.

AKTIVNOSTI

- Sticanje uvida u stanje na terenu i potrebe u MZ.
- Pripremni dogovor i obilazak rukovodstva mjesnih zajednica i predstavnika mladih.
- Opremanje centara za mlade u MZ Vrbanjci, Obodnik i Maslovare.
- Uređenje dječjih igrališta u MZ Vrbanjci, Maslovare i Obodnik.
- Provodenje obuke u pisanju projekata.
- Medijska promocija projekta.
- Izrada web-stranice.
- Turnir u stonom tenisu za sve mlade koji su učestvovali u projektu.
- Završno druženje u MZ.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Opštinski organ uprave
- Mjesne zajednice i građani
- Nevladine organizacije
- Donatori

PREDUSLOVI

- Aktivizam mladih kroz nevladinu organizaciju.
- Uključivanje većeg broja mladih u pokretanje inicijative i provedbu projekta.
- Sredstva za opremanje centara za mlade i dječjih igrališta.
- Saradnja između mjesnih zajednica u kojima je ukazano na iste ili slične probleme.
- Saradnja između nevladinih organizacija i mjesnih zajednica.

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Kvalitetno određivanje projektnih prioriteta u skladu s potrebama zajednice.
- Dobra i otvorena saradnja između MZ, nevladinih organizacija i opštinskog organa uprave.
- Kvalitetna koordinacija i komunikacija između MZ.
- Aktivizam mladih i njihov doprinos implementaciji projekta.
- Svrishodnost projekta, koja je garant njegove održivosti.

DRUŠTVENI CENTAR GRAČANICA

Gračanica
OPĆINA GRAČANICA

MODEL MZ

Profesionalizacija, resursi i finansiranje

TEMA:

Profesionalizacija, Obuke i edukacija, *Crowd-funding*, Aktivnosti na animiranju

KONTAKT:

Adisa Spahić,

menadžerica Društvenog centra Gračanica

OPIS PRIMJERA

Društveni centar Gračanica zorno pokazuje na koji način se u relativno kratkom vremenu MZ mogu staviti u poziciju prepoznatljivog aktera na lokalnoj sceni. Ključni faktor za ostvarivanje tako vidljivog pomaka je sinergija u radu općinske uprave i građana kroz rad MZ. Međutim, pored toga, ono što ovaj primjer izdvaja u odnosu na druge je uloga pojedinaca koji su kroz projekat dobili mogućnost da izgrade i pokažu liderske kapacitete, a što su u potpunosti stavili u funkciju osnaživanja zajednice. U ovom slučaju, riječ je o mladim, obrazovanim osobama koje su prepoznale MZ kao modalitet davanja doprinosu široj društvenoj zajednici. Njima je kroz projekat „Jačanja uloge MZ“ omogućeno prisustvo obukama, razmjena iskustava u BiH i susjednim zemljama, te jačanje tehničkih kapaciteta, čime su stvorene pretpostavke za otvaranje novih mogućnosti u radu MZ i angažmanu pojedinaca. Rezultat toga je vrlo aktivan Društveni centar, koji je pozicioniran kao mjesto inovativnih događaja, različitih kulturnih i društvenih aktivnosti, te mjesto za okupljanje građana po različitim osnovama.

U toku provedbe projekta implementirano je niz aktivnosti koje su rezultirale otvaranjem i stavljanjem u funkciju Društvenog centra, pri čemu se izdvaja jedna inicijativa za koju se može reći da daje dodatnu vrijednost ovom projektu. Kao rezultat angažmana u Društvenom centru, formirano je udruženje „Tim za sve“, a ideja za formiranje udruženja je potekla kroz aktivnost „start-up dani“, gdje su dvije mlade žene osvojile drugo mjesto s projektnom idejom i neposredno nakon toga krenule s njenom realizacijom. Cilj ovog udruženja je da

omogući građanima pristup sredstvima za aktivnosti i projekte koji su u njihovom interesu. U nastavku aktivnosti Udruženje je angažovano na povezivanju poslodavaca iz Gračanice s poslodavcima iz drugih općina, te je ostvarena saradnja sa strukovnim udruženjima u svrhu pripreme i realizacije projekata i apliciranja za sredstva kod različitih donatora. U periodu od marta do decembra 2017. g. ovo udruženje je ostvarilo saradnju sa 37 partnera s kojima su radili na pripremi projekata, što je rezultiralo pripremom 37 aplikacija za projektna sredstva, od čega su 22 aplikacije rezultirale odobrenim sredstvima, a 12 je implementirano do kraja 2017. godine.

Inovativnost ovog tima se ogleda i u činjenici da su primjer dobre prakse koji su oni vidjeli tokom studijske posjete jednoj od susjednih zemalja odlučili da pilotiraju kroz pokretanje inicijative za prikupljanje sredstava za projekte po principu ‘crowd-fundinga’.

CILJEVI

- Osnaživanje MZ i animiranje građana kroz angažman u MZ.
 - Formiranje Društvenog centra koji je na raspolaganju svim građanima.
 - Uspostavljanje partnerstva između privrednika, udruženja građana i općinskih vlasti kroz MZ u svrhu dobrobiti za širu društvenu zajednicu.
-

METODE I PRAKSE

- Menadžerica Društvenog centra Gračanica je pohađala obuke u organizaciji UNDP-a na temu izrade projektne dokumentacije i došla je na ideju da naučeno stavi na uslugu svim zainteresiranim licima formirajući Udruženje „Tim za sve” za pružanje usluga izrade projektne aplikacije.
 - Prostor se ustupa na korištenje građanima, udruženjima i privrednim subjektima bez finansijske naknade.
 - Na čelu s menadžericom Društvenog centra Gračanica, više mladih osoba se volonterski angažovalo kako bi animiralo sve MZ na teritoriji općine da pripremaju projekte i apliciraju za sredstva. Namjera je da aktivnosti MZ ne ovise isključivo o sredstvima raspoloživim kroz budžet općine.
 - Društveni centar se koristi kao mali ‘inkubator’ ideja i projekata.
 - Povezivanje pojedinaca i organizacija kroz definisanje zajedničkog interesa.
 - Aktivnost MZ se podstiče kroz saradnju s udruženjima građana.
 - Uspostavljanje javno-privatnog partnerstva s ciljem osnaživanja MZ.
 - Artikulacija potreba i interesa šire zajednice.
 - Korištenje znanja stečenog kroz studijske posjete kako bi se slični primjeri dobrih praksi replicirali u općini Gračanica.
-

AKTIVNOSTI

- Tri mjeseca je vođena promotivna kampanja kako bi građani saznali za lokaciju Društvenog centra, te koja je njegova funkcija i na koji način je on dostupan građanima.
- Promocija putem radija, uključujući interaktivne emisije kroz koje je ostvaren direktni kontakt sa zainteresovanim građanima. Dati su primjeri na koji način pojedinci i udruženja mogu u prostorijama Društvenog centra realizirati svoje aktivnosti (probe KUD-a, prezentacije, okupljanje žena u svrhu komercijalne promocije određenih proizvoda, itd.).
- Organiziranje kulturnih događaja poput večeri poezije.
- Organizovani su „Dani kane”, koji su iskorišteni za promociju Društvenog centra među mladim ženama. Na taj način je stvarana mreža koja je dalje širila priču o Društvenom centru i mogućnostima koje on pruža.
- Osiguravanje prostora za održavanje sastanaka i obavljanje administrativnih poslova za MZ, prostor za aktivnosti različitih udruženja građana.
- Osiguravanje prostora privrednicima za prezentaciju proizvoda i poslovne sastanke.
- ‘Zimski bazar’ i klizalište iskoristiti za organiziranje dodatnih aktivnosti druženja uz kafu i čaj za građane. Dan sankanja u gradu.
- Osiguravanje prostora Udruženju „Žene MZ Lukavica” za organiziranje edukacija i radionica.
- Saradnja s Udruženjem invalida, koji su angažovani na naplati parkinga i kojima je omogućeno korištenje Društvenog centra u slobodno vrijeme.
- Pilot projekat *crowd-fundinga*: testno su postavljene dvije humanitarne akcije i to 1) sakupljanje novca (maksimalni iznos je do 500 KM) za nabavku opreme za djecu - članove malonogometnog kluba Donja Orahovica i 2) sakupljanje novca za opremu najmladih članova KUD-a.
- Rješavanje zakonskih preduslova za prikupljanje novca putem *crowd-fundinga*.
- Pokretanje grupe na Viberu preko koje su uvezani predsjednici udruženja, privrednici, poljoprivrednici, aktivisti u MZ, putem kojih informišu sve zainteresovane o mogućnostima apliciranja za projekte. Osobe koje iskažu interes okupljaju se u Društvenom centru.
- Pokretanje web-platforme za promociju projekata i prikupljanje sredstava kroz *crowd-funding* (za projekte, ali i u humanitarne svrhe). Korištenje društvenih mreža za promociju inicijativa za prikupljanje sredstava.
- Anketiranje građana putem FB kako bi identifikovali njihove interese.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Građani, odnosno MZ su glavna ciljna grupa.
 - Realizirana saradnja s više MZ na području općine.
 - Realizirana saradnja s privrednicima, općinama, udruženjima u svrhu pružanja usluga pisanja projektne aplikacije.
 - Povezanost svih udruženja žena na području općine.
-

PREDUSLOVI

- Prepoznata potreba za prostorom za okupljanje građana, za povezivanje zajednice i privrednih subjekata.
 - Osluškivanje potreba građana i redovni kontakti s građanima.
 - Tehnička opremljenost i osnovni preduslovi za opremanje adekvatnog prostora.
 - Obuke kroz koje su prošle osobe angažovane u MZ i Društvenom centru.
 - Primjena stečenih znanja u realizaciji projekta i projektnih aktivnosti za udruženja građana.
 - Bliska saradnja s MZ kroz informiranje, educiranje i savjetovanje MZ, udruženja, privrednika na obostranu korist i zadovoljstvo.
 - Menadžeru Društvenog centra angažovala je općinska uprava po ugovoru o djelu.
 - Menadžerica je prošla obuku o animiranju građana i o tome kako privući njihov interes za rad u MZ, na primjerima dobre prakse.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Prepoznavanje potreba građana, naročito ugroženih kategorija, te artikulacija njihovih interesa.
- Stalna prisutnost u zajednici i informisanje o potrebama građana i idejama za njihovo ostvarivanje.
- Održavanje mreže kontakata (networking); intenzivna i otvorena komunikacija s mogućim partnerima.
- Stvaranje sinergije između vladinog i nevladinog sektora. Stvaranje poveznica između različitih organizacija i institucija u svrhu ostvarivanja interesa građana. Odlične komunikacijske vještine.
- Kreativnost i inovativnost u osmišljavanju projektnih ideja.
- Na objavljene javne pozive se prijavljuju udruženja građana ispred MZ pri čemu MZ podržava te projekte kroz volonterizam/aktivizam građana. Na taj način se osigurava njihovo partnerstvo.
- Otpor prema apatiji i negativnim percepцијама mjesne zajednice i njene uloge.
- Interes za oživljavanjem zajednice i potreba za davanjem doprinosa realizaciji društvene koristi.
- Promjena stavova nakon usvajanja novih znanja prilikom obuka pruženih kroz projekat.
- Povjerenje ukazano od strane građana koji su prepoznali tim okupljen oko Društvenog centra kao osobe koje rade za društvenu korist.
- Menadžerica Društvenog centra posjeduje izuzetne liderske sposobnosti, koje je stavila u funkciju dobropiti zajednice.

„BUDI AKTIVNA – UČINI DRUŠTVO BOLJIM”

Sarajevo

DRUŠTVENI CENTAR VRATNIK,
STARI GRAD

MODEL MZ

Društveni centar

TEMA:

Prostor za učešće žena

KONTAKT:

Belma Kutlovac,

Sekretar MZ Vratnik, Stari Grad Sarajevo

033 534-418

E-mail: mz.vratnik@starigrad.ba

OPIS PRIMJERA

Savjet MZ Vratnik broji sedam članova, od kojih su četiri žene, uključujući predsjednicu i sekretara MZ.

Namjera projekta „Budi aktivna – učini društvo boljim” jeste da upotpuni spektar usluga koje MZ Vratnik već pruža stanovništvu. Projekat je osmislijen na osnovu potreba koje su određene na Forumu građana, s ciljem da se ženama na području ove MZ, kao i susjedne četiri MZ, omogući da imaju svoj prostor i vrijeme za aktivnosti koje unapređuju kvalitet života, unapređuju duh zajedništva i stvaraju platformu za zajedničko djelovanje u aktivnostiima socijalno-humanitarnog karaktera. U sklopu projekta su organizovane edukativne radionice za izradu zanatsko-umjetničkih rukotvorina, organizovani su treninzi aerobika u za to opremljenim prostorijama s akcentom na zdravlje žene i promociju zdrave ishrane. Na zahtjev građana, nabavljena je oprema za vježbanje.

Projekat je pokrenuo niz pozitivnih promjena u MZ, naročito za žene. Mještankama MZ su omogućeni posebni termini za vježbanje i druženje, učešće

u radionicama za izradu rukotvorina, izradu nakita i korištenje dekupaž tehnike, što ih čini ispunjenim, zadovoljava njihove potrebe za zdravstveno-rekreativnim sadržajima i doprinosi boljem kvalitetu života. Izložba koja je organizovana pokazala je da je interes za tom vrstom druženja veliki, naročito među ženama u dobi od preko 65 godina. Pokrenute su i aktivnosti za djecu od 5 do 14 godina, kroz aktivnosti slikanja na staklu, organizaciju izložbe i druženja. Organizovane su i obuke o pripremi hrane, kolača i tradicionalnih jela, kurs šivenja, itd. Kroz različite aktivnosti učestvovalo je 159 žena, 31 dijete i 3 muškarca. U aktivnostima su redovno učestvovali i osobe s različitim vrstama invaliditeta, a većina žena je nezaposlena.

Na taj način je vraćen život u MZ i obnovljena njena tradicionalna funkcija kao prostora za učešće građana.

Općina Stari Grad je pomogla prilikom uspostave projekta na samom početku i njeni predstavnici su bili prisutni na završnim aktivnostima. Projekat je imao i efekat jačanja kohezije u zajednici, kao i premoštavanja međugeneracijskog jaza.

Projekat je finansijski samoodrživ, jer se aktivnosti fitnesa i aerobika simbolično naplaćuju, dok je Općina nastavila s pokrivanjem režijskih troškova. Od prodajne izložbe skupljena su finansijska sredstva koja su uložena u napredni kurs dekupaža.

CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Unapređenje životnih uslova građana, naročito žena, djece i starijih osoba. Poboljšanje psiho-fizičkog zdravlja. Promocija zdravih životnih stilova. Stvaranje uslova za bavljenje kulturno-sportskim aktivnostima, naročito za žene. Vraćanje funkcije MZ kao prostora za učešće građana.
METODE I PRAKSE	<ul style="list-style-type: none"> Povećanje posjećenosti Doma kulture u MZ i omogućavanje korištenja njegovih kapaciteta i sadržaja bez obzira na polnu i starosnu strukturu građana. Vraćanje funkcije MZ kroz obezbjeđivanje sadržaja u njenim prostorijama. Saradnja s nevladinim udruženjima. Podsticanje kreativnosti kod žena i zdravih životnih stilova. Samoorganizovanje građana i realizacija projekata za dobrobit zajednice.
AKTIVNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> Sagledavanje trenutnog stanja, identifikacija ključnih problema i identifikacija oblasti u kojima postoji mogućnost za pozitivne promjene u društvu. Funkcionalno opremanje Doma kulture u skladu s prepoznatim potrebama. Promocija veće posjećenosti Doma i uspostava funkcionalnog sistema upravljanja. Povećanje vidljivosti i angažman civilnog sektora kroz aktivnosti koje se sprovode u prostorijama Doma kulture. Održavanje manifestacije „Dani otvorenih vrata” na kojoj su prezentirane informacije o projektu, kreativnim radionicama, predavanjima, predstavama, akcijama. Izrada specifikacije troškova, priprema i raspisivanje javnog poziva, izbor dobavljača opreme, isporuka opreme i kontrola isporučenog. Održavanje edukativno-krativnih radionica za žene i djecu. Prodajna izložba. Fitnes i aerobni treningi. Promocija putem medija i društvenih mreža.
UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE	<ul style="list-style-type: none"> MZ Vratnik, Kovači, Sedrenik, Sumbuluša I Medrese, Općina Stari Grad i donatori NVO Građani, žene, djeca i starije osobe.
PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Obezobjeđivanje prostora u MZ i njegova adaptacija i prilagodba u skladu s potrebama građana. Oprema nabavljena uz pomoć donatorskih sredstava i uz sufinansiranje od strane Općine. Podrška načelnika i uposlenika Općine.
FAKTORI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> Općina Stari Grad Sarajevo je pomogla prilikom uspostave projekta na samom početku. Projekat je pozitivno uticao na koheziju građana. Uključene su sve generacije s područja pet mjesnih zajednica. Postignuta je održivost kroz aktivnosti aerobika i fitnesa, koje se održavaju i nakon završetka projekta.

DRUŠTVENI CENTAR

Gradačac

DRUŠTVENI CENTAR

MODEL MZ

Prostor za učešće građana

TEMA:

Organizacija volonterskih akcija, Organizovani oblik predstavljanja građana, Korištenje prostorija MZ

KONTAKT:

Mirel Bijedić,

predsjednik Vijeća MZ Vida I, Gradačac

<https://www.facebook.com/mzvida1/>

OPIS PRIMJERA

Vijeće MZ Vida I broji 7 vijećnika, od kojih je šest predstavnika mlađe populacije. MZ Vida se nalazi u blizini jezera Vidara, te ima vrlo povoljan geografski položaj i dosta potencijala za razvoj turizma. Oko objekta MZ se nalaze sportski tereni, a on je okružen šumom, što sve zajedno čini sportsko-rekreativni kompleks koji bi u dugoročnom planu trebao biti izgrađen i stavljen u funkciju razvoja turizma.

Jedan od prvih koraka u cilju jačanja MZ je bila obnova i otvaranje Društvenog centra MZ Vida I u prostorijama koje je ranije koristio lokalni fudbalski klub. U adaptiranom prostoru su izgrađene prostorije za MZ, za nevladine organizacije, za mjesni vodovod i za lokalni fudbalski klub. Jedan od problema na teritoriji općine Gradačac je nedostatak adekvatnog prostora za održavanje seminara i radionica, te je prostoru dodana i konferencijska sala koju koriste sve navedene organizacije, a koja se takođe i iznajmljuje.

Ovoj aktivnosti su osim podrške Općine i donatora veliki doprinos dali mještani MZ Vida I. Suočeni s uobičajenim problemima kod animiranja građana u toj vrsti aktivnosti, vijećnici MZ su se lično angažovali u akcijama čišćenja i pripreme terena, a potom su uključili i širi krug prijatelja. Nakon što su vlastitim primjerom pokazali kako se može raditi za dobrobit lokalne zajednice, odziv je bio puno veći. Ponukani tim primjerom, mještani susjednih MZ su organizovali slične akcije, tako da veliki dio obale jezera Vidara na taj način očišćen.

U akcijama obnove i izgradnje Društvenog centra učestvovali su mještani koji imaju građevinska zanimanja i volonteri koji su doprinijeli fizičkim radom. Na taj način je formirana ekipa od dvadesetak mještana koja je tokom dvije godine intenzivno radila na obnovi objekta MZ i Društvenog centra.

CILJEVI

- Izgradnja i stavljanje u funkciju prostorija MZ i Društvenog centra u svrhu zadovoljavanja potreba mještana i njihovih udruženja.
- Korištenje prirodnih potencijala i razvoj turizma.
- Aktivizam mladih i doprinos zajednici kroz vlastiti trud i angažman.

METODE I PRAKSE

- Mlađi predstavnici Vijeća MZ su vlastitim angažmanom i animiranjem svojih prijatelja pokrenuli volonterske aktivnosti na čišćenju terena i obnovi objekta MZ.
 - Krug učesnika se postepeno širio, počevši od užeg kruga vijećnika u MZ, preko šireg kruga njihovih prijatelja, do grupe od 40-tak učesnika na zadnjim akcijama. Tako je inicijalna grupa kroz vlastiti primjer pokazala na koji način se može napraviti promjena u lokalnoj sredini.
 - U obnovi Društvenog centra su učestvovali mještani koji imaju građevinska zanimanja, uz pomoć i fizički rad volontera.
 - Mještani susjednih MZ su pokrenuli slične aktivnosti, što je omogućilo čišćenje cijele obale jezera.
-

AKTIVNOSTI

- Organizacija i realizacija volonterskih aktivnosti u svrhu čišćenja šume i obale jezera.
 - Dobrovoljne akcije na izgradnji i obnovi objekta MZ i Društvenog doma.
 - Pozivi za učešće u akcijama su promovirani putem društvenih mreža, a podršku je pružio i Radio Gradačac.
 - Pisana obavještenja su lijepljena po objektima u MZ.
 - Finaliziranje projekta javne rasvjete i renoviranja cjevovoda i pumpi u sklopu mreže vodosnabdijevanja.
 - Žene u MZ koriste prostor Dušvenog centra za okupljanja, organizovanje fitnesa, a uključuju se kroz aktivnosti uređenja okoliša i sadnje cvijeća oko Društvenog centra.
 - Vijeće mladih Općine Gradačac koristi prostorije Društvenog centra za svoje aktivnosti, sastanke i edukativne radionice.
 - Lokalni fudbalski klub takođe koristi prostor u sklopu objekta MZ.
-

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Mještani MZ, naročito mlađi i žene
 - Općina Gradačac
 - Donatori
-

PREDUSLOVI

- Organiziranost i proaktivnost vijećnika MZ.
 - Podrška mještana i njihov angažman u dobrovoljnim akcijama.
 - Uključivanje mlađih osoba koje žele da doprinesu razvoju lokalne zajednice.
 - Transparentnost i vidljivost rezultata.
 - Intenzivna komunikacija i redovni formalni i neformalni sastanci članova Vijeća u svim fazama projekta i obnove Društvenog centra.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Organiziranost i uključenost mještana u obnovu Društvenog centra i u aktivnosti koje su od dobrobiti za cijelu MZ.
- Predsjednik MZ dolazi iz nevladinog sektora, gdje je stekao iskustvo u pisanju projekata.
- Mlada ekipa koja je željna da radi i koja se aktivno uključila u sve aktivnosti MZ.
- Kada se vide rezultati radova i uloženog truda, povećava se broj učesnika koji žele da doprinesu dobrobiti zajednice na taj način.
- Angažman i entuzijazam mlađih i obrazovanih vijećnika, koji su na različite načine doprinijeli svim aktivnostima u sklopu jačanja ove MZ.
- Percepција da se aktivizmom u MZ doprinosi cjelokupnoj zajednici, za razliku od NVO koje usmjeravaju aktivnosti pretežno na jedan segment populacije.

IZGRADNJA HOSTELA U MZ VELAGIĆI

Ključ

MZ VELAGIĆI I UG „DEKAMERON”

MODEL MZ

Prostor za učešće građana

TEMA:

Motiviranje i afirmacija građanskog aktivizma, Organizirano učešće građana, Organizacija volonterskih akcija, Podrška akcijama građana, Uključivanje mladih osoba

KONTAKT:

Azra Kujundžić,

predsjednica udruženja Omladinski centar „Kosmos” i koordinator projekta „Jačanje uloge MZ u BiH” u ime Općine Ključ

OPIS PRIMJERA

Ovaj projekat je prvenstveno orijentiran na unapređenje i promociju građanskog aktivizma s ciljem adaptacije i stavljanja u funkciju postojećeg objekta koji je prethodno bio namijenjen za privremeni smještaj raseljenih lica, i promjena njegove namjene u hostel. U općini Ključ ne postoji slični smještajni kapaciteti, a novopremljeni objekat ima 10 soba, 3 kupatila, 5 toaleta i kuhinju. Objekat se nalazi na prometnom putnom pravcu, te ima potencijal da se koristi u komercijalne svrhe, kao i za poboljšanje socioekonomске situacije na području općine Ključ i MZ Velagići.

U općini Ključ djeluje jak nevladin sektor, u kojem postoji nekoliko omladinskih organizacija koje međusobno odlično sarađuju. Već duži niz godina Omladinski razvojni centar „Dekameron” ima potrebu za prostorijama omladinskog centra, koji bi uključivao prostor za smještaj, aktivnosti i radionice koje se većim dijelom implementiraju kroz program „Erasmus plus” u kojem ova organizacija učestvuje. Međutim, zbog nedostatka zemljišta ili većih prostorija u urbanom dijelu op-

ćine, rodila se ideja da se nešto takvo realizuje u MZ Velagići koja ima na raspolaganju montažne kuće u kojima su svojevremeno bile smještene raseljene osobe, od kojih je većina u međuvremenu našla alternativna rješenja.

Projektna ideja „Hostel u Ključu” je prezentirana u Banjoj Luci na Start-up danu u maju 2017., gdje je osvojila drugo mjesto u konkurenciji od preko 40 ideja. Iako su za adaptaciju i opremanje kompletног objekta potrebna veli-

ka sredstva, nedostaci u materijalnim sredstvima su djelimično nadoknađeni kroz angažman volontera i mještana iz MZ Velagići. Inicijalna sredstva su obezbijeđena kroz projekt „Jačanje uloge MZ u BiH”.

Imajući u vidu angažovanost i inovativnost mladih ljudi, ovim projektom im se stvara prostor u kojem će moći djelovati i raditi na kreiranju novih ideja, a prostor se takođe stavlja na korištenje ženama i djeci.

Smještajni kapaciteti će biti korišteni za promociju turističkih potencijala općine Ključ, čime se obezbeđuje sa-moodrživost projektne ideje, te eventualno stvaranje novih radnih mesta.

Objekat je na raspolaganju svim MZ na teritoriji općine Ključ, za aktivnosti udruženja, kulturno-umjetničkih društava i sličnih aktivnosti.

Stvarane su mogućnosti da lokalno stanovništvo, naročito nezaposlene žene budu angažovane radi plasmana i otkupa prehrambenih proizvoda i ručnih radova, kao i samoniklog bobičastog voća i poljoprivrednih proizvoda.

Edukativno-kreativni centar. Okupljanje mladih pod jednim krovom. Turistička promocija Ključa. Korištenje

prirodnih resursa, turističkih i ugostiteljskih kapaciteta u općini.

CILJEVI

- Poboljšati kvalitetu života građana na području JLS Ključ i MZ Velagići kroz povećanje razvoja turizma i broja zaposlenih u tom sektoru.
- Kroz adaptirani objekat za adekvatan smještaj povećati broj turista i posjeta turističkim atrakcijama na području JLS Ključ.
- Poboljšati socio-ekonomski položaj mladih, žena i mještana iz općine Ključ.

METODE I PRAKSE

- Saradnja Općine, MZ i omladinske organizacije.
- Saradnja s privatnim sektorom.
- Položaj postavljenih montažnih kuća na putu iz Bihaća prema Ključu uz potencijal širenja turističke ponude zbog blizine šetališta vazdušne banje, stadiona, izvora rijeke Sanice, 128 km biciklističke staze i Starog grada Ključ.
- Saradnja s organizacijama i volonterima iz Kraljevine Danske.
- Aktivizam mještana u aktivnostima za dobrobit MZ.

AKTIVNOSTI

- Grupa aktivnosti koja se odnosi na prvi dio adaptacije prostora.
- Grupa aktivnosti koja se odnosi na unapređenje JLS i medija u cilju kreiranja programskih sadržaja na Radio Ključu i njihovom web-portalu o razvoju turizma.
- Grupa aktivnosti kojima se institucionalizira saradnja s građanima i omogućava njihovo aktivno sudjelovanje u procesu donošenja odluka koje se tiču razvoja turizma.
- Općina Ključ je dala objekat na upravljanje ORC „Dekameron”.
- Općina sufinansira troškove električne energije i vode dok objekat ne bude finansijski samodrživ.
- Potpisano je Pismo saradnje s Mješovitom srednjom školom Ključ u obezbeđivanju 100 učenika volontera.
- Osiguravanje donacija imobiliara, građevinskog materijala i mašina za rad od strane privrednih subjekata.
- Obavljeni su razgovori s licima iz Danske u svrhu organiziranja donatorskih večeri i obezbeđivanja dodatnih finansijskih sredstava.
- Uključivanje uticajnih osoba iz drugih zemalja koje su povezane s općinom Ključ radi zajedničkih aktivnosti u budućnosti i eventualne podrške.
- Promotivne aktivnosti, putem medija i društvenih mreža.
- Izrada plana održivosti objekta.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- UOC „Kosmos”, Vijeće mladih Ključ, MZ Velagići.
- Turisti koji posjećuju Ključ, mještani MZ Velagići, sportski klubovi, udruženja mladih i žena, poljoprivredni proizvođači.

PREDUSLOVI

- Zajednička saradnja Općine, MZ, udruženja, privrednika i Mješovite srednje škole.
 - Aktivizam mještana u aktivnostima za dobrobit MZ.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Postojanje vizije.
- Svest o mogućnostima i potrebama za samoodrživost projekta.
- Uvid u potrebe i probleme zajednice, kao i mogućnosti koje postoje u ovoj sredini.
- Liderski kapaciteti i velike mogućnosti u animiranju zajednice, naročito mladih ljudi.
- Pokretačka snaga pojedinaca koji žele da doprinesu izgradnji zajednice stvaranjem pozitivnog okruženja u sredini u kojoj žive. Želja za uljepšavanjem svakodnevnice, naročito za mlade i djecu.
- Želja da se zaustavi ili uspori odlazak mladih osoba iz općine i države, te da se stvore uslovi da mlađi brinu o vlastitoj budućnosti i jedni o drugima.
- Inovativnost i kreativnost.
- Iskustvo u mobilizaciji zajednice, volonterizmu i mobilizaciji velikog broja organizacija i građana.
- Podrška iseljenika i spremnost da pomognu i podrže projekte u zajednici.
- Tradicija jakog aktivizma i uspješne saradnje između nevladinih organizacija i mjesnih zajednica.
- MZ ima uvid u rad svih udruženja i postoji zajednički interes za unapređenje uslova života u zajednici.

PREDSTAVA „ĐENO, ĐENO ROMANIPE”

Gračanica

KUD „ADEM ALIĆ“

MODEL MZ

Prostor za učešće građana, Društveni centar

TEMA:

Zastupanje interesa manjinskih populacija, Inkluzija, Saradnja s kulturnim, obrazovnim i sportskim organizacijama/institucijama, Uvid u situaciju u lokalnoj zajednici

KONTAKT:

Suada Delić,

KUD „Adem Alić“ Gračanica

061 679 897

<https://www.facebook.com/kud.ademalic>

OPIS PRIMJERA

Cilj postavljanja predstave „Đeno, đeno Romanipe“ jeste da svi građani, uključujući manjinske populacije, budu uključeni u kulturne aktivnosti na području općine Gračanica. KUD „Adem Alić“ je oformljen prije 50 godina, i kroz njega djeluje više sekcija: folklorna, muzička, dramska, likovna i pozorišna. MZ Gračanica je odabrala KUD kao nosioca projekta pripreme i izvedbe pozorišne predstave „Đeno, đeno Romanipe“, u prevodu „Biće, biće romski narod“ i na taj način je fokus projekta stavljen na promociju kulture i tradicije manjinske populacije. Predstavnici KUD i MZ su u tome vidjeli priliku da romsku populaciju uključe ne samo u društvo, nego i da unaprijede njihovu asimilaciju u kulturnim dešavanjima u ovoj sredini. Pretpostavka je bila da romska populacija nije dovoljno zastupljena u društvu, a naročito u kulturi. Stoga je smatrano da će se postavljanjem ove predstave doprinijeti i razbijanju stigmatizacije nad romskom

populacijom. Predstavom se željelo predstaviti Rome kao ljude s mnogo talenata, koji nisu imali priliku da to iskažu, a pojedinci koji su dobili priliku da glume su mogli izgraditi lične i profesionalne kapacitete. Predstavom su učesnici stekli novi dojam prihvatanja u društvu.

Predstava koja je izvedena u tri navrata je privukla veliku pažnju javnosti i medija u BiH, čime je skrenuta pažnja i drugim sredinama na mogućnosti da rade s romskom populacijom na taj način i da afirmiraju njihovu kulturu, tradiciju i jezik. Na taj način je potvrđena važnost prihvatanja drugaćije kulture i otvaranja vidika, i davanja pri-

like osobama kojima se takva prilika inače ne bi ukazala. Tim primjerom je kroz razbijanje predrasuda postignuto veće razumijevanje romske kulture i načina života, te ukazano na mnoge pozitivne aspekte koje takvo razumijevanje može da ima za dobrobit cijele zajednice.

CILJEVI

- Uključivanje romske populacije u društvo, čineći ih važnim faktorom društva te razbijanje stigmatizacije nad Romima i njihovo uključivanje u kulturna dešavanja.
- Približavanje romskog jezika, tradicije i kulture široj javnosti.
- Očuvanje romskog jezika.
- Prenošenje glumačkog znanja i tehnike.

METODE I PRAKSE

- Pozorišna predstava je korištena kao metoda uključivanja manjinske populacije u društvo i razbijanja predrasuda u široj zajednici.
- Korištenjem pozorišne umjetnosti kao metode komunikacije određene poruke, animirani su dijelovi populacije koji inače na taj način ne participiraju u životu zajednice.
- Kreativan i inovativan pristup u osmišljavanju projekta, čiji je cilj daleko širi od onoga što je u prvi mah vidljivo kroz aktivnosti projekta.
- Podizanje svijesti o romskom jeziku, kulturi i tradiciji, kao i podizanje samopouzdanja među mlađim Romima.

AKTIVNOSTI

- Urađena je ulazna anketa na području općine Gračanica, a potom su obavljeni razgovori s potencijalnim učesnicima.
- Organiziranje audicije na koju se javilo 50 Roma, a odabrana su dva mladića dobi 16 i 25 godina, jedna djevojka u dobi od 18 godina i jedan muškarac u dobi od 40 godina.
- Organiziranje i vođenje proba svakodnevno u formi glumačkih i dikcijskih radionica. Dodjeljivanje mentora glumcima u svrhu pripreme teksta i prilagođavanja materijala.
- Istraživanje na temu romske tradicije, kulture i običaja radi što vjerodostojnjeg scenskog prikaza.
- Istraživanje o romskoj zastavi, kako bi pokazali što više elemenata koji mogu da razbiju stigmatizaciju Roma.
- Istraživanje rječnika romskog jezika.
- Izrada kostima putem javnog poziva za izradu kostimografije.
- Organiziranje promotivnih aktivnosti kroz gostovanja na lokalnom radiju, TV-u, objavljivanjem obavijesti na web-portalu BKC Gračanica, društvenim portalima, novinama, itd.
- Predstava je promovirana putem elektronskih medija i društvenih mreža. Održana je konferencija za štampu i date su izjave za medije.
- Izvedene su tri predstave.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Direktni učesnici su pripadnici romske populacije, dok je predstava namijenjena svim građanima općine Gračanica.
- Ciljna grupa je šira zajednica na području općine Gračanica.
- Realizacija predstave se odvija saradnjom MZ i KUD.

PREDUSLOVI

- Osvještenost o potrebi za uključivanjem romske populacije u kulturna dešavanja. Proaktivno djelovanje u tom pravcu kroz osmišljavanje projekta i projektnih aktivnosti.
- Ideju predstave su morali predstaviti na terenu koordinator i rukovodstvo projekta kako bi stekli povjerenje potencijalnih učesnika i probudili zainteresovanost među romskom populacijom.
- Otvorenost romske populacije za ovaj vid saradnje sa KUD i MZ.
- Kvalitetno partnerstvo između MZ i KUD. MZ je nematerijalno podržala projekt i obezbijedila veći dio logistike, kao i prostor za sastanke.
- Prostor za probe i izvođenje predstava je obezbijeden u Bošnjačkom kulturnom centru.
- Sredstva za kostime i rezervne kostime za predstavu obezbijedena su kroz projekt „Jačanje uloge MZ“.

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Uklanjanje predrasuda o romskoj populaciji njihovim uključivanjem u kulturna dešavanja.
- Svi aspekti predstave, od muzike do scenskog prikaza, unaprijed su prihvatićeni od strane glumaca i data im je prilika da daju svoj doprinos svakom od tih segmenta.
- Promjena percepcije i podizanje nivoa samopouzdanja kod romskih učesnika u predstavi.
- Medijska promocija i interes javnosti za predstavu.
- Realiziranost predstave i mogućnost popularizacije u širem kontekstu.
- Posvećenost i zalaganje pojedinaca, naročito osobe koja je u dvostrukoj ulozi nastupila kao poveznica između KUD i MZ.
- Mogućnosti koje ovaj projekat otvara za učesnike u smislu nastupa na drugim festivalima i kontakti koje će ostvariti na taj način.
- Otvaranje vidika i širenje ideja kroz predstavljanje romske kulture. Direktan prikaz romske kulture široj publici.
- Otvorenost u pristupu prema manjinskoj populaciji.

INKLUZIJA I BRIGA O DJECI U ZAJEDNICI

Gračanica
MZ GRAČANICA

MODEL MZ

Prostor za učešće građana

TEMA:

Inkluzija, Zaštita prava žena, mlađih, penzionera, i njihova uključenost, Promocija društvene odgovornosti

KONTAKT:

Samer Fazlić,

predsjednik Vijeća MZ Gračanica, Općina Gračanica

OPIS PRIMJERA

U ovom primjeru je vidljivo na koji način se korištenjem prostorija MZ može ostvariti vrlo kvalitetna saradnja s udruženjima građana na ostvarivanju potreba ranjivih populacija. MZ Gračanica posjeduje objekat od približno 400 m², koji je prethodno bio devastiran, a koji je kroz saradnju s UNDP-om na projektu „Jačanje uloge MZ“ obnovljen i ustupljen građanima na korištenje.

Jedan od prioriteta na Forumu građana je bila uključenost djece s posebnim potrebama u zajednicu, što je realizованo upravo kroz stavljanje u funkciju Društvenog doma ove MZ. Naime, MZ je nakon obnove prostora Društvenog doma dio tog prostora ustupila na korištenje Udruženju roditelja, djece i omladine sa posebnim potrebama „Futura“, koje je do tada djelovalo u neuslovnom prostoru. Time je ovom udruženju omogućeno kvalitetnije djelovanje na zadovoljavanju edukativnih potreba djece s poteškoćama u razvoju. Predstavnici Udruženja su se angažovali na adaptaciji objekta i

njegovom prilagođavanju potrebama djece. Dodatna sredstva na opremanju prostora su obezbijedena kroz partnerstvo s privrednim subjektima i sličnim udruženjima. Bitno je napomenuti da je to prvi adekvatan javni prostor za djecu s posebnim potrebama u ovoj općini, a da korisnici dolaze i iz

susjednih općina u kojima takav prostor ne postoji. Radionice se održavaju više puta sedmično, često i na dnevnoj osnovi. MZ planira proširiti ovu saradnju kroz projekat izgradnje igrališta za djecu, koje bi bilo prilagođeno i djeci s poteškoćama u razvoju.

Dom je ustavljen na korištenje bez naknade i udruženju građana „Brezik“ koje se bavi sportsko-rekreacionim i humanitarnim radom, a koje je organizovalo radnu akciju čišćenja i uređenja igrališta u naselju Brezik. Prostорије

Društvenog doma se takođe koriste za aktivnosti Kulturno-umjetničkog društva, za potrebe osoba starije populacije, udruženja žena iz ove i susjednih MZ, te sportska udruženja. Na taj način je oživljena uloga MZ i značajno pobolj-

šani uslovi rada za nekoliko udruženja građana. MZ je ostvarila vrlo uspješnu saradnju s nevladinskim sektorom i omogućila im djelovanje u interesu različitih segmenata stanovništva koje zastupaju i okupljaju.

CILJEVI

- Vraćanje funkcije ‘doma kulture’ kroz obezbjeđivanje adekvatnog prostora udruženjima građana.
- Podizanje informatičke pismenosti za stariju populaciju.
- Osnaživanje djece i mladih s invaliditetom i njihovih roditelja kroz uključenost u zajednicu.
- Udruživanje zajednice s ciljem pružanja konkretnе помоći ranjivim ciljnim grupama.
- Otvaranje MZ prema građanima i osnaživanje uloge MZ.

METODE I PRAKSE

- Stavljanjem u upotrebu objekta koji je u vlasništvu MZ omogućena je kvalitetnija i intenzivnija saradnja s udruženjima građana, a samim tim je MZ privukla veći broj građana u svoje prostorije.
- Sinergijom između udruženja građana i MZ osnažena je uloga mjesne zajednice, ali i unaprijeđen kvalitet određenih segmenata populacije, naročito djece s posebnim potrebama.
- MZ Gračanica je ranije posjedovala značajnu imovinu, međutim većina objekata je upotrijebljena u druge svrhe tokom vremena, a neki su i devastirani. Rukovodstvo MZ je donijelo odluku da objekat Društvenog doma obnovi i ustupi na korištenje udruženjima građana.
- Uspostavljanje saradnje s udruženjima u svrhu korištenja prostora za njihove aktivnosti poput održavanja folklornih i sportskih aktivnosti, ili obilježavanja manifestacija.
- MZ je inicialno aplicirala za projekat informatičkog opismenjavanja starijih lica, kroz koji je planirana i adaptacija prostorija Društvenog doma, koji je imovina MZ.
- Prilikom donošenja općinskog budžeta, MZ je organizovala javnu raspravu u vezi s projektom koji je bio planiran na području te MZ i odziv građana je bio odličan. Smatra se da je to zbog toga što je među građanima postojao velik interes za to pitanje, iako su bili iznenadeni da je javna rasprava organizovana putem MZ.

AKTIVNOSTI

- Određivanje prioriteta putem Foruma građana.
- Obnova Društvenog doma.
- Osiguravanje prostora za igranje šaha za penzionere.
- Dio adaptiranog objekta je MZ dala na korištenje udruženju roditelja, djece i omladine s posebnim potrebama „Futura“ na četiri (4) godine po simboličnoj cijeni od 1 KM mjesečno i uz obavezu plaćanja tekućih troškova.
- Privrednici su sufinansirali obnavljanje Društvenog doma osiguravajući sredstva za uvođenje grijanja i postavljanja roletni.
- Folklorna sekcija koristi prostorije Društvenog doma.
- Udruženje žena „Drafnići“ koristi prostorije Doma za obilježavanje manifestacija.
- U Društvenom domu se sprovode radionice informatičkog osposobljavanja za mještane starašne dobi preko 55 godina.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Ciljne grupe su starije osobe, žene i mladi.
- Marginalizirane grupe i posebno djece s posebnim potrebama.
- Partnerstva su ostvarena s udruženjima građana, privrednicima i općinskim vlastima.

PREDUSLOVI

- Obezbjedivanje adekvatnog prostora kroz obnovu Društvenog doma kao žarišnog mjesta za pružanje konkretnе pomoći djeci, mladima, djeci s poteškoćama u razvoju i starijim osobama.
- Socijalna osjetljivost prema ranjivim ciljnim grupama.
- Poznavanje potreba zajednice.
- Udruženja građana koji su korisnici Društvenog doma učestvuju u pokrivanju troškova korištenja i održavanja prostora.
- UNDP je kroz projekat obezbijedio 4 računara za kurs informatičkog opismenjavanja.
- Jedna od vijećnica MZ vrši obuku iz informatike za starije osobe na volonterskoj osnovi.
- UG „Futura“ je ustupilo internet konekciju u svrhu održavanja kursa informatike.

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- MZ Gračanica broji oko 14.500 stanovnika, što je svrstava među veće MZ u BiH. Vijeće MZ Gračanica broji 17 članova, koji su angažirani po volonterskom principu s tim da uži projektni tim sprovodi ključne aktivnosti.
- Realizirana saradnja partnerskog tipa s privrednicima, udruženjima i Općinom za potrebe ranjivih kategorija stanovništva.
- Otvorenost za saradnju, inicijativnost.

KUD I MUZEJSKA ZBIRKA

Zenica
MZ GRADIŠĆE

MODEL MZ

Društveni i kulturni centar

TEMA:

Korištenje prostorija MZ, Saradnja s UG, Saradnja s organizacijama kulture

KONTAKT:

Edin Bujak,

062 274 352

OPIS PRIMJERA

KUD je formiran s ciljem okupljanja mladih, žena i djece, i njihovog uključivanja u folklornu, šahovsku, dramsku i sportsku sekciju.

Muzejska zbirka je postavljena 1965. godine s ciljem štićenja i promoviranja historijskih predmeta i znamenitosti, međutim tokom vremena, a naročito tokom rata, dosta muzejske građe je oštećeno ili otuđeno, a dio je doniran Muzeju grada Zenice. Ideja o obnavljanju Muzejske zbirke je potekla od male grupe entuzijasta koji su na taj način željeli da očuvaju elemente istorije i tradicije koji karakterišu ovu sredinu. Na teritoriji MZ se nalazi šest registriranih arheoloških nalazišta iz bronzanog doba, te postavka sadrži i eksponate iz tog doba. Postavku održavaju dvojica mladih univerzitetskih profesora porijeklom iz Gradišća.

Muzej posjećuju gosti MZ, učesnici u folklornoj smotri koju MZ i KUD or-

ganizuju, udruženja, učenici obližnje osnovne škole, gosti mjesne zajednice, saradnici na projektima, predstavnici vlasti i političkih stranaka.

MZ. Obuku za šivanje i tkanje su prošle četiri žene, a nošnje će biti izrađene za potrebe KUD-a s namjerom da projekat ubuduće bude ekonomski samoodrživ.

Na Forumu građana je kandidovan i projekat izrade narodnih nošnji u saradnji s KUD-om. Kroz projekat su nabavljenе mašine za šivanje i opremanje prostorija u sklopu Društvenog doma u

CILJEVI

- Njegovanje baštine, običaja i tradicije MZ Gradišće.
 - Realizacija samoodrživih projekata s ciljem ekonomskog osnaživanja žena.
 - Zaštita istorijske građe i prikupljenih eksponata.
 - Uključenost žena, djece i mladih osoba kroz aktivnosti KUD-a.
-

METODE I PRAKSE

- Prepoznavanje važnosti njegovanja tradicije i vrijednosti koje sačinjava sama MZ.
 - Održavanje muzeja i muzejske postavke, te prenošenje i održavanje folklorne tradicije.
 - Uključivanje žena, djece i mladih u rad MZ kroz aktivnosti iz oblasti kulture.
-

AKTIVNOSTI

- Organiziranje smotre folklora i učešće na festivalima folklora.
 - Organiziranje posjeta i izleta edukativno-kulturološkog tipa sa svrhom njegovanja tradicije.
 - Izrada tradicionalne nošnje (četiri članice KUD-a će učestvovati u obuci za šivanje odjeće).
 - Prikupljanje i zaštita istorijske građe.
 - Uspostavljanje i održavanje muzejske postavke.
 - Organizacija posjeta muzeju od strane škola, KUD-ova iz drugih krajeva, domaćih i stranih gostiju.
-

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Mještani MZ s fokusom na mlađu populaciju i žene.
 - Grad Zenica
 - Pojedinici koji posjeduju stručna znanja
 - KUD
 - Donatori.
-

PREDUSLOVI

- Aktivizam i okrenutost MZ samoj sebi u smislu očuvanja tradicije kroz foklorni ples i istorijske znamenitosti.
 - Pokretačka snaga entuzijasta i zaljubljenika u tradiciju ovog kraja.
 - Utemeljena tradicija, identifikovana nalazišta, postavljena muzejska zbirka.
 - Dobrovoljni rad i angažman stručnih lica koja skupljaju i održavaju muzejsku građu.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Njegovanje tradicije kroz folklor i muzejsku postavku.
- Udruženje je dobro organizovano i uživa snažnu podršku rukovodstva MZ.
- Pisanje projekata i ostvarivanje saradnje izvan granica BiH.
- Poznavanje tehnike pisanja projekata.
- Aktivizam stručnih lica na dobrovoljnoj osnovi.
- Učešće na festivalima folklora i organiziranje smotri koje su motivacija mладим ljudima da se uključe u rad KUD-a.
- Širenje informacija o muzejskoj postavci u MZ, te održavanje i proširivanje muzejske postavke.

PROJEKAT „REKLI SMO MI, POKAŽI SE I TI”

Bijeljina
MZ LJESKOVAC I UG „IMPULS”

MODEL MZ

Društveni i kulturni centar, Prostor za učešće građana

TEMA:

Saradnja s nevladinim sektorom, Učešće žena u radu MZ

KONTAKT:

Tanja Milinković,

UG „Žena s invaliditetom Impuls”, Bijeljina

OPIS PRIMJERA

Udruženje žena s invaliditetom „Impuls” Bijeljina podstiče inovativan način promišljanja u pristupu za rješavanje problema različitih kategorija stanovništva, naročito u ruralnim mјesnim zajednicama.

U ovom projektu je uloga MZ osnažena kroz zajedničko djelovanje organizacije civilnog društva i MZ, od faze definisanja prioritetne potrebe do rješenja koja vode do pozitivnih promjena u zajednici. Projekat je vodio ekonomskom osnaživanju žena i socijalnoj integraciji, naročito nezaposlenih žena u ruralnim sredinama. Uspješnosti projekta je naročito doprinijela činjenica da su

u Udruženju „Impuls” aktivne žene s invaliditetom koje su vlastitim primjerm pokazale na koji način žene mogu biti aktivne i ekonomski doprinositi. Pored toga, članice Udruženja su pokazale liderstvo te značaj pojedinca u stvaranju boljeg okruženja i afirmisaniju pozicije žena u društvu.

Ovo je takođe i uspješan primjer učešća građana u određivanju prioriteta u njihovoj MZ kroz djelovanje Foruma građana. U MZ Ljeskovac postoji veliki broj nezaposlenih žena i na Forumu građana je predloženo da prioritet za ovu MZ bude ekonomsko osnaživanje žena kroz projekat njihove obuke.

CILJEVI

- Kreiranje okruženja u gradu Bijeljina kojim se kroz socijalnu integraciju i ekonomsko osnaživanje unapređuje kvalitet života nezaposlenih žena u ruralnim zajednicama.
- Zastupanje interesa ženske populacije.
- MZ kao mjesto okupljanja građana.

METODE I PRAKSE

- Projektnim aktivnostima obuhvaćeno je 19 nezaposlenih žena MZ Ljeskovac, starosti od 18 do 65 godina, koje su tokom dva mjeseca trajanja obuke sticale znanja i vještine iz dvije oblasti, ručno tkanje i ručna izrada nakita, u prostorijama Centra za obuku u izradi kućne radinosti „Puls” u Bijeljini.

- Predstavnici MZ i UG su zajedno radili na animiranju žena koje su učestvovali u projektu.
 - Pored sticanja ekonomski dobiti od prodaje rukotvorina, žene stiču dodatno samopouzdanje i mogu biti akteri u donošenju odluka u lokalnim zajednicama. Takođe su stekle uvid u problematiku pisanja i provedbe projekata, te su ekonomski osnažene jer su im otvorene mogućnosti prodaje proizvoda.
-

AKTIVNOSTI

- Promocija projekta u MZ u svrhu animiranja žena korištenjem više komunikacijskih metoda ('od vrata do vrata', informativni plakati, lični kontakti i zagovaranje).
 - Obuku iz ručnog tkanja prošlo je ukupno sedamnaest korisnica tokom osam radionica u trajanju od po četiri sata jednom sedmično.
 - Obuku iz ručne izrade nakita, takođe kroz osam radionica u trajanju od četiri sata jednom u toku sedmice, prošlo je ukupno jedanaest korisnica.
 - Kroz projekat su obezbijedena sredstva za rad, materijali za tkanje i izradu nakita.
 - Potpisani je Sporazum o saradnji između MZ i UG „Impuls“ kao osnova za buduće zajedničke aktivnosti. Sporazum podrazumijeva i korištenje prostorija Centra za obuku ove nevladine organizacije.
 - Samoodrživost – dio prihoda ostvarenih od prodaje proizvoda vraća se u Centar za obuku.
-

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Ciljna grupa su bile nezaposlene žene u ruralnoj MZ.
 - Partneri na projektu su bili MZ Ljekovac i UG „Impuls“.
 - Gradska uprava je podržala projekat kroz sufinansiranje, kao i kroz povezivanje između MZ i UG.
-

PREDUSLOVI

- Gradska uprava kao poveznica između MZ i UG.
 - UG „Impuls“ je iskoristio svoje znanje u pisanju projekata, animiranju žena, administrativne kapacitete, te tehničku opremljenost da bi obezbijedio osnovne predulove za provedbu projekta.
 - Obezbijeden prevoz za učesnice u projektu kako bi im se olakšalo prisustvo na obukama.
 - Prostor u kojem se odvijala obuka je pristupačan, dobro opremljen i ugodan za boravak, što je bio dodatni faktor u motiviranju učesnica u projektu.
 - Termini obuka su prilagođeni mogućnostima učesnica.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Transparentnost – ciljevi projekta su bili vrlo jasni od samog početka, kao i uloge MZ i UG u projektu.
- Sama obuka, te sticanje novih znanja i vještina doprinijeli su socijalnoj integraciji žena koja može biti pospešena i plasmanom proizvoda nastalih tokom obuke na lokalno tržište, što takođe pruža i dodatnu mogućnost ekonomskog osnaživanja ovih nezaposlenih žena.
- Sklopljena su nova poznanstva i efekti projekta su prošireni kroz druženja i zajedničke aktivnosti.
- Liderstvo u iniciranju projekta, njegovoj promociji, animiranju žena, menadžmentu projekta i njegovoj provedbi. To je naročito važno imajući u vidu da su ciljna grupa bile žene u ruralnim sredinama, koje je u početku bilo teško animirati.
- Odlična radna atmosfera i dobra komunikacija unutar grupe, koja je podrazumijevala dobro moderiranje, prihvatanje različitosti, pa i diplomatske vještine.
- Radna okupacija je promovirana kao vid aktivnosti koji ženama može biti od višestruke koristi, uključujući prevazilaženje određenih zdravstvenih tegoba. Samopouzdanje žena je ojačano kroz aktivnosti projekta.
- Kombinacija društvene koristi i ekonomskog interesa.
- Timski rad i podrška udruženja (stručnost, jasna pravila, prepoznavanje rizika, fleksibilnost, isticanje rezultata).

IZGRADNJA MALONOGOMET- NOG IGRALIŠTA I BINE ZA POTREBE KUD-A

Gračanica

MZ PISKAVICA

MODEL MZ

Društveni centar

TEMA:

Podrška inicijativama pojedinaca, Solidarnost i volonterske akcije, Saradnja s kulturnim, obrazovnim i sportskim organizacijama/institucijama, Uvid u situaciju u lokalnoj zajednici

KONTAKT:

Sead Hamidović,

MZ Piskavica i UG „Jošak“, Gračanica

<https://www.facebook.com/josakpiskavica/>

OPIS PRIMJERA

U ovom primjeru sport i folklor su korišteni kao vezivno tkivo u zajednici, što je omogućilo saradnju između Udruženja građana i MZ. Tokom neformalnih okupljanja nekoliko sportskih entuzijasta došlo je do ideje osnivanja udruženja građana kako bi se formirala malonogometna ekipa, što se kasnije razvilo u širu inicijativu kroz koju su animirane i mlade žene angažovane u folklornom ansamblu, koji danas nastupa širom BiH. Udruženje danas broji dosta članova i iza sebe ima niz projekata, a u MZ je kao rezultat ovog projekta izgrađena ljetna bina koja je postala okupljalište mještana za različite aktivnosti. Kroz projekt izgradnje ljetne bine i malonogometnog igrališta ostvareno je javno-privatno partnerstvo kroz koje je obezbijeđen veliki dio sredstava, dok su mještani svojim dobrovoljnim radom pokazali vrijednost aktivizma u zajednici.

Ideja za projekt je nastala nakon što su uviđene poteškoće u radu Udruženja građana zbog nedostatka adekvatnog prostora za sportske i kulturne aktivnosti. Nakon što su početna sredstva za izgradnju ljetnebine sa sanitarnim prostorijama i krovnom konstrukcijom obezbijeđena kroz projekt „Jačanje uloge MZ“, finansiranju ove inicijative su se pridružili i privrednici, opštinska uprava, mještani, kao i građani koji žive u iseljeništvu. Oni su, između ostalog, bili ponukani i pozitivnom porukom o ovom projektu koja je poslana kroz javnu kampanju putem društvenih mreža, medija u BiH, i kroz lične kontakte. Na taj način je vrijednost projekta skoro dvostruko uvećana u odnosu na inicijalni iznos, te su projektu dodane dvije svačionice i pristupni put. Jedan mještanin koji živi izvan BiH je poklonio mjesnoj zajednici zemljište na susjednoj parcelli, što je omogućilo izgradnju uslovnijeg pristupnog puta, dok su privrednici dali svoj doprinos donacijom materijala ili stavljanjem na raspolaganje opreme, mehanizacije i radne snage. Većina fizičkih poslova je izvršena kroz dobrovoljni rad mještana.

Uređenje prostora i prostorija za potrebe mještana i njihovog udruženja građana omogućilo je da prvi put bude organizovana manifestacija „Dani Piskvice“, kroz koju su promovirane aktivnosti Udruženja, ostvarena saradnja sa sličnim udruženjima iz susjednih MZ i iz drugih opština, te za mještane MZ Piskavica obezbijeđen društveni i kulturni sadržaj za sve generacije. Manifestacija je obuhvatila aktivnosti kao što je smotra folklora na kojoj je učestvovalo deset udruženja iz cijele BiH, zatim otvaranje ljetnebine kojem je prisustvovao

načelnik općine Gračanica, mediji, kao i oko 1000 građana. Organizovan je malonogometni turnir s klubovima iz različitih mjesta, a nakon toga je organizovana 'Liga mahala' u malom nogometu, turnir u 'street-basketu', i na kraju manifestacija upriličeno je druženje za mještane i sve učesnike.

Izgradnjom i opremanjem ovog objekta stvoreni su preduslovi za različite aktivnosti u MZ, koje se realizuju svakodnevno, a one su takođe i preduslov i polazna osnova za mnoge buduće projekte.

CILJEVI

- Izgradnja ljetnebine s ciljem animiranja mještana za aktivnosti unutar MZ i organiziranje kulturno-sportskih manifestacija.
- Privlačenje mladih da više vremena provode u svojoj MZ i da imaju osnovne prepostavke za ostvarivanje svojih društvenih potreba u najbližem okruženju.
- Obezbeđivanje sportsko-rekreativnih i kulturnih sadržaja za mlade, djecu i žene.

METODE I PRAKSE

- Promocijom sporta je animirana zajednica i dat podstrek aktivizmu u zajednici.
- Prvobitna ideja za projekt se odnosila na izgradnju ljetnebine sa sanitarnim prostorijama i krovom. Međutim, širenjem ideje o projektu naknadno su uključeni mještani, načelnik Općine, privrednici i iseljenici, te je projekt proširen na izgradnju svlačionica, tribina, rasvjete poligona i pristupačnjeg puta.
- Uspostavljanje udruženja je bilo preduslov za pokretanje folklorne sekcije, čime su omogućene aktivnosti koje uključuju žene i djecu.
- Kroz ovaj primjer je uspješno uspostavljen model jačanja MZ kroz uzajamnu podršku i sinergiju u radu udruženja građana i MZ. U određenom smislu, podijeljene su sfere djelovanja na taj način da se MZ bavi infrastrukturnim projektima, a udruženja projektima za unapređenje sadržaja života mještana.
- Paralelno s tim aktivnostima, pristupilo se i rješavanju drugih problema u MZ, kao što su infrastrukturni projekti, nabavka kompjuterske opreme itd.
- Redovnom komunikacijom i transparentnim pristupom prema javnosti je uklonjena skepsičnost onih građana koji nisu vjerovali da ovako ambiciozno postavljen projekat može biti proveden. Promjenom te percepcije naglo je porasla podrška za projekt, i građani iz raznih krajeva BiH i iz iseljeništva su nudili različite vidove pomoći i podrške.

AKTIVNOSTI

- Priprema terena za izgradnju bine i pristupnog puta.
- Izgradnja puta i polaganje cijevi sa slivnicima i nasipom.
- Učešće građana u izgradnji ljetnebine.
- Organiziranje osmodnevne manifestacije „Dani Piskavice“ na bini koja je obuhvatala smotru folklora, malonogometni turnir naziva „Liga mahala“, street basket i druženje.
- Osiguravanje nagradnog fonda od privrednika za uspješne učesnike.
- Organiziranje događaja druženja u dane obilježavanja praznika i kulturnih aktivnosti poput večeri poezije, organiziranje ekoloških aktivnosti.
- Korištenje društvenih mreža i promocija projekta kroz zatvorene i otvorene grupe.
- Komuniciranje s medijima, uključujući učešće u dijaloškim radio-emisijama.
- MZ i Udruženje građana su potpisali sporazum o partnerskim odnosima kako bi definisali zajedničku saradnju u interesu mještana MZ, a koji omogućava i saradnju s drugim MZ i udruženjima.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Mještani MZ i Udruženje građana „Jošak“ Piskavica
- Privrednici i firme s teritorije općine Gračanica
- Mještani s mjestom prebivališta u inostranstvu
- Općinska uprava
- Folklorna i sportska udruženja iz BiH.

PREDUSLOVI

- Pokretačka snaga i entuzijazam rukovodstva MZ i Udruženja u kreaciji i realizaciji ideje kroz projekt.
- Komunikacija s mještanima, njihovo povjerenje, finansijska transparentnost i timski rad.
- Upućenost mještana na aktivnosti u MZ, te posvećenost projektnoj ideji i zajedničkoj viziji njihove MZ.
- Motivacija mještana za angažiranjem u sportskim i folklornim sadržajima, te time i u aktivnostima koje to omogućavaju i unapređuju potrebne uslove.
- Predsjednik Udruženja poznaje metode za pisanje projekata i često se obraća različitim institucijama s novim idejama za projekte u zajednici.

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Partnerstvo MZ i Udruženja u osiguravanju sportskih i kulturnih aktivnosti od značaja za mještane MZ.
- Direktna komunikacija s mještanima.
- Kreativnost, idejnost i mogućnost artikulisanja interesa u zajednici.
- Timski rad, upornost, otvorenost, komunikativnost, te zalaganje i rad pojedinaca. Lična komunikacija i kontakti sa širokim krugom ljudi.
- Poznavanje situacije i potreba u MZ i postepeno uključivanje velikog broja mještana kroz kontakte i opravdavanje projekta.
- Vidljivost u radu i transparentnost u svim aktivnostima, naročito finansijskih aspekata. Otvoren pristup podacima o utrošku sredstava.
- Izgradnja povjerenja u zajednici i povjerenja kod ljudi.
- Uključenost mještana u aktivnosti za dobrobit MZ.
- Uključenost mještana koji žive u iseljeništvu, koji su iskazali podršku na razne načine, uključujući donacije materijalnih i finansijskih sredstava, sportske opreme za djecu i za klub, pa i dodjelom zemljišta od strane jednog mještanina.
- Pristupačnost sportskih i kulturnih sadržaja.
- Projekat izgradnje bine pruža mogućnosti upotrebe za druge namjene, kao što je organizacija koncerata, predstava, proširivanje terena za odbojku na pjesku, itd.
- Podrška šire zajednice je porasla kako je rastao intenzitet aktivnosti. Kao i u drugim sličnim primjerima, najbitnije je pokrenuti inicijativu i aktivnosti, a interes drugih učesnika raste srazmerno vidljivosti rezultata na terenu.
- U ovom primjeru je bitno istaći i uključivanje privrednika koji su dali svoj doprinos ovoj društveno korisnoj inicijativi kroz materijalnu i finansijsku podršku konkretnim aktivnostima. Bez toga bi projekat bio realizovan u znatno manjem obimu.
- Udruženje građana je steklo i opravdalo povjerenje zajednice tako što je konzistentno i vrlo intenzivno radilo na svim planiranim aktivnostima, za koje je bilo jasno da su u interesu cijele zajednice.
- Rezultati koji su vidljivi svim mještanima, od postavljanja plastičnih stolica na tribine, preko uvođenja rasvjete, do izgradnje bine i opremanja svačionica, dodatno motiviraju aktivizam u zajednici i pružanje podrške aktivnostima Udruženja. Pored toga, sve te aktivnosti su imale odjeka i u drugim MZ, čiji predstavnici su iskazali interes da pokrenu slične inicijative.
- Podrška privrednika i općinskih vlasti je ponukana i primjerima ličnog angažmana velikog broja mještana, koji su obezbijedili besplatnu radnu snagu. U pojedinim fazama provedbe projekta na terenu je radilo 40-50 mještana na svim vrstama poslova, od kopanja, košenja trave, nošenja i postavljanja materijala, čime je dat primjer istinskog aktivizma za dobrobit zajednice.
- Sportski uspjesi malonogometne ekipe doprinijeli su većoj podršci građana, koji prate njihov rad i postignuća u BiH i inostranstvu.

ANIMIRANJE GRAĐANA

Jablanica
MZ SLATINA

MODEL MZ

Prostor za učešće građana

TEMA:

Motiviranje i afirmacija građanskog aktivizma, Organizacija volonterskih akcija, Uključenost mladih

KONTAKT:

Admir Kulić,

predsjednik Savjeta MZ Slatina, Jablanica

OPIS PRIMJERA

MZ Slatina je razuđena i prostire se na području od 3,5 km uz magistralni put Jablanica – Prozor, na obalama Jablaničkog jezera. U sastavu MZ se nalaze tri podružnice. Na zadnjim izborima za organe MZ izabrano je rukovodstvo na čijem čelu je mlada osoba s vizijom i idejom razvoja MZ. Okosnicu te ideje čini aktivizam mladih i dobrovoljne akcije za dobrobit zajednice, te se oslanja na princip da većinu poslova na projektima koji su za dobrobit zajednice rade mještani MZ Slatina. U skladu s tim, rukovodstvo MZ i mještani sve aktivnosti obavljaju na volonterskoj osnovi.

Mještani koriste obale Jablaničkog jezera za usjeve i košenje sijena, međutim pristup im je otežan zbog lošeg prilaza i velikog rastinja. U saradnji s općinskim organom uprave pokrenut je projekat čišćenja puta do obala jezera. Dogovoren je da će Općina obezbijediti mašine kako bi se prokrčio put, a da sve ostale radove izvrše mještani. Pored toga, 54 mještana je dalo saglasnost za cijepanje njihovih privatnih parcela bez ikakve naknade kako bi se napravio javni put u širini 3,5 m. Za jedanaest dana je probijeno 2,5 km puta, uprkos činjenici da teren nije bio pogodan i da je bilo dosta nadzemnih voda. Sve poslove, od pripreme terena do prosijecanja puta, radili su mještani. Svaki dan je 3-4 mještana radilo uz mašinu koja je probijala put.

MZ je nadležna i za održavanje mjesnog groblja, koje je bilo u vrlo zapuštenom stanju. Rukovodstvo MZ je organizovalo čišćenje groblja i uklanjanje rastinja. Svake godine MZ orga-

nizuje kosidbu trave na tom terenu i prikupljeno sijeno prodaje, a od zarađenog novca se kupi nešto za uređenje groblja, kao što su npr. veliki suncobrani koji se mogu koristiti u slučaju kiše ili velikih vrućina za vrijeme ukopa; napravljena je ostava za alat i nabavljene druge potrepštine.

U podružnici Srednja Slatina MZ je prikupila saglasnost od preko 30 mještana da se prokopa kanalizacija, a sredstva za izgradnju kanalizacione mreže je obezbijedila Općina kroz grantove s viših nivoa vlasti. Na taj način će biti kompletirano oko 90% kanalizacione mreže u cijeloj MZ.

Po istom principu kao i u prethodnim primjerima, mještani su se angažovali kako bi pripremili teren i izgradili plažu na obali Jablaničkog jezera. Materijal za izgradnju plaže je obezbijedila Općina, a za sve radove su angažovani mještani. Obezbijedjena su i donatorska sredstva za put do plaže, a planirana je gradnja tobogana i skakaonice. Korisnici plaže su mještani MZ, naročito mladi. Za mlade je to bila motivacija da se angažuju i u drugim projektima na dobrovoljnoj osnovi.

U prethodnim sazivima Općinskog vijeća MZ Slatina nikada nije imala svog predstavnika. Angažmanom predsjednika MZ

mještani su podstaknuti da se kandiduju na lokalnim izborima i da se poveća izlaznost u ovoj MZ. Kao rezultat toga, na zadnjim izborima su izabrana dva vijećnika iz ove MZ. Po riječima predsjednika MZ, to je umnogome poboljšalo komunikaciju s Općinom i osiguralo bolje zastupanje interesa ove MZ na lokalnom nivou.

CILJEVI

- Animiranje mještana MZ i angažman u rješavanju problema u MZ.
- Afirmacija građanskog aktivizma.
- Motiviranje i uključenost mladih u društveno korisne akcije.
- Veće mogućnosti zagovaranja interesa MZ na nivou općine.

METODE I PRAKSE

- Identifikacija problema u MZ kroz intenzivnu i redovnu komunikaciju s mještanima.
- Animiranje i angažovanje mještana u različitim fazama provedbe projekata.
- Partnerstvo s općinskim organom uprave kroz sufinansiranje projekata, donaciju materijala ili mašina za rad na terenu.
- Veće mogućnosti zagovaranja u interesu MZ. Predsjednik MZ je prisustvovao na 90% sjednica Vijeća općine, kako bi što bolje raspolagao informacijama i ostvarivao kvalitetnu komunikaciju s vijećnicima i predstavnicima općinskog organa uprave.
- Saradnja s udruženjima građana, naročito onima čija ciljna grupa su mladi.
- Mještani koji nisu u mogućnosti da doprinesu kroz vlastiti angažman i dobrovoljni rad često doniraju određena sredstva kako bi se obezbijedili obroci ili osvježenje za radnike i aktiviste.

AKTIVNOSTI

- Betoniranje pristupnih puteva do zaseoka u MZ po principu da Općina obezbijedi materijal, a mještani dobrovoljnim radom vrše sve radove. Ta praksa dokazano pokazuje bolje rezultate nego da se za iste radove angažuje izvođač na komercijalnoj osnovi.
- Čišćenje puteva i priprema terena kroz dobrovoljne akcije.
- Uređenje mjesnog groblja i nabavka opreme i alata za njegovo održavanje.
- Čišćenje terena i betoniranje plaže, te izgradnja pristupnog puta.
- Redovno održavanje zbora građana svaka 3-4 mjeseca.
- Čišćenje i priprema terena za tri autobusna stajališta u saradnji s nevladinom organizacijom.
- Održavanje sastanaka s mještanima kako bi se podstakla veća izlaznost na lokalnim izborima.
- Saradnja s nevladinom organizacijom „Pod istim suncem”, koja je dala punu podršku rukovodstvu i aktivistima u MZ. To uključuje korištenje kancelarijskog prostora i opreme u periodu kada MZ nije posjedovala adekvatan prostor, obuke za aktiviste, pripremu projektnih prijedloga. Jedna od zajedničkih aktivnosti između MZ i NVO je obezbjeđivanje pristupa besplatnoj wi-fi mreži na školskom igralištu i pripadajućem autobuskom stajalištu.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Organi MZ
- Mještani MZ
- Općinski organ uprave, službe i načelnik
- Udruženja građana
- Privredni subjekti i javna preduzeća.

PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> • Saradnja s Općinom, udruženjima i privrednicima te aktivizam mještana MZ. • Osiguran građevinski materijal i oprema od strane Općine. • Animiranje mještana da izađu na izbore i da kandiduju općinskog vijećnika iz MZ Slatina. • Prepoznati problemi i vidljivost rezultata. • Osiguravanje hrane i pića za volonterske aktivnosti. • Dodjela zemljišta od strane mještana za potrebe izgradnje puta.
FAKTORI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> • Zajedničko djelovanje MZ, Općine i udruženja građana. • Precizna identifikacija problema u MZ i adekvatna rješenja. • Odgovornost predsjednika MZ i kontinuirana prisutnost među donosiocima odluka na općinskom nivou. • Korištenje znanja stečenih kroz razne obuke u cilju unapređenja rada MZ. • Stanovište da MZ treba da služi građanima i da uloga predsjednika MZ zahtijeva kontinuirani angažman na rješavanju svih problema mještana i MZ. • Percepcija da je MZ produžena ruka Općine i zahtijeva istu odgovornost koju imaju i vijećnici. • Saradnja između Općine i MZ na zajedničkim projektima podstiče veći odziv građana u dobrovoljnim akcijama. • MZ je ostvarila dobru komunikaciju s općinskim organom uprave, načelnikom Općine i Općinskim vijećem tako što su dokazali da se na njih može računati kod pitanja koja su u domenu rada MZ, naročito kod animiranja i konsultovanja mještana. • Orientiranost ka rješavanju problema. • Uvid u potrebe mještana i otvoren pristup ka sagledavanju različitih perspektiva, naročito onih mještana koji su osporavali različite vidove saradnje u zajednici. • Odgovornost prema mještanima i ispunjenje datih obećanja. • Uključenost mještana, od identifikacije problema, preko definisanja projektne ideje, do svih faza realizacije projekta. • Partnerski odnos između MZ i Općine po principu zajedničkog učešća u određivanju prioriteta i realizaciji projekata. • Promjena svijesti i izgradnja percepcije kod građana o važnosti društveno korisnih projekata i mogućnostima koje takav angažman pruža.

IZGRADNJA PLANINARSKOG DOMA PISVIR

Jablanica
MZ SLATINA

MODEL MZ

Prostor za učešće građana

TEMA:

Uključivanje mladih, Afirmacija aktivizma i volonterizma

KONTAKT:

Admir Kurić,

061 371 662

OPIS PRIMJERA

Na planini Pisvir na 1200 mnv nalazila su se dva repetitora u vlasništvu javnog radio-televizijskog servisa koja su devastirana tokom rata. Prvobitna ideja je bila da se uredi pristupni put u dužini od 11 km, međutim ta akcija je proširena na ideju adaptacije postojećeg objekta i promjene njegove namjene u planinarski dom. Navedeni put koristi veliki broj mještana u različite svrhe, radi pristupa privatnom šumskom zemljištu, sjeće šume, sakupljanja ljekovitog bilja, itd. Predsjednik MZ se obratio načelniku Općine sa zahtjevom da Općina obezbijedi mašinu za kopanje, a mještani će se angažovati na čišćenju terena i pratećim radovima. U skladu s tim, sve aktivnosti su provedene u saradnji s Jedinstvenom organizacijom boraca i Općinom Jablanica.

MZ se obratila Javnom RTV servisu radi dobijanja saglasnosti za korištenje i promjenu namjene objekta repetitora, što je i obezbijeđeno u vrlo kratkom roku. Za izgradnju samog objekta Planinarskog doma Općina je obezbijedila sav materijal, a radove su vršili mještani kroz dobrovoljne akcije. Pored toga, mještani koji se nalaze u iseljeništvu su obezbijedili dodatna sredstva za troškove goriva za prijevoz materijala. Elektroprihvjeta BiH je donirala dio materijala za opremanje enterijera Planinarskog doma i fasadu. Jedinstvena organizacija boraca je obezbijedila obroke za angažovane radnike i mještane.

Planinarski dom koristi veliki broj korisnika s cijele teritorije općine Jablanica, a namjera je da se registruje planinarsko društvo koje bi njime upravljalo ubuduće.

CILJEVI

- Izgradnja puta i pristup terenu koji koristi veliki broj mještana.
 - Adaptacija i stavljanje u funkciju objekta koji više nema prvobitnu namjenu.
 - Izgradnja Planinarskog doma i njegovo korištenje od strane mještana.
 - Animiranje mladih i afirmisanje građanskog aktivizma kroz društveno korisne akcije.
 - Promocija društveno korisnog rada.
-

METODE I PRAKSE

- Projektna ideja osmišljena na osnovu iskazanih potreba mještana za pristup terenu od čijeg korištenja mnogi mještani imaju materijalnu korist.
 - Saradnja s Udruženjem boraca na izgradnji spomen-obilježja pогinulim borcima i izgradnji pristupnog puta.
 - Saradnja s Općinom u cilju pribavljanja saglasnosti od RTV-a i osiguravanja mašinerije za krčenje puta.
 - Saradnja s Elektroprivredom BiH u vidu osiguravanja građevinskog materijala.
 - Promjena namjene devastiranog objekta s ciljem obezbjeđivanja dodatnog sadržaja u prirodi za mještane.
 - Kombinacija dobrovoljnog rada i materijala i sredstava doniranih od strane Općine, viših nivoa vlasti i međunarodnih donatora.
-

AKTIVNOSTI

- Organiziranje aktivnosti čišćenja i krčenja puta.
 - Izgradnja spomen-obilježja pогinulim borcima.
 - Dobrovoljne akcije na čišćenju i adaptaciji bivšeg repetitora.
 - Izgradnja i opremanje Planinarskog doma.
-

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Organi MZ
 - Mještani MZ
 - Građani koji se nalaze u iseljeništvu
 - Općinski organ uprave, službe i načelnik
 - Udruženja građana
 - Privredni subjekti i javna preduzeća.
-

PREDUSLOVI

- Animiranje mještana za učešće na sastancima MZ na temu identificiranja potreba.
 - Radni angažman mještana na projektima za koje je Općina obezbijedila materijal.
 - Saradnja s udruženjima građana.
 - Komunikacija s općinskim službama i zagovaranje za podršku ovom projektu.
 - Razumijevanje i podrška javnih preduzeća.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Zajedničko djelovanje mještana MZ, udruženja, Općine i javnih preduzeća.
- Podrazumijeva se da mještani u ovoj MZ određeni broj dana u godini izdvoje kako bi se dobrovoljno angažovali na projektima u zajednici.
- Odlične zagovaračke vještine i vještine za prepoznavanje problema u zajednici.
- Kreativnost i inovativnost, te liderski kapaciteti predsjednika MZ. Iskrenost i otvorenost u komunikaciji s mještanima. Odlično artikulisanje ideja i mogućnosti animiranja podrške, naročito među mladim osobama. Poznavanje prilika u MZ, dobra informiranost i posvećenost funkciji i radu sa zajednicom.
- Animiranje mještana, naročito mladih – od ideje do realizacije.

UČEŠĆE ŽENA U RADU MJESNE ZAJEDNICE

Sanski Most
UDRUŽENJE ŽENA „ŽENE SA SANE”

MODEL MZ

Prostor za učešće građana

TEMA:

Afirmacija aktivizma, Učešće žena u radu MZ i nevladnim organizacijama, Volonterizam

KONTAKT:

Azra Jakupović,

MZ Ljeva obala, općina Sanski Most

OPIS PRIMJERA

Udruženje žena je koristilo podrumske prostorije u općinskoj zgradbi, gdje se okupljao veliki broj nezaposlenih žena, žena iz socijalno i materijalno ugroženih porodica, porodica marginaliziranih grupa, invalidne osobe, žene iz porodica civilnih žrtava rata, itd. To je bilo mjesto i prilika ženama za druženja, razmjenu iskustava, iznošenje problema i dobivanje podrške i pomoći. One

su takođe pohađale edukacije i predavanja drugih udruženja, izradivale ručne radove i izlagale ih, te organizovale prodajne izložbe i omogućile sebi kupovinu sirovina za daljnji rad.

Prostor Udruženja je devastiran u poplavama koje su 2014. g. pogodile Sanski Most i nanijele ogromne štete. Članice Udruženja su u dobrovoljnoj

akciji očistile prostor, okrećile i ponovo su se počele okupljati, ali je zbog naknadnih obilnih padavina došlo do ponovnog izljevanja kanalizacije i trajnih oštećenja prostorija, te je Udruženje bilo prisiljeno da prestane s radom. Za mnoge žene iz socijalno ugroženih kategorija to je bio prostor u kojem su se one dobro osjećale i korisno provodile vrijeme. Stoga je na Forumu građana izglasano opremanje ovog prostora kao prioritet, a članice Udruženja su se uključile u sve aktivnosti koje su se provodile u gradu i MZ Ljeva Obala.

Ospozobljavanjem prostorija omogućeno je okupljanje i jačanje uloge žena u društvu i porodici, što je pozitivno uticalo i na članove njihovih porodica i omogućilo im aktivno uključivanje u život i rad lokalne zajednice. Adaptirane i ospozobljene prostorije Udruženja će se takođe koristiti za organizovane edukacije koje će omogućiti ženama aktivno učešće u aktivnostima MZ, njihovo ospozobljavanje i jačanje njihove uloge u svakodnevnom životu i radu.

Udruženje ima aktivnu sekciju folklora u kojoj je aktivno 15 djece, koja redovno učestvuju u folklornim smotrama širom zemlje i regionala. Za djecu su takođe organizovane edukacije. Dva puta sedmično se organizuju aktivnosti na izradi ručnih radova, kursevi tkanja, krojenja i šivanja. Osnovana je plesna grupa u koju je uključeno dosta mlađih žena.

Takođe je ostvarena intenzivna saradnja s međunarodnim organizacijama i nevladinim organizacijama s ciljem zajedničkog nastupa u projektima i aktivnostima. Sva udruženja su dio „Koalicije protiv mržnje”, kojom se provodi veliki dio aktivnosti.

CILJEVI

- Poboljšanje kvaliteta života žena
- Doprinijeti snažnijoj društvenoj koheziji žena u mjesnoj zajednici
- Uspostavljanje saradnje i aktivno učešće žena u životu i radu mjesne zajednice
- Socijalizacija žena iz socijalno ugroženih porodica
- Jačanje značaja žene u društvu, posebno u socijalno ugroženim porodicama
- Unapređenje kvaliteta života u mjesnoj zajednici
- Aktiviranje svih kategorija građana kroz dobrovoljne akcije

METODE I PRAKSE

- Razvoj inkluzivnih lokalnih zajednica, koje aktivno uključuju i osnažuju žene kreirajući bolji život u zajednici za sve, uključujući i najugroženije članove.
- Uključivanjem žena u edukativno-kreativne i muzičke aktivnosti pružiti im mogućnost aktivnog uključivanja u život i rad mjesne zajednice.
- Zajedničko djelovanje žena u cilju poboljšanja kvalitete života u mjesnoj zajednici.
- Korištenje društvenih prostorija u cilju osnaživanja društvene kohezije i jačanje uloge žene, na osnovu iskazanih potreba žena.
- Kroz edukativne radionice žene jačaju svoje kapacitete i osnažuju se, nude rješenja za po-djednako učešće žena u političkom životu ili javnom donošenju odluka.
- Kroz kreativne radionice i izradu raznih rukotvorina doprinosi se ekonomskom osnaživanju žena i većim mogućnostima ostvarivanja prihoda za porodicu.

AKTIVNOSTI

- Adaptiranje prostorija.
- Odabir izvođača radova.
- Edukativno-kreativne radionice.
- Analiza potreba (provedeno anketiranje žena u maju 2016. god.).
- Organizacija kurseva i angažovanje edukatora za odabrane edukacije.
- Izrada plana edukativnih radionica za žene.
- Realizacija edukacija.
- Organizacija sedmičnih druženja žena u saradnji s lokalnim udruženjima žena i podrška izradi tradicionalnih rukotvorina.
- Izložba radova žena i iznalaženja partnera za plasman tradicionalnih rukotvorina.
- Javna promocija projekta.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Općinski organ uprave
- Mjesne zajednice i građani
- Nevladine organizacije
- Turistička organizacija Sanski Most
- Donatori

PREDUSLOVI

- Učešće volontera i stručnih osoba koje su angažovane na projektu.
 - Iskustvo Udruženja žena u radu u nevladinom sektoru, naročito kroz volonterske akcije.
 - Saradnja između mjesnih zajednica u kojima je ukazano na iste ili slične probleme.
 - Saradnja između nevladinih organizacija i mjesnih zajednica.
 - Uključivanje privatnog sektora i privrednika kroz nabavku materijala.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Kvalitetno određivanje projektnih prioriteta u skladu s potrebama zajednice.
- Dobra i otvorena saradnja između MZ, nevladinih organizacija i općinskog organa uprave.
- Uključivanje građana u definisanje problema čije je rješavanje za njih od velike važnosti.
- Kvalitetna koordinacija i komunikacija između MZ.
- Aktivizam mladih i žena, njihov doprinos implementaciji projekta.
- Svrishodnost projekta, koja je garant njegove održivosti.

EKONOMSKO OSNAŽIVANJE ŽENA

Olovo

MZ DOLOVI, BAKIĆI

MODEL MZ

Prostor za učešće građana

TEMA:

Volonterske akcije, Saradnja s NVO, Korištenje prostorija MZ, Aktivizam žena

KONTAKT:

Jasmina Hodžić, Mersina Zukić

MZ Dolovi, naselje Bakići

<https://www.facebook.com/mjesnazajednica.dolovi>

OPIS PRIMJERA

Primjer aktivizma žena iz MZ Dolovi na najbolji način ilustruje kako je malo potrebno da se postignu ogromni rezultati na jačanju pozicije žena, naročito u ruralnim sredinama. Taj projekat je pokazao kako se promjena svijesti dešava u vrlo kratkom roku i da u ruralnim sredinama postoji ogroman potencijal, kreativnost i poduzetnički duh među ženama. Naročito je bitno istaći da je osnovna pokretačka snaga iza ove inicijative bila potreba za druženjem i stvaranjem kvalitetnijih uslova za život žena.

MZ Dolovi je pokrenula inicijativu za saradnju s Udrženjem žena „Sabina Jamaković“ iz Olova, s ciljem ekonomskog osnaživanja žena u MZ Dolovi, naselje Bakići. Za početak projekta neophodno je bilo osposobljavanje prostorija MZ, odnosno nekadašnje čitaonice. UG „Sabina Jamaković“ djeluje već dvadeset godina na projektima ekonomskog osnaživanja žena, a jedna od njihovih aktivnosti je priprema tradicionalnih jela, priprema zimnice i prodaja proizvoda. Upravo te aktivnosti su bile osnova za animiranje žena iz naselja Bakići, koje su se odazvale u velikom broju i pokazale interes za učešće u ovoj aktivnosti. Projekat je predložen i podržan na Forumu građana. Nakon što je projekat dobio podršku, žene su vrlo brzo animirane i u značajnom broju se odazvale da prisustvuju početnim aktivnostima.

Žene iz MZ Dolovi su učestvovali na obuci koju je organizovalo UG „Sabina Jamaković“, a koja je obuhvatila pripremu tradicionalnih jela i zimnice. Nakon obuke, ova grupa žena je organizovala Sajam bosanskih jela, gdje su izlagale i proda-

vale svoje proizvode. Sama organizacija Sajma je zahtijevala ogroman trud i postavila visoke zahtjeve pred grupu žena koje nisu imale slično prethodno iskustvo. Ta činjenica sama po sebi naglašava snagu i odvažnost tih žena i hrabrost da preuzmu odgovornost na tako zahtjevnoj aktivnosti. Od sredstava koja su na taj način zarađena pokriveni su svi troškovi, a od novca koji je dodatno zarađen kupljeni su paketi za socijalno ugrožene porodice iz MZ Dolovi.

Ovaj projekat je imao višestruku svrhu: grupa žena iz MZ je dobila vještine i znanja potrebna kako bi se stvorili uslovi za njihovo ekonomsko osnaživanje, u prostorijama MZ su stvorenii uslovi za razvoj i nastavak sličnih aktivnosti i osamostaljivanje kroz posebno udruženje građana, a projekat je takođe bio i društveno koristan.

Kroz obuke i sastanke koji su organizovani u sklopu ovog projekta, žene su stekle samopouzdanje i osamostalile se u svom radu, pa su sve daljnje aktivnosti bile sposobne samostalno provesti. Naročito su se istakle njihove organizacijske sposobnosti, vještine komuniciranja i prepoznavanja prilika za daljnji razvoj ove ideje. Na taj način su se nametnule kao partneri i u organizaciji drugih događaja, gdje su dale doprinos kroz pripremu obroka prilikom održavanja lokalnih manifestacija. Takođe su organizovale druženje s aktivisticama Udruženja „Sabina Jamaković”, koje su u potpunosti same organizovale i besprijekorno ugostile 50-tak žena.

Kroz saradnju s postojećim udruženjem žena preneseno je dugogodišnje iskustvo u radu sa ženama i stvorena osnova za osamostaljivanje ove grupe žena u njihovom budućem radu i angažmanu. Grupa žena iz MZ Dolovi angažovala se na formiranju posebnog udruženja žena, kroz koje one imaju namjeru da dalje rade na vlastitom ekonomskom osnaživanju i daju doprinos zajednici kroz podršku socijalno ugroženim kategorijama.

CILJEVI

- Animiranje i ekonomsko osnaživanje žena kroz saradnju s MZ i Udruženjem žena.
- Obezbeđivanje sadržaja za žene u ruralnoj sredini kroz druženja i okupljanja. Međusobno zblžavanje i pomaganje.
- Stvaranje uslova za okupljanje žena i njihove aktivnosti.
- Jačanje kapaciteta žena kroz obuke i razmjenu iskustava.
- Ostvarivanje društvene koristi i pomoći socijalno-ugroženim porodicama u MZ.

METODE I PRAKSE

- Saradnja mještanki MZ s Udruženjem žena.
- Jačanje kapaciteta kroz obuke i razmjenu iskustava sa sličnim grupama i udruženjima žena.
- Unapređenje znanja i vještina žena u svrhu ostvarivanja finansijske dobiti.
- Sticanje iskustva kroz aktivnosti u organizaciji događaja.
- Izlaganje različitim edukativnim sadržajima i učenje kroz rad.
- Korištenje prostorija MZ za aktivnosti žena, kao i opreme obezbijedene kroz projekat i sredstvima donatora.
- Animiranje žena i širenje broja učesnika kroz pojedinačne aktivnosti.

AKTIVNOSTI

- Podrška projektnoj ideji na Forumu građana.
- Priprema i osmišljavanje projekta, s jasnim ciljevima i vizijom samoodrživosti.
- Ostvarivanje saradnje između MZ, neformalne grupe žena iz MZ i Udruženja žena s bogatim iskustvom u animiranju i osnaživanju žena.
- Čišćenje mjesnog doma.
- Učešće na tri obuke na temu spremanja bosanskih jela i zimnice u Društvenom centru, kroz saradnju s Udruženjem žena „Sabina Jamaković”.
- Opremanje kuhinje i nabavka inventara. Nabavka namirnica.
- Priprema jela i zimnice u svrhu prodaje na Sajmu bosanskih jela.
- Organizacija Sajma bosanskih jela na otvorenom i učešće na sajmu kroz izlaganje i prodaju jela. Poziv za ovu aktivnost se odazvao najveći broj žena iz MZ.
- Inventar za organizaciju Sajma je posuđen od tržnice u Olovu. Pripremljen je i zabavni sadržaj kako bi bila privučena građana i obezbijeđen što veći odziv učesnika.
- Opremanje prostorije MZ za namjenu kuhanja i spremanja jela.
- Nabavka opreme i uređaja za kuhanje u prostorijama MZ.
- Organiziranje sastanka mještanki u prostorijama MZ s ciljem dogovora i raspoređivanja zadataka, održavanje kratke obuke.
- Pripremanje i organizacija druženja za 40-tak mještanki MZ.
- Pripremanje jela za druženje mještanki i za druge kolektivne aktivnosti u MZ.
- Kontaktiranje Službe socijalnog rada za podatke o socijalno-ugroženim porodicama.
- Spremanje, nabavka, pakovanje i distribucija humanitarnih paketa.

- Distribucija i podjela paketa direktno socijalno ugroženim porodicama. U pakete su uključeni proizvodi zimnice koji su pripremljeni u toku projekta.
- Vođenje evidencije i dokumentovanje za sve projektne aktivnosti.
- Posjeta ženama u Ahmićima u općini Vitez, koje prikupljaju ljekovito bilje, a koje su im prenijele iskustva u osamostaljivanju i aktivizmu žena kroz privređivanje u ruralnim sredinama.
- Ostvarivanje kontakata s udruženjima koja bi koristila usluge pripreme obroka za različite manifestacije na komercijalnoj osnovi, uključujući kulturne i sportske manifestacije, te turističke aktivnosti.
- Za promociju svih aktivnosti su korištene društvene mreže.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Rukovodstvo MZ
- Mještani uključeni u Forum građana
- Udruženje žena „Sabina Jamaković“
- Lokalna udruženja građana
- Neformalna grupa žena iz MZ
- Socijalno-ugrožene porodice u MZ

PREDUSLOVI

- Podrška mještana i zajednice kroz Forum i odabранe prioritete za projekte.
- Saradnja mještanki MZ s Udruženjem žena, Općinom, Službom za socijalni rad.
- Opremanje prostorija MZ je jedan od ključnih faktora koji je omogućio okupljanje žena jer je na taj način obezbijeđen zajednički prostor koji do tад nije bio adekvatan.
- Organizovan prijevoz za učešće u aktivnostima.
- Aktivizam mještanki i prilika za ekonomsko osnaživanje.
- Informisanje i educiranje mještanki te mogućnosti prisustva obukama i razmjeni iskustava sa ženama iz drugih sredina.

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Prepoznavanje potrebe i potencijala među ženama u ovoj sredini i artikulisanje ideje koja je obuhvatila njihove mogućnosti i viziju za samoodrživost projekta u budućnosti.
- Inicijativa i podrška rukovodstva MZ, naročito predsjednika koji je pokazao inventivnost u pristupu i razumijevanje za poziciju žena u društву i konkretno u ovoj sredini.
- Zajedničko djelovanje MZ i Udruženja žena. Pomoći Udruženja u inicijalnim aktivnostima kako bi se stvorila pokretačka snaga i otklonili strahovi.
- Angažman kroz MZ omogućava učešće većeg broja žena zbog blizine prostora u kojem se mogu okupljati i realizovati sve aktivnosti.
- Prepoznata potreba za druženjem i okupljanjem žena kroz društveno korisnu aktivnost.
- Mogućnost obezbjeđivanja opreme i uređaja za projektne aktivnosti.
- Pristupačnost prostorija za aktivnosti, što je naročito bitno za žene domaćice koje ne bi imale dovoljno vremena da izdvoje za aktivnosti daleko od svojih domaćinstava.
- Izgradnja svijesti o mogućnostima koje žene imaju i mogu stvoriti vlastitim radom i angažmanom.
- Postojanje vizije o ulozi žena u ovoj sredini i mogućnostima koje postoje.
- Udruživanje snaga, vještina i znanja koje svaka od žena pojedinačno posjeduje, sa zajedničkim ciljem.
- Kreativnost i sposobnost prepoznavanja prilika i mogućnosti za razvoj i širenje projekta.
- Prethodni rezultati i aktivnosti uticali su na povećanje broja žena koje su se odazivale u svim naknadnim aktivnostima.

AKTIVIZAM GRAĐANA U MJESNOJ ZAJEDNICI

Bijeljina
DRUŠTVENI CENTAR
„VUK KARADŽIĆ“

MODEL MZ

Prostor za učešće građana

TEMA:

Saradnja s nevladinim sektorom, Učešće mladih u radu MZ,
Inkluzija

KONTAKT:

Marko Krajšnik

marko93krajisnik@gmail.com, 055 247 444

<https://www.facebook.com/drustvenicentarbijeljina/>

OPIS PRIMJERA

MZ „Vuk Karadžić“ broji oko 7.000 stanovnika. Većina romske populacije u gradu Bijeljina je nastanjeno u ovoj MZ. Ovaj primjer se ističe po tome što pokazuje na koji način inicijativa pojedinaca može da doprinese promociji aktivizma među građanima i dovede do revitalizacije MZ u svakoj njenoj funkciji. Naročito je bitno da je ova MZ aktivirana kroz angažman grupe mlađih ljudi koji su vlastitim primjerom i djelovanjem u zajednici postigli da ova MZ bude jedna od aktivnijih u BiH. Grupa mlađih iz MZ je pokrenula inicijativu za revitalizaciju MZ i Društvenog centra, ponukani potrebom za prostorom u kojem bi se građani mogli okupljati. U tome imaju podršku starijih generacija, tako da svoj angažman smatraju ‘spojem mladosti i iskustva’.

Njihov trud i zalaganje su rezultirali izgradnjom i opremanjem Društvenog centra, čime su građani dobili prostor i opremu za aktivniji angažman i veće učešće u radu MZ. Pri tome treba imati u vidu da je prije 2 g. ova MZ bila opremljena samo jednom pisaćom mašinom, dok Društveni centar danas ima

savremenu opremu koja je na usluzi građanima. Stoga je bitno primijetiti da se danas komuniciranje s građanima vrši putem modernih sredstava informisanja, čime je MZ naročito približena mlađoj populaciji.

Veća posjećenost prostorija MZ dodatno pokazuje do koje mjere je ova MZ aktivna. Svaki dan MZ posjeti 30-40 ljudi, bez obzira na aktuelne aktivnosti. To opravdava i revitalizaciju MZ i dosadašnji uložen trud i sredstva.

CILJEVI

- Ponovno aktiviranje MZ.
 - Promocija suživota u zajednici u kojoj su zastupljene različite nacionalnosti i osobe različitog društvenog statusa.
 - MZ kao produžena ruka i servis građana.
 - Obezbeđivanje prostora i opreme za veće učešće građana.
-

METODE I PRAKSE

- Sinergija i saradnja s nevladinim sektorom i volonterskim grupama kroz konkretnе aktivnosti, kao i u prikupljanju sredstava.
 - Aktiviranje profila na Facebooku, informisanje javnosti, promocija aktivnosti i projekata, obraćanje mlađoj populaciji, mobilisanje podrške i učesnika u različitim aktivnostima.
 - Društveni centar prepoznat kao mjesto okupljanja različitih generacija i grupacija. Grupa mlađih ljudi prvo bitno je koristila Društveni centar za vlastita okupljanja, gledanje utakmice i druženje, što je dobro prihvaćeno i kod predstavnika drugih populacija koji na razne načine koriste prostor Društvenog centra.
 - Opremanje Društvenog centra modernom kompjuterskom opremom pružilo je različite mogućnosti korištenja za širu zajednicu. Npr. mlađi pomažu starijim osobama da se uz pomoć opreme u Društvenom centru povežu s članovima porodice koji žive van BiH i to putem društvenih mreža i da s njima redovno komuniciraju.
 - Prikupljanje dobrovoljnih priloga u svrhu provedbe aktivnosti, od hrane i pića za organizovana okupljanja, do renoviranja prostora.
 - Komuniciranje putem Vibera (formiranje grupe) i Facebooka. Pozivanje putem telefona na konkretnе akcije.
 - Dobrovoljni rad (čišćenje glavne ulice u MZ, renoviranje dodatne prostorije MZ za potrebe građana i NVO-a).
 - Inkluzija u oblasti sporta, usmjerenja prvenstveno prema djeci iz romske populacije.
 - Romska populacija uključena u aktivnosti Foruma građana (davanje konkretnih prijedloga).
 - Saradnja s grupom volontera iz Njemačke koji su radili na izgradnji dječijeg igrališta.
 - Narodna kuhinja se nalazi u istoj zgradi kao i MZ, čiji korisnici na dnevnoj osnovi koriste priličnu da ostvaruju svoje potrebe u MZ.
-

AKTIVNOSTI

- Renoviranje svlačionice za potrebe sportskih aktivnosti u MZ.
 - Izgradnja rasvjete u ulici kroz koju djeca prolaze na putu za školu.
 - Otvaranje Društvenog centra.
 - Forum teatar na temu diskriminacije i prava žena.
 - Edukacije romske populacije o njihovim pravima.
 - Dodjela novogodišnjih paketića djeci koja su socijalno ugrožena.
 - Izgradnja dječijeg igrališta i pokretanje fudbalskog kluba.
 - Korištenje prostorija od strane drugih organa uprave za evaluaciju projekata.
 - Kurs dekupaz tehnike za žene.
-

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Mladi, penzioneri i žene
- Dječija populacija, naročito iz romske populacije
- Saradnja s nevladinim sektorom
- Romska populacija
- Grupa volontera iz Njemačke

PREDUSLOVI

- Podrška općinskim vlasti i naročito uprave.
- Redovna i kvalitetna komunikacija s Odsjekom za poslove MZ.
- Podrška zajednice, naročito generacija koje su ranije vodile MZ.
- Podrška kroz projekat „Jačanje uloge MZ u BiH”.
- Odlični uslovi za rad. Izgradnja modernog prostora koji pruža različite mogućnosti korištenja, modernu tehnologiju i komunikacijske mogućnosti.
- Svakodnevna dostupnost predsjednika MZ u prostorijama Društvenog centra, te aktivizam ostalih članova Savjeta MZ i volontera.
- Radno vrijeme Društvenog centra određeno i javnosti dostupno.
- Troškove korištenja Društvenog centra snosi Gradska uprava.
- Redovno usavršavanje kadrova, naročito putem obuke za pisanje projekata, što je faktor samoodrživosti. Uslov za to je zadržavanje aktuelnih kadrova.
- Prijenos znanja i iskustva na mlađe kadrove.
- Uvažavanje mlađih kadrova i noviteta koje oni unose u rad MZ.
- Motiviranje dovoljnog broja aktivista, koji su osjetili potrebu da ‘nešto pokrenu u zajednici’.
- Kandidiranje za Savjet MZ ‘novih lica’, što su građani prepoznali kao pozitivnu pojavu i mogućnost za pokretanje aktivnosti u MZ.
- Kontakti koje imaju članovi Savjeta i predsjednik MZ i koje stavljuju u funkciju jačanja MZ.
- Pokretačka snaga grupe pojedinaca koji su kroz vlastiti angažman odlučili da pokrenu zajednicu.

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Prepozнатne potrebe zajednice, i naročito specifičnih ciljnih grupa: mlađe populacije, romske populacije i žena.
- Inovativan pristup, zahvaljujući kreativnosti mlađih ljudi.
- Osjetljivost prema ranjivim kategorijama i mobiliziranje podrške zajednice.
- Obrazovani kadrovi koji jasno artikulišu potrebe i iznalaže kreativna rješenja.
- Prepoznavanje projekata koji imaju kapacitet da mobilišu i motiviraju različite grupacije u zajednici, u skladu s njihovim potrebama.
- Besplatno ustupanje prostora za različite aktivnosti u zajednici.
- Širenje interesa u zajednici kroz širenje pozitivne poruke o aktivnostima u Društvenom centru. Aktivnosti su raznovrsne i kreativne, što je bitan faktor mobilizacije građana i promocije aktivizma.
- Predsjednik MZ i članovi Savjeta koji su u projektu revitalizacije MZ pronašli ličnu motivaciju kroz društvenu korist i doprinos razvoju zajednice.
- Liderstvo predsjednika MZ, senzibilitet prema potrebama šire zajednice, kao i potrebama pojedinaca. Lične kvalitete, kao što su karizma i samopouzdanje, ali želja da doprinese zajednici i da osjeti korist za zajednicu kroz vlastiti angažman.
- Grupa volontera koji su kroz vlastiti primjer aktivizma u zajednici stvorili novu energiju i uključili različite dijelove populacije.
- Redovna neformalna okupljanja, koja vremenom privlače i druge građane da se na različite načine uključe u rad MZ.
- Aktivnosti usmjerene ka djeci, preko kojih se širi i aktivizam među roditeljima.
- Stvaranje navike kod građana da koriste usluge MZ kroz promociju, komuniciranje s javnošću, zagovaranje u zajednici.
- Aktivnost pojedinaca i njihova upornost. Otpornost na skepticizam i iskazani otpor prema ideji revitalizacije MZ.

PRUŽANJE USLUGA

Direktna komunikacija s građanima

Administrativne usluge

Potrebe stanovništva u ruralnim sredinama

Olakšan pristup javnim službama i uslugama

Analize potreba stanovništva i kapaciteta

Implementacija povjerenih poslova

Delegirane nadležnosti

Dekoncentracija usluga

Profesionalizacija osoblja i rukovodstva

Prostor za edukacije

Protok informacija

Evidencije potreba za edukacijama

Kanal za komuniciranje s građanima

Preventivno djelovanje

Razvojna funkcija

Koordinacija s nadležnim javnim službama

Prikupljanje sredstava

Mapiranje resursa

Legitimitet zahtjeva

OSNAŽENA ZAJEDNICA KROZ AFIRMACIJU GRAĐANSKOG AKTIVIZMA

Zenica

MZ GRADIŠĆE

MODEL MZ

Servis za pružanje usluga građanima

TEMA:

Motiviranje i afirmacija građanskog aktivizma, organizirano učešće građana, organizacija volonterskih akcija, okvir za građanske akcije, informisanje građana

KONTAKT:

Nermin Skomorac,

predsjednik Savjeta MZ „Gradišće”, Zenica

OPIS PRIMJERA

MZ „Gradišće” ima nepovoljan geografski položaj s obzirom da se nalazi na strmom terenu, što stvara probleme kod rješavanja većine infrastrukturnih pitanja. Naselje broji između 3000-3300 stanovnika, s dosta mla-

dom populacijom koja pretežno odlučuje da nastavi živjeti u ovom naselju. MZ je uključena u brojna pitanja i probleme zajednice, od školstva i prevoza đaka, problema nezaposlenosti, problema socijalno ugroženih kategorija, pružanja pomoći u slučaju elementarnih nepogoda, pokretanja i provedbe infrastrukturnih projekata, pa do obezbjeđivanja kulturnih i sportskih sadržaja, i očuvanja tradicije i baštine ovog kraja. U određenom smislu bi se moglo reći da ova MZ djeluje kao „općina u malom”, jer je većina stanovništva prevashodno upućena na MZ kao prvu instituciju za rješavanje osnovnih problema s kojima se ova zajednica suočava.

Tokom 2014. g. MZ je pretrpila posljedice katastrofalnih poplava i klizišta; putna komunikacija je bila presjećena u dužini od 80 m, oštećen je bio cjevod zbog čega je donji dio naselja imao problema sa snabdijevanjem vodom, osam kuća je bilo direktno ugroženo zbog klizišta. Novoizabrano rukovodstvo MZ se na početku mandata suočilo s ovim problemima i u kratkom roku

su se organizovali da obezbijede opremu, mehanizaciju i radnu snagu kako bi otklonili poteškoće s kojima su se mještani suočili. Savjet MZ je formirao krizni štab s aktivistima koji su imali iskustva u sličnim situacijama, formirana su dežurstva 24 h, a u MZ su pristigli i mještani iz okolnih naselja koja su bila u potpunosti odsjećena zbog klizišta i poplava. Mještani MZ Gradišće su se dobrovoljno prijavljivali da smjeste ljudi iz drugih naselja u svojim kućama dok se ne omogući pristup njihovom naselju i steknu uslovi za život. Mještani su se uključili u otklanjanje posljedica poplave kroz dobrovoljni rad i lični angažman na otklanjanju štete i prepreka, čišćenju terena, upotrebi mehanizacije koja je stavljena na raspolažanje ovoj MZ od strane uprave obližnje deponije.

Aktivizam mještana i njihov lični angažman u ovoj vanrednoj situaciji dodatno su osnažili ovu zajednicu, koja baštini tradiciju aktivizma kroz zajedništvo, a što je u prošlosti bilo evidentno kroz finansiranje velikih infrastrukturnih projekata ličnim sredstvima i

samodoprinosom. Primjeri toga su široka putna komunikacija i vodovod koji su u potpunosti izgrađeni kroz lični angažman mještana i finansirani kroz samodoprinose. Građani MZ iskazuju aktivizam na djelu kako u situacijama elementarnih nepogoda, tako i u aktivnostima vezanim za infrastrukturu, ali i u aktivnostima vezanim za njegovanje kulturne baštine.

S obzirom na geografsku poziciju ove MZ i blizinu deponije industrijskog otpada i najveće fabrike u ovom kantonu, stanovništvo je izloženo ozbiljnim zdravstvenim rizicima, zbog čega su

kontinuirano u kontaktu s upravom obje ove firme kako bi na različite načine zaštitile svoje građane i unaprijedile kvalitet njihovog života. Na taj način je, po principu djelovanja društveno odgovornih firmi, zaposleno nekoliko mladih osoba u navedenim firmama, te je izgrađeno sportsko igralište u ovoj MZ, renoviran Društveni dom i rekonstruisan krov i fasada objekta MZ. Bitno je napomenuti da MZ ostvaruje ovu saradnju direktno s menadžmentom navedenih firmi, bez posredovanja bilo koje druge institucije.

U MZ Gradišće su građani formirali svoja tri udruženja: Udruženje borača koje broji oko stotinu ljudi koji se redovno stavljuju na raspolaganje za sve dobrovoljne akcije u MZ, zatim Kulturno-umjetničko društvo s više sekциja kroz koje se angažuju žene, mladi i djeca, te udruženje građana "Vodovod Džomba" preko kojeg je riješen problem vodosabdijevanja svih naselja u ovoj MZ.

CILJEVI

- Osiguravanje kvalitetnog života u MZ kroz aktivizam i učešće građana.
- MZ na usluzi građanima i zadovoljava njihove potebe.
- MZ kao posrednik između građana i općinske uprave, javnih preduzeća i privatnih firmi.
- MZ definiše infrastrukturne prioritete u zajednici.
- Saradnja između MZ i udruženja građana za dobrobit zajednice.
- Privlačenje mladih osoba da budu aktivne u MZ, da osjeće MZ kao svoju sredinu gdje mogu ostvariti sve svoje ciljeve.

METODE I PRAKSE

- Aktivnostima asfaltiranja mještani su doprinijeli svojim radom dok je materijal bio osiguran od strane gradske uprave.
- MZ je posredovanjem u zapošljavanju mladih osigurala njihov ostanak u ovoj zajednici.
- Primjena principa javno-privatnog partnerstva u infrastrukturnim projektima.
- Četiri žene su zastupljene u Upravnom odboru KUD-a.

AKTIVNOSTI

- Izgradnja mreže za vodosabdijevanje.
- Asfaltiranje pristupnog puta i njegova rekonstrukcija nakon poplava i klizišta.
- Postavljanje javne rasvjete.
- Okupljanje mladih i žena kroz sekcije KUD-a.
- Organiziranje edukativnih posjeta, izleta. Nastupi KUD-a na međunarodnim festivalima i različitim manifestacijama u BiH, što motivira mlade da se uključe u aktivnosti KUD-a.
- Sportske aktivnosti za mlade. Karate klub za djecu.
- Dramska sekcija pri KUD-u.
- Udruženje mladih koji su se uključili u osmišljavanje i provedbu projekata u MZ, kao što je rekonstrukcija sportskog igrališta i postavljanje opreme za sportske aktivnosti. Saradnja s donatorima i iznalaženje sredstava za projekte.
- Sakupljanje muzejske građe i održavanje muzejske postavke. Organizovane posjete muzeju u MZ Gradišće.
- Na Forum građana se odazvalo preko 100 mještana. Od 18 projekata koji su kandidovani, 7 je u toku realizacije ili čak pri kraju.
- Posredovanje između građana i javnih i privatnih ustanova i kompanija radi unapređenja uslova života u zajednici.
- Animiranje građana preko društvenih mreža. Svako udruženje ima svoju grupu na Facebooku, a posebno se vodi i stranica MZ.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Savjet MZ i mještani
 - Udruženje boraca
 - Kulturno-umjetničko društvo
 - Grad Zenica
 - Privatne kompanije
 - Donatori.
-

PREDUSLOVI

- Aktivizam građana MZ u rješavanju identifikovanih problema i osiguravanju kvalitetnijeg života.
 - Saradnja s raznim udruženjima, privrednicima i Općinom u iznalaženju faktora podsticaja za učešće građana poput posredstva u zapošljavanju ili organiziranju smotri, izleta ili u osiguranju materijala za asfaltiranje puta.
 - Zajednica koja je kompaktna i usmjerna na ostvarivanje potreba cijele zajednice.
 - Predanost članova Savjeta MZ i predsjednika tog savjeta koji ima viziju, svjestan je kapaciteta u ovoj MZ i voli svoj posao i angažman. Takođe, on posjeduje snažna svojstva lidera u zajednici.
 - Posvećenost i predanost rukovodstva MZ.
 - Poznavanje tehnika za pisanje projekata.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Decenijska tradicija aktivne MZ u kojoj su mještani upućeni na MZ, gdje potražuju rješenja za ostvarivanje svojih potreba.
- Angažman entuzijasta koji na dobrovoljnoj osnovi pokreće projekte.
- Komunikacija i otvorenost za saradnju s različitim organizacijama i institucijama. Transparenčnost i javnost rada.
- Uvažavanje mišljenja i potreba mještana i različitih kategorija stanovništva. Forum se pokaže kao efikasniji mehanizam za animiranje građana.
- Podrška i angažman mještana za rješavanje identifikovanih problema.
- Uključenost obrazovanih kadrova koji se na dobrovoljnoj osnovi stavlju na raspolaganje za dobrobit zajednice.

POBOLJŠANJE KVALITETA ŽIVOTA MJEŠTANA U Mjesnim Zajednicama

Nevesinje
MZ ZOVI DO I BIJENJA

MODEL MZ

Pružanje usluga građanima

TEMA:

Infrastrukturni radovi

KONTAKT:

Branimir Tamindžija,

Udruženje oboljelih od multiple skleroze, regija Istočna Hercegovina

OPIS PRIMJERA

Ovim projektom su obuhvaćene dvije mjesne zajednice, na njihovu inicijativu. Savjeti ovih mjesnih zajednica su jasno definisali probleme i obratili se nevladinoj organizaciji s ciljem zajedničkog angažmana na njihovom rješavanju.

U MZ Zovi Do u opštini Nevesinje zbog nepostojanja sigurnosne ograde oko sportskog terena do sada je u nekoliko navrata dolazilo do povreda mladih osoba i drugih građana koji koriste ovaj teren. Ovim projektom poboljšana je infrastruktura i povećana sigurnost mladih koji svoje slobodno vrijeme provode na sportskom terenu. Projekat je proveden kroz velike volonterske akcije i uključenost većeg broja žena.

U MZ Bijenja 448 stanovnika u ljetnom periodu zbog suše ima velike probleme s pitkom vodom. Dva izvorišta pitke vode (Zlatac i Pokrivenik) u MZ Bijenja u opštini Nevesinje napravljena su u doba vladavine austrougarske i svi stanovnici ove MZ i njihova stoka u ljetnom (sušnom) periodu snabdijevali su se pitkom vodom s tih izvora. Me-

đutim, ta izvorišta nisu renovirana jer mještani nisu imali novčanih sredstava. Već nekoliko godina javlja se problem obrušavanja oba izvorišta pitke vode i bilo je pitanje vremena kada će se ona potpuno srušiti i zatrpati izvorišta.

Kroz ovaj projekat je u MZ Bijenja osigurano redovno vodosnabdijevanje pitkom vodom mještana ove MZ, turista, izletnika i planinara. To je posti-

gnuto uz pomoć partnerskih organizacija, projektnog tima, medija, velikog broja volontera koji su bili uključeni u sve aktivnosti projekta, a promoviran je volonterizam i aktivizam građana.

Identifikovani su objekti od kulturno-istorijskog značaja, pokrenute su akcije njihovog čišćenja i uređenja. Od izvorišta pitke vode Zlatac austrougarska je napravila put do Radojevog kamena u Bijenji. Na lokalitetu Radojev

kamen nalazi se oko 100 stećaka s najljepšim simbolima. To je bila turistička atrakcija koju je godišnje posjećivao veliki broj turista. Nažalost lokalitet Radojev kamen je zarastao u travu i trnje, što je zahtijevalo prethodnu akciju čišćenja terena. Austrougarska je napravila put od Radojevog kamena do najveće nekropole stećaka u BiH u Krekovima, ali je zbog višegodišnjeg neodržavanja put zarastao. Akcijom

volontera iz Udrženja put je uređen, što je omogućilo posjete tim turističkim izletištima.

Pripremljeni su i promotivni materijali s ciljem što većeg privlačenja turista u krajeve koji do sada nisu na taj način popularizirani. Turistička organizacija će na sajmovima i svojim štandovima izlagati promotivne materijale koji su izrađeni u toku projekta, a takođe će

biti dostupni u prostorijama Opštine i nevladinih organizacija.

Kroz projekat su u volonterske akcije uključeni i mještani povratnici.

CILJEVI

- Poboljšanje kvaliteta života mještana u ruralnim mjesnim zajednicama.
- Zaustavljanje odliva stanovništva, posebno iz ruralnih sredina.
- Izgradnja zaštitne ograde oko dječjeg igrališta koje se nalazi u blizini regionalnog puta.
- Rješavanje vodosnabdijevanja u MZ Bijenja.
- Promocija kulturno-istorijskih potencijala.
- Čišćenje i prezentacija turističke rute Radojev kamen - Bijenja.
- Aktiviranje svih kategorija mještana kroz dobrovoljne akcije. Promocija volonterizma.

METODE I PRAKSE

- Stvaranje sigurnijih i boljih uslova za sportsko-rekreativna dešavanja.
- Adaptiranje i uređenje dva izvora pitke vode u MZ Bijenja.
- Promocija turističkih destinacija kroz akcije čišćenja i osposobljavanja turističke rute Radojev kamen - Bijenja.
- Uključivanje većeg broja volontera u sve planirane aktivnosti.
- Uz pomoć Turističke organizacije opštine Nevesinje promovisan je turizam i novi lokaliteti za sve zainteresovane građane i izletnike.

AKTIVNOSTI

- Formiranje projektnog tima.
- Izrada idejnog rješenja.
- Upoznavanje javnosti s problemom (web-portali, pisani mediji, info-kanal i dr.).
- Prikupljanje ponuda za zaštitnu ogradu i nabavku opreme za sportski teren u MZ Zovi Do i uređenje dva izvora pitke vode u MZ Bijenja.
- Odabir najpovoljnijeg izvođača radova.
- Održavanje edukativne radionice „Volonterizam”.
- Volonterska akcija čišćenja terena, okoline osnovne škole i jedine „mlinice” na rijeci Zalomci u opštini Nevesinje.
- Volonterska akcija čišćenja stećaka na lokaciji Radojev kamen i dva izvorišta pitke vode.
- Uređenje puta od nekropole stećaka u Krekovima do Radojevog kamena u Bijenji.
- Dovođenje struje do sportskog terena.
- Izrada 30 promotivnih plakata.
- Kupovina lopti (fudbalske, rukometne i košarkaške).
- Kupovina pehara.
- Održavanje turnira u fudbalu.
- Održavanje biciklijade.
- Čišćenje terena oko tvrđave Zaposti u MZ Zovi Do.
- Izrada propagandnog materijala (1500 flajera).
- Radio-emisija sa fokusom na promociju aktivnosti
- Postavljanje ploče i vidljivost projekta.
- Završna svečanost u MZ Zovi Do.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Opštinski organ uprave
 - Mjesne zajednice i građani
 - Nevladine organizacije
 - Turistička organizacija opštine Nevesinje
 - Donatori
-

PREDUSLOVI

- Učešće volontera i stručnih osoba koje su angažovane na projektu.
 - Iskustvo u radu u nevladinom sektoru, naročito kroz volonterske akcije, kao i potrebna znanja za pisanje projekata.
 - Saradnja između mjesnih zajednica u kojima je ukazano na iste ili slične probleme.
 - Saradnja između nevladinih organizacija i mjesnih zajednica.
 - Uključivanje privatnog sektora i privrednika kroz nabavku materijala.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Kvalitetno određivanje projektnih prioriteta u skladu s potrebama zajednice.
- Dobra i otvorena saradnja između MZ, nevladinih organizacija i opštinskog organa uprave.
- Uključivanje građana u definisanje problema čije je rješavanje za njih od velike važnosti.
- Kvalitetna koordinacija i komunikacija između MZ.
- Aktivizam mladih i njihov doprinos implementaciji projekta.
- Svrsishodnost projekta, koja je garant njegove održivosti.
- Veliki broj volontera i vrednovanje volonterizma u zajednici.

PROSTOR ZA SOCIJALNO ISKLJUČENE KATEGORIJE

Kotor Varoš

CENTAR ZA PORODICU „KUĆA RADOSTI”

MODEL MZ

Pružanje usluga građanima

TEMA:

Zadovoljavanje potreba stanovništva, Koordinacija s javnim službama, Briga o ranijim kategorijama stanovništva

KONTAKT:

Dragica Tepić,
predsjednica udruženja Centar za porodicu „Kuća radosti”

OPIS PRIMJERA

U malim lokalnim zajednicama uglavnom postoji više problema s kojima se susreću djeca i mladi, a to se odnosi prvenstveno na nepostojanje adekvatnih institucija koje bi rješavale i vodile brigu o njihovim potrebama. Kada su u pitanju djeca s poteškoćama u razvoju, onda to ima dodatnu težinu, kako za njih lično tako i za njihove porodice, prvenstveno roditelje. Centar za porodicu „Kuća radosti” su osnovali roditelji djece s poteškoćama u razvoju u julu 2016. g. s namjerom da na određeni način nadomjesti nedostatak adekvatnog prostora i stručne pomoći za brigu o njihovoj djeci. U ovoj sredini je još uvijek prisutna stigma, čiji je rezultat slaba integracija u društvo djece s poteškoćama u razvoju, a često i njihova marginalizacija. Zbog toga se neki roditelji odlučuju da djeca ne borave često u javnim prostorima. Do osnivanja Udruženja, u Kotor Varoši nije postojalo ni jedno stručno lice niti bilo koja javna usluga namijenjena prvenstveno potrebljima djece. Većina roditelja se međusobno nije poznavala prije osnivanja Udruženja, niti su im se često ukazivale prilike da razmijene iskustva i razgovaraju s drugim roditeljima koji su u sličnoj situaciji.

U Kotor Varoši trenutno je registrovano 64 djece koja ne mogu samostalno da savladavaju svakodnevne životne potrebe. Djeca s poteškoćama u razvoju zahtijevaju poseban pristup i organizaciju svakodnevnih porodičnih aktivnosti, koje su uglavnom usmjerene na posvećenost toj djeci i njihovim potrebama. Roditelji su prinuđeni da u nedostatku lokalnih institucija koje se bave tom problematikom svakodnevno odvode djecu u razvijenije, ali udaljenije gradske centre. Sve to zahtijeva mnogo truda, napora, slobodnog vremena, odvajanja od ostalih članova porodice i finansijskih sredstava.

Osnivanjem Udruženja koje ima za cilj rješavanje navedenih problema, djeci Kotor Varoši, koja pripadaju toj kategoriji, kao i njihovim roditeljima, znatno je olakšan život.

U prostoru borave i braća i sestra djece koja su korisnici ovog prostora, radi socijalizacije i boljeg shvatanja njihove pozicije. U toku 10 mjeseci 45 djece je prošlo tretman kod logopeda, te je nabavljen didaktički materijal za radionice, što je predstavljalo ogromnu pomoć, ne samo u finansijskom smislu, nego i u smislu logistike i organizacije vremena.

Kroz saradnju sa MZ i uz pomoć Centra za socijalni rad su prijavljeni podaci o djeci koja su kategorisana, te su u razgovoru s roditeljima utvrđene njihove potrebe. Sedmoro djece iz udaljenijih lokalnih zajednica je takođe uključeno. Pored toga, pojavio se i veliki broj roditelja djece s poteškoćama koja nisu registrovana i koja nisu uključena ni u kakav vid obrazovanja.

Prostor za potrebe Centra je obezbijeđen od Srednjoškolskog centra bez naknade i djelimično je adaptiran jer nije odgovarao potrebama Centra. Iz opštinskog budžeta se pokrívaju troškovi režija. Opremu su obezbijedili donatori, pojedinci i privrednici.

U Centru se održavaju tematske i kreativno-edukativne radionice dva puta sedmično, koje redovno pohađa oko 10 djece. Rad Centra podržavaju volonteri iz obližnje škole, zatim

stručni volonteri pedagozi iz predškolskih ustanova, a jedno vrijeme je radila i psihologinja volonterski. Građani su prepoznali ovaj problem u zajednici i pokazali veliki interes da pomognu rad Centra. Dugoročni cilj je osnivanje dnevнog centra, kako bi djeca mogla redovno koristiti vrijeme na kvalitetan način a kako bi se i roditelji djelomično rasteretili od redovnih obaveza. Većina majki zbog nedostatka ove vrste podrške nije u mogućnosti da se zaposli.

CILJEVI

- Unaprijediti lokalne uslove za kvalitetniju brigu, socijalizaciju i slobodno vrijeme djece s poteškoćama u razvoju.
- Omogućiti višečasovni boravak djeci s poteškoćama u razvoju u prostorijama Udruženja i uključiti ih u program fizičkog i psihičkog razvoja.

METODE I PRAKSE

- Briga o djeci s poteškoćama u razvoju kroz obezbjeđivanje prostora za održavanje radionica i tretmana logopeda.

AKTIVNOSTI

- Evidencija djece kojoj je neophodna pomoć logopeda.
- Organizacija posjete i rada logopeda s djecom.
- Nabavka neophodnog didaktičkog materijala za rad s djecom s posebnim potrebama.
- Organizacija radionica.
- Medijska promocija aktivnosti u projektu.
- Održavanje manifestacija i obilježavanje datuma od značaja.
- Pohađanje obuke za pisanje projekata.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Centar za porodicu „Kuća radosti”
- Djeca s poteškoćama u razvoju
- Roditelji djece
- Centar za socijalni rad i Dom zdravlja
- Opština Kotor Varoš
- Donatori
- Volonteri i aktivisti

PREDUSLOVI

- Obezbeđivanje prostorija za smještaj Centra.
- Obezbeđivanje opreme i edukativnog materijala.
- Obezbeđivanje finansiranja za rad logopeda.
- Obezbeđivanje sredstava za režijske troškove.

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Kvalitetno određivanje projektnih prioriteta u skladu s potrebama zajednice.
- Dobra i otvorena saradnja između MZ, nevladinih organizacija i opštinskog organa uprave.
- Usmjerenost na potrebe ciljne skupine.
- Odvažnost roditelja i upornost u osnivanju Centra.
- Aktivizam mlađih i njihov doprinos kroz volonterske aktivnosti.
- Svrishodnost projekta.

MREŽA VOLONTERA BEZ GRANICA I RAZLIKA ZA SVE MZ

Petrovo

OPŠTINA PETROVO

MODEL MZ

Prostor za učešće građana

TEMA:

Organizacija volonterskih akcija, Operativna podrška akcijama građana, Afirmacija i promocija građanskog aktivizma, Pomoć socijalno ugroženim kategorijama

KONTAKT:

Brano Marjanović,

predsjednik MZ Porječina, Opština Petrovo

OPIS PRIMJERA

MZ Porječina je bila pokretač inicijative u koju su se uključile još četiri MZ s teritorije opštine Petrovo, a u tome su imale podršku opštinskog organa uprave. Projekat je odabran na forumima građana održanim u svim MZ, koji su na taj način iskazali potrebe u zajednici i odredili prioritete. Utvrđeno je da su u svim MZ prepoznati isti prioriteti, odnosno da su kao prioritet identifikovane potrebe stanovništva iz socijalno ugroženih kategorija. Primijenjeno je takođe da dosta građana nije evidentirano u tim kategorijama, iako im je određena vrsta pomoći bila potrebna. Nepovoljni egzistencijalni uslovi za određeni dio stanovništva su dio stvarnosti, a materijalni uslovi sprečavaju da briga za tu kategoriju stanovništa bude optimalna.

U saradnji s Crveni krstom definisan je projekat formiranja „Mreže volontera bez granica i razlika”, koja djeluje na teritoriji svih sedam MZ. Sredstva koja su bila planirana su udružena u zajednički projekat kako bi se proširio obim i trajanje projektnih aktivnosti. Na javni poziv za registraciju volontera javilo se 37 osoba, među kojima je bilo više žena nego muškarača, i određeni broj mladih. Kapaciteti projekta su mogli da obuhvate 21 volontera, pa je odlučeno da u svakoj MZ budu odabrana tri volontera, te je odabранo 14 žena i 7 muškarača. Projekat je prepoznat i od strane Opštine, te su određena sredstva za Mrežu volontera predviđena i u opštinskom budžetu. Načelnik i zamjenik načelnika opštine Petrovo registrovani su kao volonteri.

Pomoć stanovništu se pruža na razne načine, npr. kao pomoć starim i iznemoglim licima, čišćenje snijega, dijeljenje humanitarne pomoći, saradnja s Centrom za socijalni rad i Domom zdravlja, npr. kod prevoza oboljelih na dijalužu.

Na taj način je djelovanje Mreže bilo vrlo vidljivo u zajednici, s ekonomskim efektima koji indirektno pomažu boljem društvenom statusu svih građana kroz uštede i ulaganja. Stvaranjem Mreže volontera otvorene su mnoge mogućnosti angažovanja volontera kroz učešće u kulturnim i sportskim dešavanjima. U toku realizacije projekta podijeljen je 21 komplet odjeće za volontere i posjećena su 174 penzionera. Tokom ozrenskog planinarskog maratona volonteri su dijelili kafu i čaj za 500 učesnika. U avgustu je izvršena smotra volontera gdje je svaka MZ dobila po 3 paketa hrane, ukupno 21 paket hrane podijeljen je na terenu. Predsjednici savjeta MZ napravili su detaljne liste socijalno isključenih kategorija stanovnika za cijelu opštinu.

Najveća vrijednost ovog projekta je jačanje svijesti o postojanju potrebe među socijalno ugroženim osobama u zajednici i djelovanje kroz aktivizam bez obzira na pol, starost, sposobnost, zaposlenost, nacionalnost, kako bi se obezbijedila minimalna briga cjelokupne zajednice.

CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Doprinijeti poboljšanju socijalnog položaja građana opštine Petrovo i opštoj dobrobiti zajednice.
METODE I PRAKSE	<ul style="list-style-type: none"> Stvaranje uslova za pružanje zdravstveno-socijalne zaštite i organizovanje raznih oblika međusobne pomoći građana u duhu humanizma i solidarnosti. Organizovanje i pružanje socijalne pomoći i zdravstvene zaštite građanima u stanju potrebe i u slučaju elementarnih nepogoda. Stvaranje uslova za razvijanje prijateljstva, solidarnosti i saradnje među građanima. Stvaranje uslova za gajenje duha humanizma i poštovanja drugih. Razvijanje i unapređenje dobrovoljnog rada u oblasti socijalne zaštite, posebno na pružanju pomoći socijalno-ugroženim licima.
AKTIVNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> Utvrđivanje potreba i određivanje prioriteta na Forumu građana. Objedinjavanje aktivnosti između MZ koje su odabrale pomoći socijalno ugroženom stanovništvu kao prioritet. Izbor 21 volontera kroz javni poziv, javne kriterije u skladu s propisima, očekivanim zadacima i ličnim opredjeljenjem za volontiranje. Organizovana edukacija u jednodnevnom trajanju za izabrane volontere (volonterstvo, principi, načini djelovanja, lična sigurnost, komunikacija s građanima, najbolji efekti i motivacija dobrog volontera). Nabavka 21 kompleta za odabранe volontere – obuća, odjeća i priručna sredstva. Nabavka novog terenskog vozila s pet sjedišta, prtljažnim prostorom za minimalno 500 kg, vućom na sva četiri točka; tehnička ispravnost i registracija, stavljanje u saobraćaj. Aktivnosti u toku kulturnih i sportskih dešavanja.
UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE	<ul style="list-style-type: none"> MZ na teritoriji opštine Petrovo Opština Petrovo Crveni krst Građani volonteri Djeca do 15 godina starosti Penzioneri s niskim primanjima Osobe starije od 60 godina bez primanja Žene koje traže zaposlenje bez primanja Cjelokupno stanovništvo u kriznim situacijama
PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Postojanje svijesti o potrebama stanovništva iz socijalno ugroženih kategorija i volje da im se pomogne kroz volonterski rad. Dobar uvid u potrebe zajednice i jedinstven nastup svih MZ u opštini sa zajedničkim ciljem. Saradnja između Opštine, Centra za socijalni rad, nevladine organizacije i MZ, te zajednice u širem smislu. Objedinjavanje projektnih sredstava u svrhu povećanja obima i produženja trajanja projektnih aktivnosti. Donatorska i sredstva iz opštinskog budžeta kojima je omogućeno pokretanje mreže i nabavka potrebne opreme.
FAKTORI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> Postojanje i jačanje svijesti o potrebi za brigu o socijalno ugroženom stanovništvu. Vraćanje vjere u duh zajednice i humanizam. Afirmacija volonterskog aktivizma i društveno korisnih aktivnosti. Posvećenost ideji solidarnosti, te odvažnost u pokretanju projekta velikog obima. Usklađenost projekta s prepoznatim potrebama u zajednici.

NABAVKA ULTRAZVUČNOG APARATA ZA MJESNU AMBULANTU

Brčko
MZ GRČICA

MODEL MZ

Prostor za pružanje usluga građanima

TEMA:

Olakšan pristup javnim službama i uslugama, Koordinacija s nadležnim javnim službama

KONTAKT:

Vedran Jovičić,
predsjednik MZ Grčica

OPIS PRIMJERA

Mjesna ambulanta u MZ Grčica pretodno nije raspolagala ultrazvučnim aparatom, a liste čekanja na pregled u drugim institucijama su bile duge i do dva mjeseca, što je posebno stvaralo probleme starijim osobama. Ova MZ broji oko deset hiljada stanovnika, što posebno naglašava relevantnost ove projektne ideje. U skorije vrijeme je primjetan odliv stanovništva, naročito mladih osoba iz ove MZ. Stoga je kroz fokus grupu među mještanima u MZ naglašeno da je ultrazvučni aparat neophodan za normalan rad mjesne ambulante, što bi omogućilo brže dijagnosticiranje zdravstvenih problema i doprinijelo pravovremenom određivanju terapije.

Ovaj projektni prioritet je naglašen i na Forumu građana, s ciljem olakšanog pristupa zdravstvenim uslugama svim korisnicima kojima je to potrebno, a naročito starijim osobama i socijalno-ugroženim porodicama.

Kroz prateće edukacije povećana je stručnost medicinskog osoblja, a praktična primjena ove vrste dijagnostike omogućena je u mjesnoj ambulanti. U pripremi projekta ostvarena je bliska saradnja i koordinacija MZ s predstavnicima Vlade Brčko Distrikta i Ministarstvom za zdravlje.

CILJEVI

- Poboljšanje kvaliteta života mještana u ruralnim mjesnim zajednicama.
 - Zaustavljanje odliva stanovništva, posebno iz ruralnih sredina.
 - Unapređenje zdravstvenih usluga i pružanje preventivne zdravstvene zaštite u mjesnom Domu zdravlja.
 - Povećanje kvaliteta zdravstvenih usluga i preventivne zdravstvene zaštite kroz nabavku ultrazvučnog aparata.
-

METODE I PRAKSE

- Nabavkom opreme poboljšan je kvalitet zdravstvenih usluga u mjesnoj ambulanti.
-

AKTIVNOSTI

- Organizovanje fokus grupe u MZ Grčica radi definisanja prioriteta i potreba.
 - Sastanci s predstvincima vlasti i javnih zdravstvenih ustanova.
 - Određivanje prioriteta na Forumu građana.
 - Raspisivanje tendera za nabavku ultrazvučnog aparata.
 - Edukacija medicinskog osoblja za korištenje UZV aparata.
 - Završna aktivnost i primopredaja aparata u Domu zdravlja.
-

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Opštinski organ uprave
 - Mjesna zajednica i građani
 - Dom zdravlja
 - Donatori
-

PREDUSLOVI

- Prepoznavanje prioriteta u zajednici.
 - Postojanje stručnog medicinskog kadra.
 - Donatorska sredstva za nabavku opreme.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Kvalitetno određivanje projektnih prioriteta u skladu s potrebama zajednice.
- Dobra i otvorena saradnja između MZ i opštinskog organa uprave.
- Uključivanje građana u definisanje problema čije je rješavanje za njih od velike važnosti.
- Svrishodnost projekta, koja je garant njegove održivosti.

PRIVREDNO DRUŠTVO VODOVOD MAOČA

Brčko
MZ MAOČA

MODEL MZ

Prostor za pružanje usluga građanima

TEMA:

Olakšan pristup javnim službama i uslugama, Koordinacija s nadležnim javnim službama

KONTAKT:

Jusuf Kurtalić,
predsjednik MZ Maoča i direktor Vodovoda Maoča

OPIS PRIMJERA

Ovaj primjer se ističe po tome što je zakonski okvir omogućio mjesnim zajednicama osnivanje privrednog društva koje na taj način ima pristup lokalnim resursima i u mogućnosti je da ostvaruje prihode, koji se dalje investiraju u projekte od interesa za lokalnu zajednicu. Naime, nakon što je donesen prvi Zakon o MZ u Brčko Distriktu, status vodovoda je postao upitan jer MZ kao udruženja građana nisu mogle obavljati djelatnosti koje uključuju upravljanje vodovodom i pružanje te vrste usluga. Naknadnim izmjenama Zakona o MZ u BD omogućeno je da MZ mogu obavljati privredne djelatnosti samo ako je svrha takvih djelatnosti ostvarivanje ciljeva mjesne zajednice. Takođe, mjesne zajednice mogu obavljati privredne djelatnosti koje nisu neposredno povezane s ostvarivanjem ciljeva mjesne zajednice ili tzv. nesrodne privredne djelatnosti samo preko posebno osnovanog pravnog lica koje će poslovati u skladu s odgovarajućim zakonom. U skladu s tim, privredno društvo „Vodovod Maoča“ je formirano 2007. g. i prvo je privredno društvo tog oblika koje je osnovala jedna mjesna zajednica. Njegova primarna funkcija je izgradnja i održavanje vodovodne mreže u ovoj mjesnoj zajednici, te redovno vodosnabdijevanje svih mještana. Osnivač i vlasnik privrednog društva je MZ Maoča, predsjednik MZ je takođe i direktor tog društva, a bira se na redovnim izborima. Skupština MZ je istovremeno i skupština privrednog društva, a na sličan način se bira i nadzorni odbor. To privredno društvo ima četiri uposlenika u redovnom radnom odnosu, koji isto-

vremeno obavljaju i druge poslove u mjesnoj zajednici te su na raspolaganju mještanima u toku radnog vremena. Na taj način je rukovodstvo mjesne zajednice dostupno mještanima osam sati svaki radni dan.

Uspješnim poslovanjem ovog preduzeća osigurano je kvalitetno održavanje i širenje kapaciteta mreže, zbog čega MZ Maoča za razliku od mnogih drugih MZ nema problem s vodosnabdijevanjem čak ni u ljetnim danima. Vodovodna mreža je dostupna u svim naseljima u MZ i pokriva preko 1400 domaćinstava i preko 4500 potrošača. Zbog tendencije širenja MZ Maoča, postoji potreba za proširenjem vodovodne mreže, a interes za priključenje na ovu vodovodnu mrežu su izrazila i okolna naselja koja ne pripadaju ovoj MZ, ako se za to stvore uslovi.

Prihodi od naplate po osnovu pruženih usluga su redovni i stepen naplate je dosta visok. To omogućava redovno i adekvatno održavanje vodovodne mreže. Privredno društvo posluje pozitivno, nema dugovanja niti prema dobavljačima niti prema poreskim institucijama, a obuvaćeno je i sistemom poreza na dodatnu vrijednost. Ostvarivanjem prihoda kroz pružanje tih usluga osigurana je finansijska samoodrživost mjesne zajednice, a time i poboljšanje uslova života za građane.

CILJEVI

- Omogućavanje dovoljnih količina pitke vode za stanovništvo MZ.
 - Poboljšanje kvaliteta života mještana u MZ Maoča.
 - Osnaživanje lokalnog vodovoda i pružanje usluga stanovništvu.
 - Ravnopravan položaj svih stanovnika MZ u pogledu pristupa pitkoj vodi.
-

METODE I PRAKSE

- Osnivanje privrednog društva Vodovod Maoča, u skladu sa Zakonom o mjesnim zajednicama Brčko Distrikta.
 - Imenovanje direktora Vodovoda, koji je istovremeno i predsjednik MZ, a koji se bira na redovnim izborima za MZ.
 - Skupština MZ djeluje i kao skupština privrednog društva.
 - Privredno društvo u stalnom radnom odnosu ima četiri uposlenika.
 - Privredno društvo ostvaruje redovne prihode kroz naplatu usluga, što omogućava održavanje mreže i nabavku materijala, te pokriva sve ostale troškove djelovanja i rada Kancelarije privrednog društva.
-

AKTIVNOSTI

- Aktivnosti potrebne za redovno vodosabdijevanje i održavanje vodovodne mreže.
 - Postupak izrade projektne dokumentacije.
 - Pribavljanje potrebnih dozvola i saglasnosti.
 - Nabavka radova kroz raspisivanje javnog poziva.
 - Izvođenje radova, ugradnja materijala i nadzor.
 - Promotivne aktivnosti i upoznavanje stanovništva s projektima.
-

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Vlada Brčko Distrikta
 - Mjesna zajednica
 - „Vodovod Maoča“ d.o.o.
-

PREDUSLOVI

- Prepoznavanje prioriteta u zajednici.
 - Postojanje privrednog društva zaduženog za mjesni vodovod.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Postizanje finansijske samoodrživosti mjesne zajednice kroz zakonsko rješenje koje je omogućilo osnivanje privrednog društva od strane MZ, te korištenje prirodnih resursa i ostvarivanje prihoda po osnovu pružanja usluga građanima.
- Kvalitetno određivanje projektnih prioriteta u skladu s potrebama zajednice.
- Saradnja između MZ i Vlade Brčko Distrikta.
- Uključivanje građana u definisanje problema čije je rješavanje za njih od velike važnosti.

OSPOSOBLJAVANJE RAFTING SEKCIJE ZA SPAŠAVANJE NA VODI I POD VODOM

Olovo

DOBROVOLJNO VATROGASNO
DRUŠTVO „OLOVO“

MODEL MZ

Pružanje usluga građanima

TEMA:

Delegirane nadležnosti, Koordinacija s nadležnim javnim službama, Koordinacija u slučaju elementarnih nepogoda

KONTAKT:

Senahid Ibrahimović,

predsjednik Upravnog odbora Dobrovoljnog vatrogasnog društva, Općina Olovo

OPIS PRIMJERA

Dobrovoljno vatrogasno društvo „Olovo“ je udruženje građana koje na volonterskoj bazi brine o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara. Od samog osnivanja Dobrovoljnog vatrogasnog društva „Olovo“, kroz ovaj način organizovanja pokušavalo se doći do rješenja problema lokalne zajednice kada je u pitanju organizovanje dobrovolsnih jedinica zaštite i spašavanja. To se prije svega odnosilo na poslove zaštite i spašavanja od požara.

Općina Olovo je područje izuzetno bogato riječnim tokovima, koji se zbog proljetnih kiša i topljenja snijega često izlivaju iz svojih korita. Izlivanje vode iz korita rijeka za posljedicu ima poplave, koje prouzrokuju velike materijalne štete te ugrožavaju ljudske živote. U vezi s navedenim, nameće se potreba postojanja i funkcionalisanja određene organizacione strukture koja bi se u takvim situacijama bavila evakuacijom ljudi, dostavom hrane, vode, sanitarija, itd. S obzirom da općina na svom području ne raspolaže pravnim subjektom čiji bi resursi mogli biti korišteni u takvim situacijama, neophodno je bilo

organizovati takvu strukturu na volonterskoj i dobrotoljnoj bazi.

Područje mjesnih zajednica Olovo i Olovske Luke je pod velikim rizikom od proljetnih poplava, što je i potvrđeno 2014. godine kada su kroz katastrofalne majske poplave nanesene ogromne štete lokalnom stanovništvu. Dobrovoljnim amaterskim angažmanom pojedinaca s priručnim sredstvima vršena je evakuacija stanovništva, stoke, dostava hrane, vode, sanitarija,

medicinske intervencije, itd. Zahvaljujući navedenom, izbjegnute su ljudske žrtve, umanjene materijalne štete, te je kroz ovu spoznaju bilo jasno da je neophodna organizacija jedne takve opremljene i obučene jedinice s obzirom da je za istu potvrđen ljudski potencijal kroz poslove koji su obavljali u poplavama 2014. godine.

Dobrovoljno vatrogasno društvo „Olovo“, okupljanjem određenog broja lica u svom sastavu koja su angažovana na

zadacima spašavanja, donjelo je Odluku o formiranju sekcije „Rafteri”, te pred sebe stavilo zadatak opremanja i obuke pripadnika te sekcije kako bi kroz turističku ponudu i pružanje obuka radili na promovisanju ove vrste aktivizma i sporta. Kroz organizovane pokazne vježbe, edukaciju u upravljanju čamcem, rafting ture niz korito rijeke Bioštice, sticala bi se određena materijalna sredstva kojima bi se obezbije-

dila samoodrživost sekcije. Adekvatno opremljena i obučena rafting sekcija u perspektivi bi mogla služiti i kao služba zaštite i spašavanja na vodi i pod vodom, te bi mogla biti na raspolaganju u situacijama poplava i utopljenika u koritima rijeka na području općine i šire.

Na taj način se u značajnoj mjeri može nadomjestiti nedostatak profesionalnih kapaciteta ove prirode na teritoriji

opcine Olovo, te bi se briga za stanovništvo u slučaju elementarnih nepogoda dijelila između vladinog i nevladinog sektora. Pored toga, dobit od pružanja turističkih usluga kroz rafting sekciju omogućava finansijsku održivost projekta.

CILJEVI

- Unapređenje turističke ponude na području općine Olovo uz akcenat na spašavanje na vodi i pod vodom.
- Nabavka adekvatne i funkcionalne opreme za spašavanje građana na vodi i pod vodom.
- Povećanje broja članova Udruženja.
- Stvaranje infrastrukture za pomoći i spašavanje u slučaju elementarnih nepogoda.
- Promocija sportskog raftinga.

METODE I PRAKSE

- Korištenje Dobrovoljnog vatrogasnog društva kao okvira za rješavanje pitanja spašavanja na vodi.
- Dvostruka funkcija rafting sekcije, u spašavanju u slučaju elementarnih nepogoda, i mogućnosti razvoja turizma kroz ponudu raftinga.
- Koordinacija i komunikacija s MZ i Općinom.
- Afirmacija volonterskog angažmana građana u slučaju elementarnih nepogoda.

AKTIVNOSTI

- Identifikacija potrebne opreme.
- Provodenje postupka za odabir ponuđača za nabavku rafting opreme.
- Nabavka rafting opreme.
- Formiranje rafting sekcije.
- Obuka za zaneresovane članove rafting sekcije.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Općinski organ uprave
- Dobrovoljno vatrogasno društvo
- Rukovodstvo MZ Olovo i Olovske Luke

PREDUSLOVI

- Podrška načelnika i općinskog organa uprave.
- Formiranje sekcije unutar Dobrovoljnog vatrogasnog društva.
- Saradnja između Općine, MZ i Dobrovoljnog vatrogasnog društva.

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Inovativan i kreativan pristup rješavanju jednog od problema u zajednici.
- Poticanje saradnje između MZ i Udruženja građana.
- Interes i angažman volontera, koji su se uključili u rafting sekciju.

KREATIVNA IGRAONICA ZA DJECU PREDŠKOLSKOG UZRASTA „NEVEN” MIOČE

OPIS PRIMJERA

U posljednje vrijeme je primjetan veliki odliv stanovništva s teritorije opštine Rudo. Veliki dio populacije koja napušta Rudo su mlađi bračni parovi s djecom. Kao jedan od razloga za odlazak navodi se i nedostatak sadržaja za djecu i mlađe. Naročito je vidan manjak prilika za socijalizaciju djece u ustanovama kao što su vrtići i igraonice.

Imajući to u vidu, Centar za odgovornu demokratiju „Luna“ je pokrenuo projekat obnove prostorija za smještaj dječje igraonice, kao privremenog rješenja u nedostatku vrtića. Projekat je usmjeren na nedostatak sadržaja za djecu predškolskog uzrasta u MZ Mioče. Projekat ima za cilj da doprinese razvoju kvalitetnijeg života djece predškolske dobi u MZ Mioče, kroz opremanje igraonice, radionica kreativnog i edukativno-odgojnog sadržaja, odnosa jednih prama drugima, prema sredini i svojoj porodici kroz promociju pozitivnih porodičnih vrijednosti.

Igraonica je smještena u prostoru učionice u osnovnoj školi, a posjećuje je oko 27 djece, uzrasta 3-5 godina, koji tu borave tri sata. Roditelji plaćaju participaciju od 10 KM, djeca iz socijalno ugroženih porodica i porodica s troje i više djece su oslobođena participacije. Ovim projektom su takođe obezbjedena radna mjesta za dvije vaspitačice.

Ovo je primjer i saradnje vladinog i nevladinog sektora, odnosno javnih institucija i udruženja građana. U saradnji s područnom osnovnom školom u Mioču i u saradnji s MZ Mioče dat je doprinos obogaćivanju sadržaja za djecu ruralnih dije-

Rudo

CENTAR ZA ODGOVORNU
DEMOKRATIJU „LUNA“

MODEL MZ

Pružanje usluga

TEMA:

Potrebe stanovništva. Delegirane nadležnosti. Koordinacija sa nadležnim službama.

KONTAKT:

Svetlana Vuković,
„COD Luna“ Rudo

lova Rudog, zatim popularizaciji dječijih prava, odgovornog roditeljstva, zdrave porodice i odnosa prema zajednici.

Kroz prateću kampanju „I djeца су важна“ ukazano je na značaj zdrave porodice i porodičnih vrijednosti za razvoj djece. Tokom kampanje izrađeni su promotivni materijali koristeći sadržaje s radionica koji su dijeljeni u osnovnoj školi, Centru za socijalni rad, u šalter sali Opštine Rudo i u „Kutku za najmlađe“. Takođe je vođena javna kampanja putem medija i društvenih mreža.

Jedna od aktivnosti je bila i obilježavanje tradicionalne manifestacije „Abrakadabra“ u kojoj učestvuju djeca predškolskog i školskog uzrasta s cijele teritorije opštine Rudo, te djeca iz dnevнog zbrinjavanja djece i mladih sa smetnjama u razvoju pri Centru za socijalni rad Rudo.

CILJEVI

- Doprinijeti razvoju kvalitetnijeg života djece predškolske dobi opremanjem igraonice, radionice kreativnog i edukativno-odgojnog sadržaja, odnosom jednih prema drugima, prema sredini i svojoj porodici kroz promociju pozitivnih porodičnih vrijednosti u opštini Rudo.
 - Uspostaviti kutak za najmlađe za razvoj i rad s djecom u ruralnoj MZ Mioče.
 - Obogatiti sadržaj za djecu predškolskog uzrasta u ruralnoj MZ Mioče.
 - Promovisati porodične vrijednosti i popularizovati odgovorno roditeljstvo kroz zajedničke aktivnosti za roditelje i djecu.
-

METODE I PRAKSE

- Promocija vrijednosti kroz aktivnosti s djecom i roditeljima.
 - Rad s djecom kroz igraonicu.
 - Saradnja između javnih institucija i udruženja građana.
 - Delegiranje usluga na MZ kroz saradnju s nevladinim sektorom.
-

AKTIVNOSTI

- Renoviranje prostora za kreativnu igraonicu za djecu predškolskog uzrasta „Neven” Mioče.
 - Uređenje prostora za kreativnu igraonicu.
 - Održavanje tri volonterske akcije čišćenja i prikupljanja igračaka za igraonicu.
 - Redovan rad igraonice i okupljanje 27 djece.
 - Održavanje interaktivnih radionica za predškolsku i školsku djecu.
 - Upošljavanje dvije vaspitačice.
 - Organizacija maskenbala i manifestacije „Abrakadabra”.
 - Izrada promotivnog materijala.
 - Javna kampanja putem medija i društvenih mreža.
-

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- MZ Mioče
 - Mladi MZ Mioče,
 - Opština Rudo
 - OŠ „Boško Buha” Štrpc i područnom OŠ Mioče
-

PREDUSLOVI

- Podrška lokalne zajednice, naročito načelnika opštine radu NVO i njihovim aktivnostima, uključujući sufinansiranje projekata.
 - Pokretačka snaga članova Udruženja je motivirala mještane MZ da se uključe u projekte.
 - Rad i podrška uposlenika u opštinskom organu uprave, koji identificiraju mogućnosti za nove projekte i uključuju MZ kako bi što uspješnije aplicirali.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Kreativnost i inovativnost u pristupu za rješavanje problema u zajednici.
- Dobar uvid u probleme u zajednici i potrebe građana.
- Uspjeh na osnovu vidljivih rezultata.
- Uspješna saradnja udruženja građana i MZ.
- Dobra saradnja s javnim institucijama, školama i organima lokalne uprave.

IZGRADNJA VRTIĆA ZA DJECU

Gradačac

MZ DONJA MEĐIĐA

MODEL MZ

Pružanje usluga građanima

TEMA:

Organizacija volonterskih akcija, Korištenje prostorija MZ,
Zaštita prava žena, mlađih, penzionera, i njihova uključenost

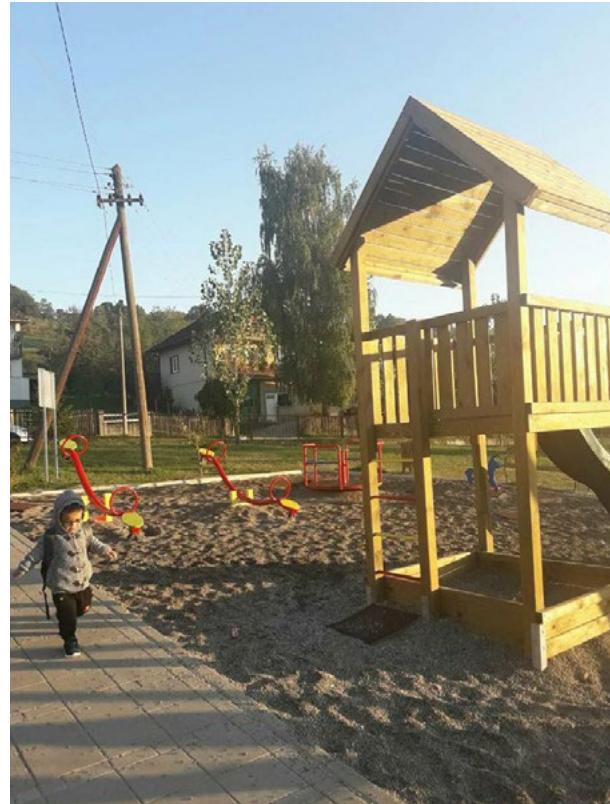
KONTAKT:

Omer Šaldić,
predsjednik Vijeća MZ Donja Međiđa

OPIS PRIMJERA

Prioritet koji je određen na Forumu građana je izgradnja otvorenog igrališta u školskom dvorištu i igraonice u sklopu objekta MZ. Nakon što su oba projekta realizirana, utvrđena je potreba za korištenjem igraonice kao prostora za cijelodnevni smještaj djece. U skladu s tim, prostor je dat na korištenje roditeljima djece predškolskog uzrasta koji su iskazali interes da u navedenom prostoru organizuju boravak djece u toku radnog vremena. Prostor je dat na korištenje bez novčane naknade, s tim da roditelji plaćaju tekuće mjesecne troškove. Time je riješen ogroman problem s kojim su se suočavali zaposleni roditelji koji nisu imali mogućnost da na drugi način riješe čuvanje djece u toku radnog vremena. Mnogi su zbog toga dolazili u dilemu da li da napuste posao, međutim na taj način su došli do adekvatnog rješenja.

Pored inicijalnih sredstava koja su donirana kroz projekat „Jačanje uloge MZ u BiH”, mještani i privrednici su obezbijedili dodatna sredstva za opremanje prostora igraonice. Roditelji posebno plaćaju naknadu vaspitačici i troškove jednog obroka u vrtiću. U vrtiću trenutno boravi oko 20 djece.

CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Rješavanje problema smještaja djece predškolskog uzrasta čiji su roditelji zaposleni. Obezbjedivanje prostora i sadržaja za aktivnosti djece školskog i predškolskog uzrasta.
METODE I PRAKSE	<ul style="list-style-type: none"> Mještani su putem Foruma građana odredili kao važan prioritet u ovoj MZ pronalaženje prostora za djecu. Vijeće i predsjednik Vijeća MZ su se angažovali na realizaciji ove ideje, ponudivši prostor u objektu MZ za smještaj igraonice. Predstavnici MZ su kroz dijalog s roditeljima utvrdili potrebu cjelodnevnog smještaja djece i na taj način došli na ideju otvaranja vrtića. Mještani i privrednici su obezbijedili dodatna sredstva za opremanje vrtića. Roditelji djece koja koriste usluge vrtića snose tekuće troškove i plaćaju naknadu za vaspitačicu u vrtiću. Igralište koje je izgrađeno u sklopu školskog dvorišta je dato na korištenje djeci iz ove MZ, te je tako obezbijeđen dodatni sadržaj za njihov kvalitetniji odgoj i razvoj.
AKTIVNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> Određivanje prioriteta kroz Forum građana. Otvorena komunikacija s roditeljima. Davanje na korištenje prostora MZ u svrhu opremanja igraonice, a potom i vrtića. Aktivnosti na adaptaciji i opremanju prostora. Prikupljanje dodatnih sredstava od mještana i privrednika. Ustupanje igraonice roditeljima djece predškolskog uzrasta na korištenje i otvaranje vrtića.
UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE	<ul style="list-style-type: none"> Vijeće i predsjednik Vijeća MZ Mještani i privrednici Roditelji djece predškolskog uzrasta Donatori.
PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Dobar odziv mještana na Forumu. Dobro identifikovana potreba mještana MZ. Angažman predsjednika MZ u skladu s potrebama stanovništva. Vidljivi rezultati i transparentnost u svim fazama provedbe projekta. Sredstva obezbijedena od strane donatora, mještana i privrednika.
FAKTORI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> Bliska saradnja mještana s rukovodstvom MZ. Odgovornost rukovodstva MZ spram potreba mještana. Kreativnost i inventivnost u osmišljavanju projekta.

SUBJEKTIVITET I PROFESIONALIZACIJA MZ

**RIJEŠITI SUBJEKTIVITET MZ I
DODIJELITI IM STATUS PRAVNOG
LICA.**

Dodjelom statusa pravnog lica definiše se novi nivo vlasti u BiH

Dodijeliti status pravnog lica, ali ga zakonom ograničiti

MZ moraju biti pravna lica s pravnom odgovornosti

Obavezno status pravnog lica ili status udruženja građana od posebnog interesa za lokalnu samoupravu

**ORGANIZACIJU MZ
PROFESIONALIZIRATI NA TAJ NAČIN
DA ODREĐENI BROJ UPOSLENIKA
(OVISNO O VELIČINI MZ) BUDE
STALNO ZAPOSLEN I PLAĆEN ZA
SVOJ RAD**

Osoblje MZ ne može obavljati te dužnosti kao sporednu djelatnost, jer se tako ne pridaje dovoljno pažnje radu MZ, a bez materijalnog interesa teško je očekivati aktivan angažman na odgovornim pozicijama

To je moguće samo ako se reformiše sistem MZ, odnosno ako se smanji broj MZ, jer ako se to ne uradi, onda je volontiranje neophodno pravilo za funkcionisanje MZ

Treba profesionalizirati, ali mali broj članova MZ, što treba analizirati zavisno od strukture i specifičnosti LZ i MZ (predsjednik i sekretar)

Nije opravdano zapošljavati radnika profesionalno, već propisati da opštine/općine i gradovi imaju stručnog saradnika na raspolažanju MZ. Za sada se dobrim pokazuje i opštinski/općinski odjel za MZ koji prepozna je koordinatora za nekoliko MZ

Ugovor o djelu za zaposlene u MZ

PRAVNI OKVIR KOJI REGULIŠE STATUS I RAD MZ

Brčko
BRČKO DISTRIKT

MODEL MZ

Status i resursi MZ

TEMA:

Pravni subjektivitet MZ, Depolitizacija

KONTAKT:

Anica Radić-Savić,

šefica Pododjeljenja za podršku mjesnim zajednicama i nevladnim organizacijama

Amir Karamujić,

stručni referent za podršku mjesnim zajednicama u Pododjeljenju

OPIS PRIMJERA

U periodu prije formiranja Brčko Distrikta, uloga mjesnih zajednica je bila značajno ispolitizirana, a neke su se postavljale i kao remetilački faktor u implementaciji arbitražne odluke, kao i povratka i pomirenja. Ured visokog predstavnika je tada donio odluku o ukidanju mjesnih zajednica. Nakon poplava 2001. g. pokazalo se da javne službe nisu bile u mogućnosti da same iznesu teret posljedica poplava, dok su se predstavnici nekadašnjih mjesnih zajednica stavili u funkciju pružanja pomoći stanovništvu i sanacije štete. OHR je potom formirao radnu grupu, koja je izradila Nacrt zakona kojim bi se definisao status MZ. Skupština Distrikta je u februaru 2003. g. donijela Zakon o mjesnim zajednicama u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, kojim se uređuje osnivanje, unutrašnja organizacija, aktivnost, finansiranje i registracija mjesnih zajednica. Skupština Distrikta odlučuje o obrazovanju, odnosno promjeni područja mjesnih

zajednica, na način koji osigurava da svako područje mjesne zajednice predstavlja teritorijalnu i funkcionalnu cjelinu u kojoj postoji međusobna povezanost stanovnika uslijed postojanja zajedničkih potreba i interesa. Rad ukupno 78 MZ koordinira se kroz Pododjeljenje za podršku mjesnim zajednicama i nevladnim organizacijama, koje je dio Odjeljenja za stručne i administrativne poslove Brčko Distrikta.

Mjesna zajednica je na taj način dobila status registrovanog udruženja, koje ima za cilj omogućavanje učešća građana u radu institucija Brčko Distrikta, i to kroz savjetodavnu aktivnost o pitanjima koja se tiču unapređivanja kvaliteta življenja stanovnika područja određene mjesne zajednice. Mjesna zajednica se prilikom registracije upisuje u registar udruženja.

Članovi udruženja su stanovnici mjesne zajednice, koji u njenom radu učestvuju dobrovoljno. Za osnivanje mjesne zajednice potrebno je da se najmanje 50% plus jedan punoljetni stanovnik učlani u mjesnu zajednicu. Stanovnik može biti član samo jedne mjesne zajednice.

Uloga MZ je da omogućavaju ostvarenje organizovane komunikacije između stanovnika područja mjesne zajednice i institucija Distrikta o pitanjima koja se tiču unapređivanja kvaliteta življenja stanovnika područja mjesne zajednice; podnose savjetodavne preporuke institucijama Distrikta o pitanjima koja se tiču unapređivanja kvaliteta življenja stanovnika područja mjesne zajednice, a naročito u oblastima infrastrukturnog razvoja, urbanog planiranja, rekonstrukcije, ekonomskog razvoja i pomoći socijalno ugroženim kategorijama stanovnika; samostalno organizuju i sprovode projekte koji do-

prinose unapređivanju kvaliteta života stanovnika područja mjesne zajednice.

Zakonom je takođe definisano da aktivnosti mjesne zajednice ne mogu uključivati angažovanje u predizbornoj kampanji, prikupljanje sredstava za kandidate, finansiranje i promovisanje kandidata, odnosno političkih kandidata. Izvori finansiranja mjesnih zajednica uključuju: članarine, ukoliko postoje, dobrovoljne priloge i poklone stranih i domaćih fizičkih i pravnih lica; prihod od privrednih aktivnosti mjesne zajednice.

Svaka mjesna zajednica donosi vlastiti statut, a organe mjesne zajednice čine skupština, upravni odbor i predsjednik mjesne zajednice. Skupštinu mjesne zajednice čine svi punoljetni članovi mjesne zajednice, a može biti sazvana i na inicijativu najmanje 10% članova mjesne zajednice. Predsjednik mjesne zajednice predstavlja mjesnu zajednicu; predsedava sjednicama skupštine; provodi odluke skupštine i upravnog odbora mjesne zajednice; podnosi periodični izvještaj o svom radu skupštini na usvajanje. Predsjednici MZ su angažovani na volonterskoj osnovi. Uposlenici Pododjeljenja za rad s MZ ne mogu biti članovi skupštine MZ.

CILJEVI

- Stvaranje pravnog okvira za rad mjesnih zajednica.
- Rješavanje subjektiviteta MZ u Brčko Distiku.
- Koordinacija i komunikacija s MZ.
- Transparentnost i odgovornost u radu MZ.
- Olakšavanje rada MZ.

METODE I PRAKSE

- Rješavanje subjektiviteta MZ kroz status udruženja građana.

AKTIVNOSTI

- Brčko Distrikat dodjeljuje grantove MZ po osnovu javnog poziva.
- Izrada programskega planova i planova budžeta MZ.
- Pododjeljenje je pripremilo predložak finansijskog plana, izvještaja o radu MZ, izvještaja o planu i programu rada MZ.
- Vlada Brčko Distrikta je propisala da svaka MZ treba imati vlastiti prostor za rad.
- Vlada svake godine izdvaja sredstva za nabavku namještaja i opreme za MZ.
- Dio kapitalnog budžeta se izdvaja za potrebe projekata u MZ.
- Komunikacija i koordinacija se odvija preko Pododjeljenja za rad MZ i nevladinih organizacija.
- Konsultacije MZ prilikom usvajanja budžeta i plana kapitalnih ulaganja. Vlada Brčko Distrikta organizuje tri javne rasprave godišnje, gdje je prijedloge za kapitalna ulaganja moguće dosaviti pismeno ili usmeno. Sve prijedloge razmatra finansijska komisija.
- Pododjeljenje koordinira rad svih MZ, te pruža stručnu pomoć kod izrade godišnjih planova i izvještaja.
- Na početku godine se održi sastanak sa svim odjeljenjima Vlade Brčko Distrikta.
- Svi zahtjevi i dopisi MZ upućeni Vladi i drugim odjeljenjima idu preko Pododjeljenja.
- Pododjeljenje vodi evidenciju o članstvu u MZ.
- U Brčko Distriktu postoji oko 20 mjesnih matičnih ureda, koji su elektronski povezani s glavnim matičnim uredom.
- Druga odjeljenja preko Pododjeljenja za rad s MZ koordiniraju i komuniciraju s MZ (npr. kod izrade regulacionog plana ili kod javnih kampanja u svrhu kategorizacije javnih puteva).
- Kroz glavni operativni plan za odbranu od poplava predsjednici MZ su određeni kao potezni rukovodioci koji s Centrom za obavljanje koordiniraju i sugeriraju akcije na terenu. Taj model se pokazao naročito korisnim tokom poplava 2001. i 2014. g.

**UČESNICI,
PARTNERI I
CILJNE GRUPE**

- Vlada Brčko Distrikta
- Mjesne zajednice

PREDUSLOVI

- Usvajanje Zakona od strane Skupštine Brčko Distrikta.

**FAKTORI
USPJEŠNOSTI**

- Temelji i prakse uspostavljeni na samom početku su se pokazali uspješnim i održivim.
- Jedinstvena rješenja za sve MZ.

ODSJEK ZA POSLOVE S MJESNIM ZAJEDNICAMA

Bijeljina
GRAD BIJELJINA

MODEL MZ

Status i resursi

TEMA:

Funkcionisanje mjesne zajednice

KONTAKT:

Slaviša Savić,

šef Odsjeka za MZ, Grad Bijeljina
055 211 787, mz@gradbijeljina.org

OPIS PRIMJERA

MZ nemaju status pravnog lica u Republici Srpskoj. Nakon ukidanja statusa pravnog lica, imovina MZ je prešla na jedinice lokalne samouprave.

Ono što izdvaja ovaj primjer jeste način na koji je funkcionisanje MZ omogućeno u okviru postojećih zakonskih rješenja bez obzira na činjenicu da MZ nemaju status pravnog lica. S obzirom na veličinu grada Bijeljina, zadržavanje MZ je bilo izuzetno važno iz perspektive zastupanja interesa svih dijelova opštine. U tom smislu donesen je akt kojim je formirana stručna služba pri Gradskoj upravi, kao samostalni odsjek sa značajnim brojem uposlenika, uključujući službenike u kancelarijama MZ. Time je MZ dato na značaju i osigurana je osnova za njihovo daljnje jačanje.

Na teritoriji grada Bijeljina postoji velika raznolikost u veličini i karakteru MZ. Određene MZ su prethodno bila naselja, pa im je dodijeljen status naseljenog mjesta. Gradska uprava je prepoznala potrebu za preciznim definisanjem teritorije svake MZ, pa je donijela Odluku o područjima MZ, što je građanima omogućilo lakše ostvarivanje njihovih potreba. U određenim MZ postoji značajan broj povratnika, dok u nekoliko mjesnih zajednica živi veliki procenat romske populacije.

Stavljanjem osoba ženskog spola na kandidatske liste omogućen je izbor nekoliko žena za predsjednice savjeta MZ. Na taj način je 88 žena izabrano u savjete MZ, ili oko 20%.

Prije 15 g. gradska uprava je u prosjeku sufinansirala oko 30% projekata, a građani 70%. Danas je ta proporcija obrnuta.

CILJEVI

- Omogućiti funkcionisanje i rad MZ u okviru zakonskog okvira.
- Formirati stručnu službu za rad s MZ.
- MZ u svakom naseljenom mjestu.

METODE I PRAKSE

- Formirano je 70 MZ.
- Akt o unutrašnjoj organizaciji gradske uprave donesen je 2008. g., u kojem je jasno precizirana uloga prvo odjeljenja, pa onda Odsjeka za MZ. Odsjek je direktno odgovoran gradonačelniku. Uspostavljene su jasnije linije odgovornosti.
- Stručna služba pri Gradskoj upravi broji 13 uposlenika, uključujući službenike u kancelarijama MZ. Na sedam lokacija postoje kancelarije MZ s po jednim službenikom.

- U MZ Janja, koja ima najveći broj stanovnika, uposlena su 3 službenika, od kojih je jedan zadužen za okolna mjesta.
 - Glasanje se obavlja tajno prema listama kandidata za rukovodstvo MZ kroz savjet MZ.
 - Postoji tendencija da svako naselje bira po jednog člana savjeta MZ.
 - Velika izlaznost na izbore za savjet u ruralnim MZ, niža u urbanim.
 - Odlukom definisano da MZ koje obezbijede veće učešće u sufinansiranju imaju prioritet.
 - Odlukom o područjima MZ pobrojane su sve ulice i jasno definisana područja. To građanima olakšava pristup i ostvarivanje potreba jer znaju kojoj MZ pripadaju.
-

AKTIVNOSTI

- Odsjek priprema sve stručno-administrativne poslove za MZ.
 - Kancelarije MZ vrše poslove praćenja postupaka, podnošenja inicijativa, obezbjeđivanja obrazaca za sufinansiranje projekata, podnošenje podnesaka, vode evidenciju pečata, itd.
 - U svakoj kancelariji MZ se nalazi i mjesni ured s matičarem, koji je elektronski povezan s glavnim matičnim uredom.
 - Šef Odsjeka za MZ često prisustvuje sjednicama savjeta MZ, naročito kod pripreme projekata.
 - Koordinacija sa JLS se obavlja preko službenika u MZ.
 - Službenici u MZ zajedno sa službenicima Odsjeka u Gradskoj upravi zajedno prate realizaciju podnesaka i koordiniraju s drugim službama kako bi blagovremeno obezbijedili odgovor.
 - MZ su pozvane na javne rasprave kod izrade budžeta.
 - Pri Skupštini grada postoji Komisija za MZ. Ona obavezno zasjeda prije usvajanja izveštaja o radu MZ i kod usvajanja budžeta.
 - Koordinacija s nadležnim entitetskim i državnim ministarstvima (npr. poljoprivrede ili za izbjeglice i raseljena lica).
-

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Gradska uprava sa svim nadležnim službama.
 - Udruženja građana.
 - Udruženja koja predstavljaju manjinsku populaciju i zastupaju njihove interese.
 - Pojedinci koji su aktvni kroz savjete MZ.
-

PREDUSLOVI

- Kontinuirani dijalog između MZ i JLS, postojanje dogovora oko finansiranja i provedbe projekata.
 - Koordinacija sa službenicima u MZ.
 - Dobar uvid u stanje na terenu od strane Odsjeka i šefa Odsjeka.
 - Koordinacija s drugim nadležnim službama u gradskoj upravi.
 - Tehnička opremljenost, naročito u svrhu praćenja projekata.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Službenici u MZ aktiviraju savjete.
- U MZ s manjinskom populacijom dobra je saradnja s udruženjima građana.
- Odsjek služi kao servis MZ.
- Dobra komunikacija između Odsjeka, predsjednika savjeta MZ i službenika MZ.
- Dobra komunikacija s građanima.
- Prisutnost na terenu u svrhu kandidovanja pitanja i praćenja provedbe projekata.
- Korektni odnosi, dobar protok informacija.
- Povjerenje građana, naročito kod projekata sufinansiranja.
- Značajan stepen odsustva politike iz rada MZ.
- Proaktivni predsjednici MZ – veći broj projekata i veći stepen njihove realizacije.
- MZ data mogućnost da iniciraju i odlučuju o projektima, u skladu s propisima.
- Model koji u fokus stavlja građane i njihove potrebe.

IZRADA JEDINSTVENOG POSLOVNIKA O RADU SAVJETA MZ

Olovo
OPĆINA OLOVO

MODEL MZ

Status MZ i resursi

TEMA:

Status i subjektivitet MZ. Statuti MZ, definisanje nadležnosti i odgovornosti rukovodstva MZ.

KONTAKT:

Hedija Jamaković,

stručni saradnik za opće, upravne i zajedničke poslove,
Općina Olovo

OPIS PRIMJERA

U Statutu općine Olovo navedene su nadležnosti MZ, uloge zborova MZ, izbor predsjednika MZ, itd. Iako Statut općine Olovo sadrži odredbe koje definiraju rad MZ, ukazala se potreba za jasnijim definisanjem uloge savjeta MZ, što je učinjeno kroz izradu jedinstvenog Poslovnika o radu savjeta MZ. Tome je doprinijela činjenica da općina Olovo broji 15 MZ, koje uglavnom nemaju pravilnike o radu niti statute MZ. Svaka MZ pokriva više podružnica, u zavisnosti od broja stanovnika, te ima predsjednika savjeta i zamjenika koji su angažirani na volonterskoj osnovi. Savjeti broje 5-7 članova.

Poslovnikom o radu savjeta MZ uređuje se izbor, mandat, prava i dužnosti predsjednika MZ i članova savjeta, organizacija i način rada savjeta, sazivanje i vođenje savjeta, odlučivanje, izbor predsjednika savjeta MZ i povremenih radnih tijela, akti savjeta, javnost rada kao i pitanja od značaja za rad savjeta. Poslovnik je usklađen sa Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH i savjet MZ je obavezi da

svoj način rada organizira onako kako je propisano tim zakonom. Djelokrug rada savjeta utvrđen je Statutom općine Olovo. MZ su imale priliku da dostave primjedbe, komentare i prijedloge na Nacrt poslovnika.

Mandat članova savjeta MZ je četiri godine. Predsjednik savjeta bira se iz reda članova savjeta MZ na isti period. Sjednice savjeta održavaju se najmanje jednom mjesечно, a Poslovnik sadrži i druge odredbe u vezi s održavanjem sjednica, vođenjem zapisnika, načinom glasanja i formiranjem povremenih radnih tijela. Kvorum potreban za održavanje sjednice savjeta je polovina članova, a odluke se donose većinom glasova svih članova. Glasanje se vrši javno. Takođe su definisane procedure za opoziv, odnosno razriješenje predsjednika i članova savjeta.

Savjet donosi opće akte, programe i planove utvrđene Statutom općine i Statutom MZ, te odluke, preporuke i zaključke.

Prethodno je rad s MZ bio u nadležnosti Službe za ekonomski poslovi. Od 2013. godine u Pravilnik o sistematizaciji i organizaciji radnih mesta Općine je uvršteno radno mjesto stručnog saradnika za koordinaciju s MZ. Stručni saradnik kooordinira rad svih MZ, pismeno i usmeno. Kod izrade plana kapitalnih ulaganja, MZ se obraćaju zahtjevom načelniku općine. Provedbu kapitalnih projekata prati stručni saradnik za koordinaciju s MZ. Koordinacija se obavlja po potrebi i uglavnom na zahtjev MZ. Općina Olovo raspisuje javni poziv svake godine za dostavu prijedloga za izradu plana kapitalnih ulaganja u svrhu pripreme i usvajanja budžeta.

CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje uloge MZ i njihovo kvalitetnije uključivanje u rad općinskog organa uprave i proces odlučivanja. Depolitizacija procesa odlučivanja i stavljanje građana u prvi plan. Izrada Poslovnika za MZ u svrhu jedinstvenog uređivanja rada savjeta MZ i njihove organizacije. Institucionalizirati rad MZ i prenijeti određene nadležnosti na MZ.
METODE I PRAKSE	<ul style="list-style-type: none"> Ujednačavanje norme i prakse koje definišu rad savjeta MZ. Prenos nadležnosti na MZ i dekoncentracija usluga u slučaju elementarnih nepogoda. Koordinacija i komunikacija s MZ prilikom usvajanja plana kapitalnih ulaganja.
AKTIVNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> Koordiniranje aktivnosti i zahtjeva MZ pismenim i usmenim putem. Održavanje sastanaka s predsjednicima savjeta MZ. Objavljivanje javnog poziva s ciljem podnošenja zahtjeva za finansiranje. Uvrštavanje prijedloga MZ u budžet općine Olovka. Izrada Nacrta poslovnika i provođenje konsultacija sa savjetima MZ na teritoriji cijele općine. Uvođenje norme i prakse koje definišu rad savjeta MZ na jedinstven način u cijeloj općini kroz Poslovnik o radu savjeta MZ. Korištenje sličnih praksi iz drugih općina (Tešanj).
UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE	<ul style="list-style-type: none"> Općinski organ uprave Organi MZ i građani.
PREDUSLOVI	<ul style="list-style-type: none"> Politička odluka i podrška načelnika procesu jačanja MZ. Uključivanje savjeta MZ u izradu Nacrta poslovnika za MZ kroz konsultacije. Otvorena saradnja između Općine i MZ i dobra komunikacija.
FAKTORI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> Političko opredjeljenje za jačanje MZ i njihovo uključivanje u proces donošenja odluka. Postojanje vizije o ulozi MZ u poboljšanju kvaliteta usluga koje se pružaju građanima. Poticanje saradnje između MZ i udruženja građana. Interes i angažman velikog broja predsjednika savjeta MZ, koji su se uključili u procesu jačanja uloge MZ.

UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA I KADROVI

Redefinirati poziciju predsjednika MZ u smislu profesionalizacije.

Definisati izbor predsjednika MZ (putem izbora ili putem javnog konkursa na mandatni period).

Izbor predsjednika, putem izbora, neposredno na mandatni period, ali na prijedlog građana a ne političkih stranaka.

Gdje je potrebno i moguće, uvesti povjerenike za pojedina naselja ili zaseoke.

Ovo pitanje regulisati samo tamo gdje nema dovoljno stanovništva, ali bi bilo dobro da načelnik općine direktno imenuje tog povjerenika.

Međutim, ako MZ dobro funkcioniše, i ako su u njoj zastupljeni predstavnici svih zaseoka ili naselja, za tim nema potrebe.

Dosta ispitanika je ipak protiv ovog prijedloga, jer smatraju da bi se time otvorila mogućnost za dodatne politizacije jer bi postojala mogućnost da imamo više povjerenika od predstavnika savjeta MZ.

Jasno definisati nadležnosti predsjednika i sekretara MZ.

Isključivo Statutom rješiti.

Nadležnosti predsjednika MZ:

Saziva savjet

Zastupa MZ

Potpisuje akte

Nadležnosti sekretara MZ:

Materijalno-tehničko poslovanje

Administrativna pitanja

Tehnički poslovi

Supotpisnik akta za MZ

ODJEL ZA POSLOVE MJESNIH ZAJEDNICA

Zenica
GRADSKA UPRAVA ZENICA

MODEL MZ

Unutrašnja organizacija i izbor organa MZ

TEMA:

Nadležnosti sekretara i predsjednika MZ, Koordinacija MZ i JLS, Izbori organa

KONTAKT:

Aida Isaković,

Koordinatorica za projekat Jačanje uloge MZ u BiH,
Grad Zenica

OPIS PRIMJERA

Grad Zenica ima formiran Odjel za poslove MZ u sklopu kojeg se nalazi i šest sekretara zadužena za rad sa 74 MZ i smješteni su u kancelarijama MZ. Jedan od sekretara je i menadžer Društvenog centra Zenica, koji se nalazi u okviru prostorija MZ. Kancelarije sekretara nalaze se u urbanim MZ i obuhvataju rad s 15 do 22 MZ. Sekretari pružaju administrativno-tehničku pomoć savjetima MZ. Njihova uloga nije da pružaju svjete samo organima MZ, nego i građanima koji im se obrate.

Prednost formiranja zasebnog odjela je u bržem rješavanju zahtjeva i efikasnijoj komunikaciji unutar gradske uprave, bržem donošenju odluka, naročito imajući u vidu veliki broj MZ. Odjel vrši koordinaciju između MZ na nivou grada i vrši nadzor nad radom organa MZ. U nadležnosti Odjela su i objekti društvenih domova. Na nivou grada je donesena Odluka o načinu korištenja i upravljanja objektima društvenih domova. U dosta MZ je sjedište MZ u tim objektima, pa je razdvojen prostor koji je potreban za rad organa MZ od dijela prostora koji bi se mogao izdavati trećim licima na komercijalnim osnovama. Nastoji se da se višak prostora stavi u funkciju kako bi se zaštitili objekti i sprječila njihova devastacija.

MZ u sklopu jednog sliva formiraju Koordinacioni odbor svih MZ, koji je dosta aktivan. MZ unutar Koordinacionog odbora povezuju zajednički problemi, npr. izgradnja puteva i infrastrukture, o čemu formiraju zajednički stav koji upućuju u javnu raspravu kroz vijeća MZ. Ta vrsta koordinacije se poka-

zala kao izuzetno dobra praksa. Koordinacioni odbor se formira na taj način da svaka MZ kandiduje jednog člana, što je najčešće predsjednik savjeta MZ. Sekretar tih MZ takođe prisustvuje sastancima koordinacionog odbora. Koordinacioni odbor zajednički donosi zahtjev gradskoj upravi u ime svih MZ, kao što je bio slučaj npr. s bespravnom sjećom šuma na području Babinskog sliva, zatim problem s prevozom đaka što je riješeno kroz zajednički nastup na sastancima sa Zenicatransom, kod aktivnosti vezanih za izgradnju ambulante u kojoj su nedavno renovirane prostorije s obzirom da je ambulanta bila smještena u neuslovnim prostorijama Društvenog doma, kod organiziranog odvoza otpada koji je riješen s komunalnim preduzećem, itd.

CILJEVI

- Jačanje uloge MZ kroz izmjene u sistematizaciji Gradske uprave i formiranjem Službe za poslove s MZ.
 - Veće učešće građana u aktivnostima MZ, naročito žena i mladih.
 - Transparentniji izborni proces u MZ.
 - Zastupljenost svih mjesnih područja u organima MZ.
 - Bolja koordinacija i komunikacija između MZ, kao i sa Gradskom upravom.
 - Bolji uvid u potrebe zajednice kroz rad s MZ.
-

METODE I PRAKSE

- Pravilnikom o sistematizaciji i organizaciji radnih mjesta izdvojena je posebna organizaciona jedinica za poslove MZ.
 - Postojanjem Sektora kao samostalne jedinice unutar Gradske uprave znatno je olakšana komunikacija s MZ.
 - Pri izboru članova savjeta MZ poštaje se kriterij spolne ravnopravnosti i teritorijalne zastupljenosti.
 - Edukacija predsjednika MZ o opštim aspektima poslovanja i nadležnostima Gradske uprave, te funkciji MZ.
 - Savjeti MZ su obavezni na godišnjem nivou dostaviti Izvještaj o aktivnostima Službi za poslove MZ dok se svim MZ dostavlja Nacrt budžeta u svrhu iznošenja primjedbi, prijedloga i sugestija.
 - Sekretari MZ su u svakodnevnom kontaktu s predsjednicima savjeta MZ i redovno posjećuju svaku MZ. Komunikacija između sekretara i predsjednika MZ je izuzetno dobra, i odvija se i mimo radnog vremena.
 - Izbori u MZ se vrše tajnim glasanjem. Ključna prednost tajnog glasanja na zborovima građana je veći odziv građana, što rješava problem obezbjeđivanja kvoruma. Takođe sprečava moguće zloupotrebe kao što je npr. prisustvo građana s teritorije drugih MZ. Izbori se vrše uz pomoć biračkih spiskova. Izbole provodi radno predsjedništvo, koje vrši kontrolu da ne bi došlo do kršenja pravila i procedura.
 - U određenim slučajevima, MZ direktno kontaktiraju članove Gradskog vijeća.
 - Kod odabira kapitalnih investicija, MZ dostave prijedloge kapitalnih projekata. MZ imaju priliku da i tokom posjete gradonačelnika iznesu svoje prijedloge.
 - Prilikom izbora za savjet MZ vodi se računa o spolnoj, nacionalnoj i teritorijalnoj zastupljenosti, kako bi iz svakog mjesnog područja u savjetu bio barem po jedan član.
-

AKTIVNOSTI

- Pružanje administrativno-tehničke pomoći MZ.
- Vođenje knjigovodstvene evidencije za sve MZ.
- Koordiniranje aktivnosti između službi Gradske uprave i MZ.
- Nadzor nad radom organa MZ.
- Sekretari izlaze na teren po potrebi, obilaze i pripremaju materijale za sjednice savjeta, obrađuju dokumente zapisnički, upućuju dopise, koordiniraju, izlaze na teren s Gradskom upravom i djeluju kao spona s drugim službama Gradske uprave i građana, odnosno MZ.
- Izдавanje objekta Društvenog doma zainteresiranim trećim licima (privrednicima, udruženjima, KUD-u).
- Sektor za poslove MZ vodi evidenciju svih zaprimljenih dopisa, kao i dopisa upućenih drugim službama, te evidenciju odgovora na dopise.
- Evidencija se svaki mjesec dostavlja MZ, kako bi one imale uvid u to koliko dopisa su dostavile i na koliko je odgovoreno. Evidencija se vodi kroz za to namjenski izrađen software.
- Sektor za poslove MZ vodi statistiku o strukturi savjeta MZ, zastupljenosti žena i mladih, socijalnoj i starosnoj strukturi. Na osnovu tih podataka evidentno je da je mali broj žena i mladih uključeno u organe MZ, iako ih je bilo dosta na kandidatskim listama.

- Savjeti MZ su obavezni da podnose godišnje izvještaje Gradskom vijeću. Izvještaj se dostavlja u tabelarnom formatu, a zatim sumiranje vrši Sektor za poslove MZ i dostavlja ga Gradskom vijeću na usvajanje. Izvještaj sadrži informacije o tome koliko je bilo sastanaka savjeta i zborova građana, koja je problematika razmatrana na zborovima i savjetima, koliko je odluka i zaključaka doneseno, koliko je razmatrano tačaka dnevnog reda i koje su aktivnosti provedene na nivou svake MZ i šta su oni sopstvenim radom i sredstvima uradili.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Službe gradske uprave
- Savjeti MZ
- Predsjednici MZ
- Udruženja građana
- Gradski vijećnici.

PREDUSLOVI

- Aktivnosti u MZ vode većoj animiranosti građana, te time i njihovih predstavnika, članova savjeta.
- Organiziranje obuka, izleta, humanitarne pomoći povećava veću animiranost mještana MZ.
- Reorganizacija radnih mjesta u Opštini/formiranje posebne organizacione jedinice za rad s MZ.
- Adekvatan broj uposlenika u Službi za poslove MZ.
- Sekretari MZ su uposlenici Službe za poslove MZ.
- Većina MZ imaju zadovoljavajuće prostorije za rad.
- Kontinuirano educiranje savjeta MZ o ulozi i značaju MZ, i značaju ličnog angažmana, i o većem uključivanju mladih i žena u MZ.
- U nekim društvenim domovima su smještene područne ambulante i škole. U četiri MZ nalaze se punktovi narodne kuhinje, a u 12 djeluje Klub za iznemogla i stara lica.
- Finansiranje MZ je u sklopu Trezora grada, te su njihovi žiro-računi ukinuti.

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Brži protok informacija između građana i Gradske uprave po formiranju Službe za MZ (sekretari zahtjeve MZ direktno prosljeđuju nadležnim gradskim službama).
- Educiranost šefa službe, upućenost u potrebe i situaciju na terenu, dobra komunikacija unutar Službe, te želja za stalnim unapređenjima u radu s MZ.
- Educiranje članova savjeta MZ o ulozi, funkciji i značaju MZ.
- Vođenje ažurne evidencije o MZ.
- Gradonačelnik redovno posjećuje teren i sve MZ.
- Uloga MZ se vraća njenom izvornom obliku. To je već rezultiralo aktivnijim MZ i većim interesom građana.
- Forum građana se pokazao kao efikasan mehanizam za animiranje građana.
- Građani su znatno aktivniji tamo gdje su i MZ aktivne, a prepoznata je i uloga Gradske uprave u animiranju građana kroz MZ.
- Aktivne MZ olakšavaju rad Gradske uprave i komunikaciju između njih.

STVARANJE PRAVNOG OKVIRA ZA DJELOVANJE MZ

Gradačac
OPĆINA GRADAČAC

MODEL MZ

Status MZ, Izbori organa MZ

TEMA:

Izbor organa MZ, Depolitizacija izbora organa MZ, Definisanje izbora i opoziva predsjednika MZ

KONTAKT:

Nermina Hadžimuhamedović,
šefica Odsjeka za društvene djelatnosti, Općina Gradačac

OPIS PRIMJERA

Na teritoriji općine Gradačac nalazi se 36 mjesnih zajednica. U općinskom organu uprave ne postoji posebna služba koja se bavi saradnjom s MZ, nego se ti poslovi obavljaju u sklopu jednog referata uz druge poslove koje obavlja službenik u Odsjeku za društvene djelatnosti. Referent za MZ obavlja dio poslova mjesne samouprave, uključujući komunikaciju s MZ, vođenje registra i evidencija, dodjele sredstava za manje aktivnosti MZ, pri čemu koordinira i sarađuje s resornim službama koje su nadležne za sve ostale poslove koje se tiču MZ.

Do 2014. g. sve mjesne zajednice u općini Gradačac bile su registrovane kao udruženja građana, što je podrazumijevalo njihovu samostalnost, te nije postojala potreba za posebnom službom u Općini. Primjenom Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH, Općina je donijela Odluku o mjesnoj samoupravi i na taj način Općinsko vijeće je preuzeo ulogu osnivača mjesnih zajednica. Otkako je uveden novi pravni okvir za djelovanje mjesnih

zajednica, doneseno je niz akata kojima je podrobnije definisan položaj i nadležnosti mjesnih zajednica, postupak izbora, način registracije mjesne zajednice, vremenski okvir za održavanje zborova građana – zadržavajući postojeću teritorijalnu organizaciju. Organi MZ su vijeće MZ, predsjednik i potpredsjednik MZ. MZ može odlučiti da ima sekretara MZ, što se vrlo rijetko dešava. Sve pozicije su volonterske.

Općina se u tom procesu susrela s nizom problema, kao što je inertnost pojedinaca angažovanih u mjesnim zajednicama, nezainteresovanost za njihov rad, naročito u urbanim sredinama, slabljenje tradicije postojanja MZ i angažovanja građana na taj način, kao i činjenica da su dio poslova koje su tradicionalno obavljale MZ sada preuzele nevladine organizacije. Kroz projekat „Jačanje uloge MZ u BiH“ stvorene su prilike za nešto intenzivniju saradnju između nevladinih organizacija i mjesnih zajednica. Rijetki su primjeri nevladinih organizacija koje su vezane za jednu mjesnu zajednicu,

tako da je saradnja realizovana s organizacijama koje djeluju na teritoriji cijele općine.

Izbori za MZ u općini se održavaju na isti način kao i lokalni izbori. Formira se izborna komisija čiji su članovi najčešće i članovi lokalne izborne komisije, tako da su oni dobro upoznati s izbornim pravilima. Imenovanja biračkih odbora, postupak brojanja glasova, postupak pakovanja glasačkih listića i drugi tehnički aspekti se provode u potpunosti u skladu s Izbornim zakonom BiH.

Općinsko vijeće je donijelo Odluku o postupku izbora za organe MZ i načinu verifikacije izbora, datumu održavanja kandidacionih zborova i datumu održavanja izbora. Za kandidacione zborove se planiraju dva datuma održavanja, jer postoji mogućnost da prvi ne uspije zbog nedostatka kvoruma, koji je minimalno 10% građana MZ. U slučaju neuspjeha prvog kandidacionog zpora, na narednom je potrebno da glasa 5% građana. Liste kandidata

koje se tom prilikom formiraju moraju biti usklađene sa statutima mjesnih zajednica, u kojima je predviđeno na koji način su različiti dijelovi mjesne zajednice zastupljeni. Iz svakog naselja, ulice ili zaseoka moraju biti po dva kan-

didata, a bira se pet do devet članova vijeća MZ. Svi kandidati su nestranački kandidati, koji predstavljaju lokalitet s kojeg dolaze, a ne političke stranke. Birališta se nalaze u prostorijama mjesnih zajednica, a nakon prebrojanih

glasova formiraju se liste izabranih članova. Predsjednik vijeća MZ se u principu bira na osnovu najvećeg broja doivenih glasova ili u iznimnim slučajevi to može biti osoba koju izabere vijeće.

CILJEVI

- Stvaranje pravnog okvira za djelovanje MZ.
- Definisanje postupka izbora organa MZ.
- Jačanje uloge MZ.

METODE I PRAKSE

- Donošenje pravnog okvira koji definiše status, djelovanje i nadležnosti MZ.
- Provodenje izbora za organe MZ po procedurama koje se koriste na lokalnim izborima.
- Depolitizacija izbora za organe MZ.

AKTIVNOSTI

- Uskladivanje statusa MZ sa Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH.
- Odluka o postupku izbora za organe MZ i načinu verifikacije izbora.
- Provodenje postupka izbora na transparentan način i u skladu s definisanim procedurama.
- Donošenje drugih odluka koje definišu različite aspekte rada MZ.
- Definisanje teritorijalne zastupljenosti svih dijelova pojedinih MZ.
- Vođenje registra i evidencije za MZ na nivou općine.
- Komunikacija i koordinacija s MZ.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Općinski organ uprave
- Općinska izborna komisija
- MZ i građani.

PREDUSLOVI

- Opredjeljenje da se pravni okvir za djelovanje MZ uskladi sa Zakonom o principima lokalne samouprave FBiH.
- Stvaranje pravnog okvira i njegovo dodatno definisanje kroz propratne akte.
- Poznavanje stanja na terenu i otvorena komunikacija s MZ od strane službenika u Općini.

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Opredjeljenje vlasti da stvore pravni okvir za djelovanje MZ i njihovo jačanje.
- Podrška službenika općinskog organa uprave i odlično poznavanje pravnog okvira i prakse u djelovanju MZ.
- Otvorenost u pristupu MZ i dostupnost predstavnika općinskog organa uprave.
- Transparentnost izbornog procesa i odgovornost u postupku provedbe izbora.

ORGANIZACIJA SLUŽBE I PROFESIONALIZA- CIJA U MZ

Sarajevo
STARI GRAD

MODEL MZ

Unutrašnja organizacija i kadrovi

TEMA:

Profesionalizacija u MZ, Izbori za organe MZ, Uloga i nadležnosti sekretara i predsjednika MZ

KONTAKT:

Selma Velić,

šefica Sektora za lokalni razvoj Općine Stari Grad, Sarajevo

OPIS PRIMJERA

U općini Stari Grad trenutno postoji šesnaest MZ, teritorijalno organizovanih po naseljima. U prosjeku broj stanovnika po MZ se kreće od 3.000 do 5.000. To je bio i osnov za kreiranje MZ. Sve su MZ institucionalizirane na taj način da je kroz organizaciju službi u Općini Stari Grad definisan Sektor za poslove s MZ. Šef tog sektora koordinira rad šesnaest sekretara MZ, koji su uposlenici Općine Stari Grad. Svaki sekretar rukovodi jednom MZ. Šef Sektora je državni službenik s visokom stručnom spremom, dok su sekretari namještenici sa srednjom stručnom spremom.

Svaka MZ ima savjet, koji broji 3-5 članova, ovisno o broju stanovnika. Izbor za članove savjeta se provodi po istom principu kao lokalni izbori, s mandatom na četiri godine. Na izbore za savjete MZ se primjenjuje pravilo Izbornog zakona BiH, tajnim glasanjem i uz nadzor Općinske izborne komisije. Liste kandidata se formiraju na zborovima, a mogu se kandidovati i pojedinci. Na prvom zboru građana se utvrde liste, a na drugom zboru se verificiraju kandidati, nakon čega se zakazuje datum organizovanja izbora u svim MZ istovremeno. Izbori za MZ se zakazuju paralelno s lokalnim izborima. Izabrani članovi savjeta između sebe biraju predsjednika savjeta. Iako u prethodnim godinama nije bilo mnogo žena u savjetima, od posljednjih izbora to se promijenilo i žene brojčano dominiraju u sastavu savjeta, a u jednoj MZ je žena predsjednik savjeta MZ, mada i dalje ima MZ u kojima su svi članovi muškarci. Na pozicijama sekretara MZ su uglavnom žene.

Uvođenjem takve strukture značajno je pojednostavljen rad Općine i proces konsultiranja građana. Sekretari su kontinuirano prisutni na terenu i često su oni veza s građanima, ali

i spona između građana i javnih preduzeća. Na taj način se smanjuje period protoka informacija, zbog čega je moguće puno brže djelovati na terenu.

Nadležnosti sekretara MZ uključuju izdavanje kućnih lista, stalno komuniciranje s Centrom za socijalni rad o problemima s kojima se suočavaju socijalno isključene kategorije, podnošenje zahtjeva za dokumentaciju u ime građana i rad na terenu. Svaka MZ ima svoj mjesni ured koji je elektronski povezan s Matičnim uredom u Općini, što im daje mogućnost izdavanja izvoda iz matičnih knjiga.

Sektor za poslove s MZ redovno koordinira rad svih sekretara. Praksa je da jednom sedmično najmanje imaju zajednički sastanak. Sektor za poslove s MZ je izmješten iz zgrade Općine u jednu od MZ kako bi se olakšao pristup MZ i redovna komunikacija sa svim sekretarima. Na sedmičnim sastancima se definišu planovi aktivnosti po MZ, ovisno o potrebama i situaciji na terenu. Primjer jednog od zadataka sekretara u zimskom periodu jeste da prate stanje s količinama soli po punktovima za raspodjelu i da u kontaktu s korisnicima preko kojih se vrši distribucija soli utvrde potrebe i planove za nabavke.

Sektor za poslove s MZ vodi evidencije o primljenim zahtjevima i podnescima po oblastima, o građanima koji dolaze u MZ, o svim komunikacijama s privrednim subjektima, broju organizovanih akcija i aktivnostima. Sve se informacije objedinjuju na mjesечно nivou, a izvještava se na polugodišnjem i godišnjem nivou o realizaciji plana rada, te se šalje Općinskom vijeću u vidu informacije.

CILJEVI

- Učinkovitost u radu MZ.
 - Bolja komunikacija i veza s građanima.
 - Brži protok informacija između građana i općinskih službi.
 - Odgovornija uprava.
 - Veća zastupljenost žena u organima MZ.
-

METODE I PRAKSE

- Teritorijalna organizacija MZ po naseljima.
 - Formiranje posebne službe za poslove s MZ.
 - Upošljavanje sekretara MZ kroz Službu za rad s MZ.
 - Šef Sektora za poslove s MZ koordinira rad svih sekretara i najmanje jednom sedmično organizuje zajedničke sastanke.
 - Provodenje izbora za savjet MZ po istom principu i paralelno s lokalnim izborima.
 - Liste kandidata za članove savjeta se definišu na zborovima, tačnije na dva zbora pri čemu se na prvom utvrđuju liste a na drugom verificiraju kandidati.
 - Glasanje se vrši tajno, a proces izbora članova savjeta prati Općinska izborna komisija.
-

AKTIVNOSTI

- Kontinuirana i direktna komunikacija s građanima.
 - Komunikacija s privrednicima, javnim službama, te Centrom za socijalni rad.
 - Rad na terenu.
 - Primanje, obrađivanje i proslijđivanje zahtjeva i podnesaka od strane građana.
 - Izдавanje kućnih listi.
 - Vođenje evidencije na mjesecnom nivou od strane sekretara MZ u smislu broja izdatih zahtjeva, prijavljenih podnesaka, posjete mještana, aktivnosti komunikacije s privrednicima.
 - Polugodišnje i godišnje izvještavanje o realizaciji plana aktivnosti.
 - Koordiniranje aktivnosti s ustanovama obrazovanja u vidu prikupljanja donacija i rješavanja određenih problema.
 - Koordiniranje aktivnosti s udruženjima za posebne ciljne grupe građana.
 - Saradnja s nevladinim sektorom, naročito partnerstvo kod implementacije projekata.
-

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Općinski organ uprave
 - Sektor za poslove s MZ
 - Građani i nevladine organizacije
 - Donatori i međunarodne organizacije
-

PREDUSLOVI

- Uspostavljanje sektora za poslove MZ.
 - Upošljavanje sekretara MZ.
 - Primjena Izbornog zakona BiH na izbore u MZ.
 - Planiranje adekvatnih sredstava u budžetu općine.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Dobra komunikacija s građanima putem MZ.
- Jasna raspodjela nadležnosti između MZ i općinskih službi.
- Dobra koordinacija s MZ.
- Efikasnost Sektora za odnose s MZ.
- Transparentnost u radu s MZ.

IZBOR ORGANA MZ

Depolitizirati izbor organa MZ

MZ da budu politički neutralne

Omogućavanje izbora nezavisnih kandidata

Ukidanje izbora vijeća/savjeta MZ od strane političke partije

Ukidanje političkih lista za vijeća/savjete MZ

Definisati način izbora i opoziva predsjednika MZ/predsjednika vijeća/savjeta MZ i članova vijeća/savjeta MZ

Opoziv predsjednika MZ treba vršiti vijeće/savjet MZ ukoliko se ON ili ONA ne drže plana aktivnosti i plana finansiranja, ne sazivaju redovno sastanke i ne izvještavaju vijeće/savjet i skupštinu o provedenim aktivnostima

Definisati način raspuštanja vijeća/savjeta MZ

Izbor predsjednika većinom članova vijeća/savjeta MZ

Definisati prava i obaveze vijeća/savjeta MZ

Uvesti sankcije za neizvršavanje tih obaveza

Uvođenje garancija za ravnopravnost spolova

U skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova, insistirati da se za nekoliko godina dođe do kvote 40% žena u vijeću/savjetu MZ

Obezbeđivanje reprezentativnosti kroz izborna pravila

Definisati način izbora organa MZ putem tajnog glasanja

EKONOMSKO OSNAŽIVANJE ŽENA

Jablanica
MZ DONJA JABLICA

MODEL MZ

Izbor organa MZ

TEMA:

Edukacije i obuke, Ekonomsko osnaživanje žena, Učešće žena u radu MZ, Zastupljenost žena u organima MZ

KONTAKT:

Džana Šehić,

Udruženje žena „Most”, Jablanica
predsjednica Savjeta MZ Donja Jablanica

OPIS PRIMJERA

Gradani MZ „Donja Jablanica” u proteklom periodu nisu bili izraženo aktivni u svojoj MZ, niti su pokazivali poseban interes za projekte i obuke koji su organizovani, a slab je bio i odziv na inicijalni Forum građana. Međutim, tri žene iz MZ Donja Jablanica, koje su prethodno bile aktivne kroz Udruženje žena „Most”, inicijalno su se uključile u aktivnosti projekta „Jačanje uloge MZ u BiH” kroz obuke iz oblasti informatike i pisanja projekata. Tu su stekle znanja koja su im omogućila pisanje projekta na temu jačanja uloge žena u zajednici i aplicirale za dodjelu sredstava za projekat „Žena liderica”. Projekat je obuhvatio obuke za gradnju liderских kapaciteta kod žena, a potom i kurs šivanja s ciljem ekonomskog osnaživanja žena u zajednici. Projekat je izglasan na ponovljenom Forumu građana, na kojem je odziv bio puno veći, a samim tim i interes za jačanje uloge MZ.

Obuka za osposobljavanje žena liderica je odabrana zbog spoznaje da su žene bile manje zastupljene u strukturama i organima MZ, i vrlo neaktivne u radu i aktivnostima MZ. Godinama u Savjetu MZ nije bila zastupljena ni jedna žena. Osnovni motivacioni faktor s kojim je privučena pažnja žena na aktivnosti u ovom projektu je bila mogućnost usvajanja znanja kroz kurs šivanja, što bi stvorilo uslove za njihovo ekonomsko osnaživanje. Zbog želje da učestvuju u toj projektnoj aktivnosti, žene su pokazale interes i za učešće u prethodnim obukama u sklopu projekta. Na radionicama iz oblasti liderstva je učestvovalo ukupno 50 žena, a teme su fokusirane na važnost uključivanja žena u rad MZ, naročito zastupljenost u Savjetu MZ. To je obuhvatilo znanja o sastavu savjeta MZ, nadležnostima i odgovornostima, načinu izbora u savjet, o nadležnostima općinskih službi, o feminizmu i ženama u politici. Djelimično je održana i obuka o pisanju projekata. Četiri žene koju su prošle obuku za liderice su se kandidovale za Savjet MZ i sve su izabrane kao nezavisni kandidati. Savjet ukupno broji pet članova, a za predsjednicu Savjeta je izabrana žena. Presudni faktor za kandidovanje žena na izborima je spoznaja da prilike za obuke i provedbu projekata ne bi bilo iskorištene da se žene nisu aktivirale i uključile. Stoga su žene odlučile da se kandiduju na izborima kako bi proširile i osigurale mogućnosti za učešće u sličnim projektima i stvaranje uslova za jačanje pozicije žena u društvu. Novoizabrane članice Savjeta su se uključile i u javnu raspravu za usvajanje budžeta općine.

Za kurs šivanja su nabavljene šivaće mašine i potrebnii repro-materijali. Sama nabavka opreme i materijala je zahtijevala

usvajanje ovih znanja, naročito kroz proces transparentnih nabavki. Na kursu šivanja je takođe učestvovalo 50-tak žena, koje su prošle prethodno organizovanu obuku iz liderstva. Kroz sve navedene aktivnosti je stvorena dobra podloga za

budući aktivizam kroz saradnju MZ i Udruženja žena, jer je probuđen interes i žene su uvidjele prednosti i koristi koje takav angažman pruža.

CILJEVI

- Jačanje aktivizma u MZ.
- Veća zastupljenost žena u organima MZ.
- Veća uključenost žena u aktivnostima MZ.
- Ekonomsko osnaživanje žena.
- Jačanje uloge žena u društvu.

METODE I PRAKSE

- Animiranje žena kroz obuke koje vode ka njihovom ekonomskom osnaživanju.
- Ohrabrvanje žena da se kandiduju na izborima za organe MZ.
- Uključivanje žena u organe i strukture MZ radi osnaživanja uloge MZ i većeg učešća u projektima.
- Prenos znanja i vještina za liderstvo u zajednici.

AKTIVNOSTI

- Prenos znanja o pisanju projekata za žene u MZ.
- Izrada projektnog prijedloga u saradnji s Udruženjem žena.
- Organizacija obuke (8 radionica) za žene liderice.
- Animiranje žena kroz lične kontakte i širenje male mreže kontakata.
- Širenje informacija putem društvenih mreža.
- Iстicanje važnosti učešća i uloge žena u Savjetu MZ kroz obuke.
- Informisanje polaznika o načinu rada Savjeta MZ kroz obuke.
- Kandidiranje žena za članice Savjeta MZ.
- Učešće na javnoj raspravi o budžetu.
- Saradnja između MZ i Udruženja žena.
- Nabavka potrebne opreme i materijala za kurs šivanja.
- Priprema i provedba obuke iz šivanja.

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Mještanke MZ
- Udruženje žena „Most”
- Donatori

PREDUSLOVI

- Identificirana i adresirana potreba mještanki MZ za ekonomskim osnaživanjem.
- Identificiran interes za kurs šivenja.
- Proaktivni stav mještanki i motiviranost za učešće na obuci.
- Projektna sredstva koja su omogućila nabavku opreme i organizaciju obuka.
- Interes žena za kandidovanje na izborima i preuzimanje proaktivne uloge.

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Interes žena za aktiviranje MZ i jačanje uloge žena u njenim aktivnostima.
- Kreativan pristup motiviranju žena u zajednici.
- Uspješno širenje informacija i buđenje interesa kod većeg broja učesnica.

IZBOR ORGANA MZ

Jablanica
OPĆINA JABLICA

MODEL MZ

Izbori organa MZ

TEMA:

Izbor organa MZ, Depolitizacija

KONTAKT:

Dženan Mulahasanović,

sekretar općinskog organa uprave

dzenan.m@gmail.com

OPIS PRIMJERA

Izbori u MZ se održavaju svake četiri godine prema Statutu općine Jablanica i prema statutima MZ, u principu godinu dana nakon održavanja lokalnih izbora. Izbori za organe MZ se vrše tajno po istom principu kao izbori na lokalnom nivou, i u svim MZ u isto vrijeme. Općina Jablanica donosi Odluku o raspisivanju izbora za članove podružnica i savjeta mjesnih zajednica na području općine Jablanica, na osnovu koje se provode izbori. Odlukom se utvrđuje broj članova savjeta koji se

bira, način provođenja izbora, mjesto i vrijeme održavanja izbora, organi za provođenje izbora, podnošenje prijedloga, postupak glasanja, brojanje glasova, objavljivanje i potvrđivanje rezultata izbora, mandat članova savjeta, sredstva potrebna za provođenje izbora i druga pitanja u vezi s izbornim procesom.

Svaka MZ ima odbore podružnica, koji se biraju na zborovima građana. Na zborovima građana se predlažu kan-

didati, kojih je potrebno da bude 50% više od broja mjesta za koje se glasa. Kandidatske liste se formiraju javno na jednom ili dva pripremna sastanka.

Općinsko vijeće daje saglasnost na mandate članova podružnica. Svi izabrani članovi podružnica ulaze u savjet MZ, koji na posebnom sastanku bira svog predsjednika i zamjenika.

CILJEVI

- Demokratski organizirani izbori za organe MZ.
- Učešće građana u izborima za organe MZ.

METODE I PRAKSE

- Procedura održavanja izbora je utvrđena statutima Općine Jablanica i svake MZ, te Odlukom o raspisivanju izbora.
- Građani u mjesnim zajednicama biraju članove podružnica i savjeta mjesnih zajednica neposredno tajnim glasanjem u mjestu u kojem imaju prebivalište.

- Izbori organa MZ se održavaju svake četiri godine, godinu dana nakon odražavanja izbora organa vlasti na lokalnom nivou.
 - Izbole u mjesnim zajednicama organizuje Komisija za sprovođenje izbora u mjesnim zajednicama koju posebnim rješenjem imenuje općinski načelnik i utvrđuje joj nadležnosti i djelokrug rada.
 - Svaka MZ ima odbore podružnica. Članovi odbora se biraju na zborovima građana.
 - Predstavnici podružnica ulaze u savjet MZ.
-

AKTIVNOSTI

- Raspisivanje izbora od strane općinskog organa uprave.
 - Formiranje kandidatskih listi, koje sadrže minimalno 50% više kandidata od predviđenih mjesto u organima MZ.
 - U prvom koraku, predlaganje kandidata za članove odbora podružnica na zborovima građana.
 - U drugom koraku, biranje kandidata za članove odbora podružnica na zborovima.
 - Davanje saglasnosti Općinskog vijeća na mandate članova podružnica.
 - Biranje predsjednika savjeta MZ od strane članova savjeta MZ.
-

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- Građani
 - Općinski organ uprave
 - Rukovodstvo i organi MZ
 - Općinsko vijeće.
-

PREDUSLOVI

- Izborna pravila jedinstveno utvrđena i propisana statutima Općine i MZ.
 - Redovno održavanje izbora po istom principu kao za lokalne izbore.
 - Glasanje za članove organa MZ se vrši tajno.
 - Informisanje mještana o postupku izbora članova savjeta MZ.
 - Javnost i transparentnost rezultata.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Javno formiranje listi kandidata za članove savjeta MZ.
- Demokratski i transparentan izborni proces.

UDRUŽENJE „LUNA”

Rudo

IZBOR ŽENA U SAVJET MZ

MODEL MZ

Prostor za učešće građana

TEMA:

Motiviranje i afirmacija građanskog aktivizma, Zastupanje interesa i zaštita prava žena

KONTAKT:

Svetlana Vuković,
„COD Luna” Rudo

OPIS PRIMJERA

Centar za odgovornu demokratiju „Luna” je animirao žene da se što više uključe u savjete MZ, naročito da se kandiduju na izborima koji su provedeni 2017. g. U Rudom već dva mandata nema niti jedna žena u Skupštini opštine, a žene su bile slabo zastupljene i u savjetima MZ. Udrženje je odlučilo da pokrene inicijativu za veće učešće žena na izborima za savjet MZ tako što su delegirali nekoliko žena na listama za izbore u dvije MZ. U obje MZ je ta inicijativa uspješno realizirana.

Dotadašnja praksa je bila da isključivo političke stranke formiraju liste kandidata, što je skoro u pravilu isključivalo žene. Kandidovanje na izborima za MZ je u određenoj mjeri smatrano nagradom za politički angažman u strankama, čime je sputavan građanski aktivizam. Rijetki su primjeri da predsjednici savjeta MZ savjesno obavljaju tu dužnost, što onemogućava afirmaciju MZ kao mesta gdje se ostvaruju potrebe građana.

Udrženje „Luna” se suočilo s problemom pronalaska žena koje su bile voljne da budu nestrašni kandidati, što se pripisuje, između ostalog, i patrijarhalnim odnosima u toj sredini. Takođe je postojala praksa formalnog stavljanja žena na stranačke liste za izbore u MZ kako bi se ispunile zakonske kvote za ravnopravnu zastupljenost spolova, a zapravo je podrška u pravilu pružana muškim kandidatima. To je dodatno demotiviralo žene da se kandiduju.

Pri izboru žena za nestrašni kandidatske liste vođeno je računa o ličnim kvalitetima, o podršci u zajednici, i volji da se na taj način žene uključe u rad u zajednici. Udrženje „Luna” je potom pokrenulo zagovaračke aktivnosti kako bi animiralo što veći broj građana da izađu na izbore za organe MZ, ne pokušavajući da utiče na njihov vlastiti izbor kandidata.

Kao direktni rezultat tog angažmana, u Savjetu MZ Rudo su izabrane tri žene od ukupno sedam članova.

U drugoj MZ, Udrženje „Luna” se angažovalo da na listi budu dvije žene

i jedan muškarac koji su bili nestrašni kandidati. Zatim su lobiranjem od vrata do vrata i kroz lične kontakte zagovarali da barem jedna žena uđe u Savjet MZ. Takođe su se angažovali kao promatrači na izborima kako bi sprječili moguće nepravilnosti na biračkom mestu. Na taj način je omogućen izbor jedne žene i jednog muškarca s predložene liste nestrašnih kandidata. S obzirom da je dotadašnji predsjednik Savjeta MZ pokazao dobre rezultate u prethodnom mandatu, novoizabrani kandidati su mu iskazali otvorenu podršku i priključili se drugim članovima koji su takođe podržali njegov ponovni izbor na tu poziciju. Time je pokazano da u odabiru osoba na rukovodeće pozicije u MZ treba dati prednost onima koji iza sebe imaju konkretnе rezultate, umjesto dotadašnjeg principa izbora po osnovu političke pripadnosti.

Bitno je naglasiti da motivirajući faktor iza ovih napora nije materijalna korist, nego isključivo želja da se kroz vlastiti rad i angažman doprinese dobrobiti cijele zajednice, a naročito poboljša položaj žena.

CILJEVI

- Veća zastupljenost žena u organima MZ i unapređenje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou.
 - Animirati žene da izađu na izbore i da se kandiduju za članice savjeta MZ.
 - Depolitizacija izbora za organe MZ i samog rada MZ.
 - Zastupanje interesa građana kroz afirmaciju građanskog aktivizma.
 - Jačanje uloge MZ u lokalnoj zajednici.
-

METODE I PRAKSE

- Promocija građanskog aktivizma kroz izbore za organe MZ.
 - Poboljšanje pozicije žena u lokalnoj zajednici kroz aktivizam u MZ.
 - Lobiranje i zagovaranje u zajednici.
 - Promocija nestramačkih kandidata.
 - Uvođenje nove prakse nestramačkih lista predloženih od strane organizacije civilnog društva i neformalnih grupa.
-

AKTIVNOSTI

- Organiziranje sastanaka u više MZ s potencijalnim kandidatkinjama i drugim zainteresovanim ženama u cilju njihovog uključivanja u rad MZ.
 - Informisanje građana kroz formalne i neformalne aktivnosti kako bi se promovirale žene kao kandidati za izbore za organe MZ.
 - Formiranje nestramačkih listi kandidata za izbore organa MZ.
 - Motiviranje građana za što veći izlazak na izbore za organe MZ.
-

UČESNICI, PARTNERI I CILJNE GRUPE

- UG „Centar odgovorne demokratije Luna”
 - Građani, pojedinci aktivisti, ženska populacija.
-

PREDUSLOVI

- Udruženje „Luna” je stvorilo neophodan okvir za akciju animiranja i kandidovanja žena.
 - Formiranje nestramačkih lista od strane Udruženja, na kojima su istaknute žene kao kandidati.
 - Podrška lokalne zajednice, naročito načelnika opštine radu NVO i njihovim aktivnostima.
 - Pokretačka snaga članova Udruženja je motivirala građanski aktivizam.
-

FAKTORI USPJEŠNOSTI

- Efikasna saradnja s MZ i građanima.
- Prepoznata potreba za uključivanjem žena u rad MZ.
- Poznavanje potreba zajednice, kao i nedostataka i problema koji onemogućavaju ili slabe građanski aktivizam u MZ.
- Probuđena želja i motivacija kod žena da se uključe u rad u zajednici kroz projekte i kroz kandidovanje na izborima.
- Nekonvencionalan pristup i odvažnost u zagovaračkim aktivnostima.
- Nametanje pitanja rodne ravnopravnosti u sredini koja nije naročito otvorena prema toj problematiki.

www.ba.undp.org

„Jačanje uloge mjesnih zajednica u Bosni i Hercegovini“ je zajednički projekat Vlade Švicarske i Vlade Švedske.
Za njegovu sprovedbu zadužen je Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP) u BiH u partnerstvu sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstvom uprave i lokalne samouprave Republike Srpske, Federalnim ministarstvom pravde, Vladom Brčko Distrikta, Savezom općina i gradova FBiH i Savezom opština i gradova RS.

